

PRIJEDLOG

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

**ČETVRTO IZVJEŠĆE
REPUBLIKE HRVATSKE O PRIMJENI EUROPSKE POVELJE O
REGIONALNIM ILI MANJINSKIM JEZICIMA**

ZAGREB, prosinac 2009.

SADRŽAJ

1. UVOD	4
2. DIO I.	5
2.1. Zakonodavne izmjene	5
2.2. Akcijski plan za provođenje Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina.....	5
2.3. Provedba Preporuka Odbora ministara Vijeća Europe (RecChL(2008)1).....	10
2.4. Predstojeće aktivnosti – popis stanovništva u Republici Hrvatskoj 2011. godine...	11
3. DIO II. – Ciljevi i načela Povelje.....	12
3.1. Članak 7. stavak 1.	12
3.2. Članak 7. stavak 3.	15
3.3. Članak 7. stavak 4.	15
3.4. Stanje u pogledu slovenskog jezika	17
3.5. Istro-rumunjski govori, govor Huma na Sutli te Bednjanski govor.....	31
4. DIO III.....	33
4.1. Teritorijalan opseg primjene obveza koje je Republika Hrvatska preuzela na temelju Dijela III. Povelje.....	33
4.2. Članak 8. – Obrazovanje	39
4.3. Članak 9. – Sudbena tijela.....	48
4.4. Članak 10. – Upravna tijela i javne službe.....	49
4.4.1. Prikaz stanja vezano uz zahtjeve stranaka u uredima državne uprave u županijama za ostvarivanjem prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalne manjine.....	51
4.4.1.1. Ured državne uprave u Sisačko-moslavačkoj županiji	51
4.4.1.2. Ured državne uprave u Karlovačkoj županiji.....	51
4.4.1.3. Ured državne uprave u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji.....	51
4.4.1.4. Ured državne uprave u Primorsko-goranskoj županiji.....	52
4.4.1.5. Ured državne uprave u Ličko-senjskoj županiji.....	52
4.4.1.6. Ured državne uprave u Zadarskoj županiji	52
4.4.1.7. Ured državne uprave u Osječko-baranjskoj županiji	52
4.4.1.8. Ured državne uprave u Šibensko-kninskoj županiji.....	53
4.4.1.9. Ured državne uprave u Vukovarsko-srijemskoj županiji	53
4.4.1.10. Ured državne uprave u Istarskoj županiji.....	53

4.4.2.	Uporaba manjinskog jezika u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave.....	54
4.4.2.1.	Prikaz općina i gradova u kojima pripadnici pojedine nacionalne manjine čine najmanje trećinu stanovnika.....	54
4.4.2.1.1.	Sisačko-moslavačka županija.....	54
4.4.2.1.2.	Karlovačka županija.....	55
4.4.2.1.3.	Bjelovarsko-bilogorska županija.....	55
4.4.2.1.4.	Primorsko-goranska županija.....	56
4.4.2.1.5.	Ličko-senjska županija.....	56
4.4.2.1.6.	Zadarska županija.....	56
4.4.2.1.7.	Osječko-baranjska županija.....	57
4.4.2.1.8.	Šibensko-kninska županija.....	59
4.4.2.1.9.	Vukovarsko-srijemska županija.....	60
4.4.2.1.10.	Istarska županija.....	61
4.4.2.2.	Prikaz općina i gradova u kojima je ravnopravna službena uporaba manjinskog jezika i pisma uvedena ili djelomice uređena statutom jedinice samouprave.....	62
4.4.2.2.1.	Bjelovarsko-bilogorska županija.....	62
4.4.2.2.2.	Primorsko-goranska županija.....	62
4.4.2.2.3.	Osječko-baranjska županija.....	63
4.4.2.2.4.	Vukovarsko-srijemska županija.....	64
4.4.2.2.5.	Istarska županija.....	64
4.4.3.	Uporaba manjinskog jezika u postupcima koje vode pravne osobe s javnim ovlastima.....	70
4.4.4.	Osobne iskaznice na jeziku i pismu nacionalnih manjina.....	70
4.5.	Članak 11. – Javni mediji.....	72
4.5.1.	Hrvatska radio televizija (HRT).....	72
4.5.1.1.	Hrvatska televizija (HTV).....	72
4.5.1.2.	Hrvatski radio (HR).....	77
4.5.1.3.	HRT web.....	78
4.5.2.	Fond za poticanje pluralizma i raznovrsnosti medija.....	78
4.6.	Članak 12. – Kulturne aktivnosti i ustanove.....	83
4.6.1.	Knjižnična djelatnost.....	85
4.6.2.	Arhivska i muzejsko - galerijska djelatnost.....	92

4.6.3.	Glazbeno – scenska djelatnost, kulturno - umjetnički amaterizam, likovna, novomedijska i filmska djelatnost.....	93
4.6.4.	Hrvatski audiovizualni centar.....	96
4.7.	Članak 13. – Gospodarski i socijalni život.....	97
4.8.	Članak 14. – Prekogranična suradnja.....	97
4.8.1.	Ugovori i programi kulturne suradnje potpisani u razdoblju 2006. -2008.....	98
5.	Zaključak.....	100

1. UVOD

- (1.) Sukladno čl. 15. *Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima* (dalje u tekstu: Povelja), Republika Hrvatska podnosi 4. periodično izvješće za razdoblje 2006.-2008. godine koje je izrađeno sukladno revidiranom nacrtu dokumenta za pripremu trogodišnjih periodičnih izvješća (CM(2009)42), usvojenom na 1054. sastanku Odbora ministarskih zastupnika Vijeća Europe 15. travnja 2009. godine.
- (2.) Na izradi 4. izvješća zajednički su surađivala sljedeća tijela državne uprave:
- Ministarstvo pravosuđa (www.pravosudje.hr), odgovorno tijelo za prikupljanje podataka vezano uz uporabu manjinskih jezika pred sudbenim tijelima;
 - Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (www.mingorp.hr), vezano za ekonomska i socijalna pitanja;
 - Ministarstvo kulture (www.min-kulture.hr), vezano uz kulturne aktivnosti;
 - Ministarstvo unutarnjih poslova (www.mup.hr), vezano za izdavanje dokumenata na manjinskim jezicima;
 - Ministarstvo uprave (www.uprava.hr), vezano uz uporabu manjinskih jezika u uredima državne uprave, tijelima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravnim osobama s javnim ovlastima;
 - Ministarstvo vanjskih poslova i europskih integracija (www.mvpei.hr), vezano uz međunarodnu suradnju i politička pitanja;
 - Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa (www.mzos.hr), vezano za pitanja obrazovanja;
 - Ured za nacionalne manjine Vlade Republike Hrvatske (www.vlada.hr),
 - Agencija za elektroničke medije (www.e-mediji.hr), vezano uz javne i privatne medije;
 - Državni zavod za statistiku (www.dzs.hr).
 - Hrvatska radio televizija (www.hrt.hr), vezano uz javne medije;
- (3.) Završna verzija izvješća dostavljena je na očitovanje svim tijelima koja su sudjelovala u njegovoj izradi. Izvješće je dostavljeno na očitovanje i *Savjetu za nacionalne manjine Republike Hrvatske*, krovnom tijelu nacionalnih manjina na državnoj razini koji povezuje institucije i interese nacionalnih manjina na državnoj razini. Riječ je o autonomnom tijelu koje ima za cilj promicanje što učinkovitijeg sudjelovanja nacionalnih manjina u javnom životu Republike Hrvatske, posebice u domeni razmatranja i predlaganja uređivanja i rješavanja pitanja u svezi s ostvarivanjem i zaštitom prava i sloboda nacionalnih manjina.
- (4.) U pripremi 4. izvješća na suradnju su također pozvane sve krovne udruge svih nacionalnih manjina na koje se, sukladno deklaraciji u ratifikacijskom instrumentu Republike Hrvatske, primjenjuju odredbe Povelje i to kako slijedi:
- Talijanska Unija,
 - Srpsko kulturno društvo „Prosvjeta“,
 - Savez Čeha u Republici Hrvatskoj,
 - Demokratska zajednica Mađara,
 - Savez Slovaka te
 - Savez Rusina i Ukrajinaca u Republici Hrvatskoj.

- (5.) Na sudjelovanje u izradi izvješća pozvan je i Savez slovenskih društava u Republici Hrvatskoj kao krovna udruga slovenske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj.
- (6.) Od navedenih udruga nacionalnih manjina, svoja su očitovanja dostavili Srpsko kulturno društvo „Prosvjeta“ te Savez slovenskih društava čiji tekstove u cijelosti prilažemo u Aneksima 1 i 2 uz izvješće.

2. DIO I.

2.1. Zakonodavne izmjene

- (7.) U razdoblju od trećeg izvješća Republike Hrvatske o primjeni Povelje usvojeni su sljedeći propisi: *Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi* (NN 87/08, 86/09), *Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe*, *Državni pedagoški standard osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja*, *Državni pedagoški standard srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja* (NN 63/08). Nadalje, donesen je *Zakon o udžbenicima za osnovnu i srednju školu* (NN 36/06, 141/06, 152/08, 86/09) te *Pravilnik o polaganju državne mature* (NN 97/08).
- (8.) Navedena legislativa u skladu je sa *Zakonom o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina* (NN 51/00) i *Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina* (NN 155/02), odnosno na primjeren način rješava pojedini segment obrazovanja imajući u vidu obrazovanje na jeziku i pismu nacionalnih manjina.

2.2. Akcijski plan za provođenje Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina

- (9.) U lipnju 2008. godine Vlada Republike Hrvatske usvojila je *Akcijski plan za provođenje Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina* s ciljem nastavka promicanja i ostvarivanja prava nacionalnih manjina zajamčenih *Ustavnim zakonom*. Akcijskim planom obuhvaćene su nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj, a plan se sastoji od sljedećih 11 poglavlja:
1. Službena i javna uporaba jezika i pisma nacionalnih manjina,
 2. Odgoj i obrazovanje na jeziku i pismu nacionalnih manjina,
 3. Uporaba znamenja i simbola nacionalnih manjina,
 4. Kulturna autonomija,
 5. Pravo na očuvanje svoje vjere, te na osnivanje vjerskih zajednica zajedno s drugim pripadnicima te vjere,
 6. Pristup sredstvima javnog priopćavanja,
 7. Samoorganiziranje i udruživanje radi ostvarivanja zajedničkih interesa,
 8. Zastupljenost pripadnika nacionalnih manjina u tijelima državne uprave, pravosudne uprave, te tijelima uprave jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave,
 9. Sudjelovanje nacionalnih manjina u javnom životu putem vijeća i predstavnika nacionalnih manjina,
 10. Zaštita od svake djelatnosti koja ugrožava, ostvarivanje prava i sloboda pripadnika nacionalnih manjina - Razvijanje tolerancije prema različitosti i suzbijanje diskriminacije,
 11. Nacionalni program za Rome i Akcijski plan Desetljeća za uključivanje Roma 2005. – 2015.

(10.) S ciljem promicanja prava nacionalnih manjina na službenu i javnu uporabu vlastitog jezika i pisma predviđene su sljedeće mjere:

- Mjera 1.1. – provedba nadzora nad zakonitošću rada i akata tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u onim jedinicama koje su sukladno Ustavnom zakonu obvezne osigurati pravo nacionalnih manjina na uporabu manjinskog jezika i pisma.
 - Mjera 1.1.1. – provedba nadzora statuta jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u onim jedinicama koje su sukladno Ustavnom zakonu obvezne osigurati pravo nacionalnih manjina na uporabu manjinskog jezika i pisma.
 - Mjera nije provedena tijekom 2008. i 2009. godine te se provedba planira za 2010. godinu
 - Mjera 1.1.2. – unapređenje sustava praćenja i analiziranja stanja o službenoj i javnoj uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u predstavničkim i izvršnim tijelima lokalnih jedinica, u postupku pred tijelima državne uprave prvog stupnja, te pred pravnim osobama koje imaju javne ovlasti.
 - Mjera nije provedena tijekom 2008. i 2009. godine te se planira provesti tijekom 2010. godine.
 - Mjera 1.1.3. – edukacija članova poglavarstva, te lokalnih službenika o službenoj i javnoj uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina na razini lokalnih jedinica.

Nakon lokalnih izbora u svibnju 2009. godine poglavarstva su, kao izvršna tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, prestala postojati, a nositelji izvršnih ovlasti u općini su postali općinski načelnici, u gradovima gradonačelnici i u županijama župani. Prestankom postojanja poglavarstava, pripadnici nacionalnih manjina pravo na zastupljenost u izvršnim tijelima jedinica samouprave ostvaruju pravom na zamjenika općinskog načelnika, gradonačelnika i župana, sukladno Ustavnom zakonu o pravima nacionalnih manjina i Zakonu o lokalnoj i područnoj samoupravi.

 - Planira se revizija mjere.
 - Mjera 1.1.4. – organizacija 4 regionalna seminara, o pravu pripadnika nacionalnih manjina na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma s ciljem unapređenja ostvarivanja prava, motiviranja i poticanja pripadnika nacionalnih manjina na korištenje prava.
 - Mjera nije provedena tijekom 2008. i 2009. godine te se planira provesti tijekom 2010. godine.
 - Mjera 1.1.5. – izrada naputaka za osiguravanje učinkovite primjene Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u RH u radu pravnih osoba s javnim ovlastima, i provedba upravnog nadzora.
 - Provedba mjere je u tijeku.
- Mjera 1.2. – informiranje javnosti posebnim brošurama i drugim promidžbenim materijalima u tijelima državne uprave prvog stupnja, i pravosudnim tijelima koja su dužna provoditi Zakon o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u RH o načinu na koji stranke mogu ostvariti pravo na uporabu manjinskog jezika u postupcima koji se vode pred tim tijelima.
 - Navedena mjera je provedena u dijelu koji se odnosi na pravosudna tijela te su na određenim sudovima prvog stupnja istaknuti promotivni materijali. U dijelu koji se odnosi na tijela državne uprave prvog stupnja provedba mjere je u tijeku.

- Mjera 1.3. – provedba 4 inspekcijska nadzora na područjima županijskih sudova u Osijeku, Bjelovaru, Šibeniku i Puli o primjeni Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj pred pravosudnim tijelima.
 - Navedena mjera je provedena, a rezultati inspekcijskih nadzora pokazali su da se odredbe *Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina* i *Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina* uredno provode.
- Mjera 1.4. – uspostava evidencije predmeta koji su vođeni ili su mogli biti vođeni na manjinskom jeziku, a stranka je to pravo odbila, u svim prvostupanjskim pravosudnim tijelima koja su dužna postupati na manjinskom jeziku.
 - Mjera je provedena te je uspostavljena navedena evidencija.
- Mjera 1.5. – statističko praćenje broja i vrste sudskih postupka vođenih na pojedinom manjinskom jeziku i pismu.
 - Mjera je provedena te se vodi godišnji statistički pregled statističkih podataka o sudskim postupcima koji se vode na jezicima nacionalnih manjina.
- Mjera 1.6. – organiziranje savjetovanja s predsjednicima sudova o provedbi Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u RH.
 - Provedba mjere je u tijeku.

(11.) S ciljem promicanja odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu nacionalnih manjina predviđene su mjere:

- Mjera 2.1. Organizirati, razraditi i provoditi model osposobljavanja učitelja i nastavnika koji izvode nastavu na jeziku i pismu nacionalnih manjina.
 - Mjera je provedena kao što je opširnije obrazloženo u paragrafima (112.) i (113.) izvješća.
- Mjera 2.2. Organizirati okrugle stolove na temu obrazovanja na jeziku i pismu nacionalnih manjina.
 - Mjera nije provedena zbog nedostatka financijskih sredstava, što se odnosi na razdoblje od donošenja dokumenta u lipnju 2008. godine kada je proračun za 2008. već bio određen, a u 2009. sredstva su ograničena zbog recesijskih mjera.
- Mjera 2.3. Provoditi obrazovne programe u osnovnim i srednjim školama o ljudskim pravima i pravima nacionalnih manjina.
 - Mjera se provodi kontinuirano u osnovnim i srednjim školama od 1999. kada je odlukom Vlade RH donesen Nacionalni program odgoja i obrazovanja za ljudska prava i demokratsko građanstvo.
- Mjera 2.4. Organizirati stručnu raspravu o uključivanju sadržaja vezanih uz identitet i kulturu nacionalnih manjina u nastavne programe.
 - U tijeku je izrada Nacionalnog okvirnog curriculumuma za predškolski odgoj i opće obvezno obrazovanje u osnovnoj i srednjoj školi, a detaljnije obrazloženje se nalazi u paragrafu (41.) izvješća.
- Mjera 2.5. Informiranje djece i roditelja o mogućnostima pohađanja nastave na jeziku i pismu nacionalnih manjina (po svim modelima A, B, C, te dopisna nastava).
 - Provođenje mjere je u tijeku kao što je obrazloženo u paragrafu (117.) izvješća.
- Mjera 2.6. Povećati obuhvat romske djece u predškolskom odgoju i redovnom obrazovnom sustavu sukladno Akcijskom planu Desetljeća za uključivanje Roma 2005. – 2015.
 - Mjera se provodi kontinuirano. U predškolskom odgoju u 2006./2007. pedagoškoj godini bilo je obuhvaćeno 518 djece pripadnika romske nacionalne manjine, u 2007./2008. ih je bilo 810, a na početku 2008./2009. godine 661 dijete. U 2008. godini iz Državnog

proračuna utrošeno je 448.612,82 kn za predškolski odgoj/predškolu. U Državnom proračunu RH za 2009. godinu na aktivnosti poticanja predškolskog odgoja i predškole za Rome osigurano je 700.000,00 kuna za sufinanciranje roditeljskog udjela u cijeni predškolskog odgoja djeteta pripadnika romske nacionalne manjine (smještaj djeteta u predškolsku ustanovu i integriranu skupinu) čime se dodatno potiče obuhvat djece pripadnika romske nacionalne manjine predškolskim odgojem.

U osnovnoškolskom obrazovanju u školskoj godini 2006./2007. bilo je 3.010 učenika pripadnika romske nacionalne manjine, u 2007./2008. bilo ih je 3.786, a u 2008./2009. školskoj godini 3.940, što je kontinuirani porast obuhvata pripadnika romske nacionalne manjine obveznim osnovnoškolskim obrazovanjem.

Također raste broj učenika pripadnika romske nacionalne manjine u srednjoj školi tako da je u 2006./2007. školskoj godini bilo 172 učenika, u 2007./2008. školskoj godini 186, a u 2008./2009. školskoj godini 244 učenika.

U visokoškolskom obrazovanju u 2007./2008. akademskoj godini bilo je 10 studenata koji se izjašnjavaju kao pripadnici romske nacionalne manjine, a u 2008./2009. godini bilo ih je 19. Svi učenici srednjih škola i studenti u visokom obrazovanju kao pripadnici romske nacionalne manjine ostvaruju pravo na stipendiju koju dodjeljuje Ministarstvo znanosti, obrazovanje i športa.

- Mjera 2.7. Osigurati udžbenike za nastavi na jeziku i pismu nacionalnih manjina u okviru provođenja programa besplatnih udžbenika na teritoriju čitave RH.
 - Mjera je provedena na način kako je obrazloženo u paragrafima (108.), (109.), (110.), (111.) izvješća, a odnosi se na školske godine 2007./2008. i 2008./2009. Za školsku godinu 2009./2010., zbog ograničenih financijskih sredstva odlukom Vlade RH iz srpnja 2009. godine besplatni udžbenici osiguravaju se određenim socijalno najugroženijim skupinama učenika u osnovnoj i srednjoj školi.
- Mjera 2.8. Donijeti potrebne propise i uskladiti postojeće s *Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina* i *Zakonom o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina*.
 - Provedba mjere je u tijeku.

Tijekom 2008. godine donesen je novi *Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi* (NN 87/08) koji je usklađen s *Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina* i *Zakonom o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina*.

U tijeku je izrada podzakonskih akata u kojima se vodi računa o usklađivanju s *Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina* i *Zakonom o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina*, a temeljem *Zakona o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi*.

Tijekom 2008. godine donesen je i Državni pedagoški standard predškolskog odgoja i naobrazbe, Državni pedagoški standard osnovnoškolskog sustava odgoja i obrazovanja te Državni pedagoški standard srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja (NN 63/08.) koji omogućuju učenicima na jeziku i pismu nacionalne manjine odabir modela nastave na jeziku i pismu nacionalne manjine.

Osim navedenog u 2008. godini donesen je i *Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu* kojim se detaljno propisuje procedura oko nabave udžbenika za nastavu na jeziku i pismu nacionalnih

manjina te standard kojim se utvrđuju znanstveni, pedagoški, psihološki, didaktičko-metodički, etički, jezični, likovno-grafički, tehnički zahtjevi za izradu udžbenika za nastavu na jeziku i pismu nacionalnih manjina. U radu povjerenstva za odabir udžbenika na jeziku i pismu nacionalne manjine obvezno sudjeluje učitelj praktičar, metodičar i znanstvenik pripadnik nacionalne manjine za udžbenike koji se na tu manjinu odnose.

- Mjera 2.9. Donijeti odgovarajuće nastavne planove i programe za sve modele nastave na jeziku i pismu nacionalnih manjina (A, B, C model).
 - Provođenje mjere je u tijeku. U izradi nastavnih planova i programa na jeziku i pismu nacionalnih manjina u modelu A sudjelovalo je 137 učitelja/nastavnika pripadnika nacionalnih manjina. Prije donošenja, u skladu sa *Zakonom o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina*, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa će zatražiti mišljenje o programima od krovnih manjinskih udruga.
- Mjera 2.10. Osigurati savjetnike za praćenje nastave na jeziku i pismu nacionalnih manjina (rusinskom ukrajinskom, te srpskom za model C).
 - Provođenje mjere je u tijeku, o čemu je opširno obrazloženo u paragrafima (112.) i (113.) izvješća.
- Mjera 2.11. Poticanje i omogućavanje učenicima u srednjim školama na školovanje po modelu C (učenje jezika i kulture) posebice (za srpsku, slovačku, rusinsku i ukrajinsku nacionalnu manjinu).
 - Provođenje mjere je u tijeku, a opširnije o modelu C vidjeti u paragrafima (97.), (104.), (106.), (107.), (118.)-(129.) izvješća.
- Mjera 2.12. Osigurati sufinanciranje rada Centra za učenje na daljinu i opremanje kompjuterskom opremom 3 podružnice (srpska, makedonska i druge zainteresirane nacionalne manjine).
 - Mjera je provedena. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa sufinancira organiziranje i provođenje posebnih oblika nastave, a jedan od takvih oblika nastave je učenje na daljinu (e-learning odnosno dopisno-konzultativna nastava). Takav se oblik nastave organizira za pripadnike srpske nacionalne manjine čiji roditelji žele da im djeca uče materinski jezik i kulturu, a za koje ne postoji mogućnost organiziranja redovite nastave po modelima A, B ili C radi putovanja, malog broja učenika, tj. disperzivnosti stanovanja. Za učenje srpskog jezika na daljinu (e-learning) za više od 200 učenika pripadnika srpske nacionalne manjine s područja gdje nisu ostvareni uvjeti za učenje srpskog jezika u osnovnim školama, u drugoj polovici 2008. godine Srpskom kulturnom društvu „Prosvjeta“ iz Zagreba isplaćen je iznos od 225.000,00 kuna za organizaciju takve nastave.
- Mjera 2.13. Uskladiti statute osnovnih škola s Zakonom o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina.
 - Mjera je provedena.
- Mjera 2.14. Registrirati manjinske osnovnoškolske ustanove u skladu sa zakonskim propisima (za srpsku manjinu na području Osječko-baranjske i Vukovarsko-srijemske županije).
 - Provođenje mjere je u tijeku. Prema podacima Upravnog odjela za školstvo, kulturu i šport Vukovarsko-srijemske županije (od 23. travnja 2009.) učenicima srpske nacionalne manjine omogućeno je obrazovanje na jeziku i pismu nacionalne manjine prema izboru njihovih roditelja pri upisu u školu po modelima A, B ili C. Za učenike srpske nacionalne manjine nastava se odvija po modelu A na srpskom jeziku i ćirilicom pismu u posebnim razrednim

odjelima. Sve su školske ustanove upisane u sudski registar. Iako su ravnatelji 5 osnovnih škola (OŠ Trpinja, OŠ Borovo, OŠ Markušica, OŠ Negoslavci, OŠ Bobota) dostavili (u postupku usklađenja statuta s novim *Zakonom o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi*) ugrađenu statusnu promjenu prema kojoj te iste škole koje su osnovane kao škole s nastavom na hrvatskom jeziku postaju osnovane kao škole s nastavom na srpskom jeziku, do 23. travnja 2009. nije službeno upućen u proceduru niti jedan zahtjev da se postojeće škole koje su osnovane kao škole s nastavom na hrvatskom jeziku i u okviru kojih su odjeli s nastavom na srpskom jeziku, osnuju kao škole s nastavom na srpskom jeziku. Prema dopisu Osječko-baranjske županije na području Osječko-baranjske županije djeluje Prosvjetno-kulturni centar Mađara u Republici Hrvatskoj koji je osnovan isključivo za nastavu na mađarskom jeziku. Za učenike pripadnike srpske nacionalne manjine u navedenoj županiji nastava se izvodi na srpskom jeziku i ćirilničnom pismu u 5 osnovnih škola, a njegovanje srpskog jezika i pisma u 2 osnovne škole.

2.3. Provedba Preporuka Odbora ministara Vijeća Europe (RecChL(2008)1)

(12.) Povodom drugog evaluacijskog izvješća Vijeća Europe [ECRML (2005)3], Odbor ministara naveo je osam preporuka te se u pogledu prve preporuke „*da u svjetlu situacije na terenu i opažanja koje je Odbor stručnjaka iznio u svom izvješću, pojedinačno navedu, u trećem periodičnom izvješću, općine na koje se trebaju primjenjivati obveze iz dijela III. Povelje te preispitaju izjavu priloženu instrumentu o ratifikaciji*“ Republika Hrvatska obvezala dostaviti svoj odgovor u četvrtom periodičnom izvješću u pogledu čega se upućuje *infra* na poglavlje 4.1.

(13.) Povodom trećeg evaluacijskog izvješća Vijeća Europe, Odbor ministara preporučio je Republici Hrvatskoj da uzme u obzir komentare Odbora stručnjaka, a kao pitanja prioriteta istaknute su sljedeće preporuke:

Preporuka 1: *Dostava informacija o primjeni Dijela III. Povelje na onim područjima u kojima regionalni ili manjinski jezik nije u „jednakoj ili službenoj uporabi“, ali svejedno postoji tradicionalna prisutnost i dovoljan broj govornika tog regionalnog ili manjinskog jezika za primjenu Povelje.*

(14.) Informacije o područjima u kojima određeni regionalni ili manjinski jezik ne čini 1/3 stanovništva, no gdje je od strane jedinica lokalne samouprave prepoznata potreba za posebnim reguliranjem statusa regionalnog ili manjinskog jezika detaljno su obrazložene u poglavljima 4.1 i 4.4.2.2 izvješća.

Preporuka 2: *Poduzimanje praktičnih koraka za promicanje osviještenosti i snošljivosti u odnosu na regionalne ili manjinske jezike i kulture koje oni predstavljaju kao sastavni dio kulturne baštine Hrvatske, kako u općem nastavnom planu i programu na svim razinama obrazovanja tako i u medijima.*

(15.) Republika Hrvatska, u okviru djelokruga rada Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa ulaže izuzetne napore, ljudske resurse i financijska sredstva kako bi se *Povelja*, domaće zakonodavstvo te odgojna-obrazovna politika koji se odnose na ostvarivanje prava na obrazovanje na jeziku i pismu nacionalnih manjina provodili na visokoj razini, a za što

postoji stručna i politička usuglašenost sa savezima, udrugama, ustanovama i strankama koje su legitimni predstavnici nacionalnih manjina. Promicanje osviještenosti i snošljivosti u odnosu na regionalne ili manjinske jezike predstavlja važan sastavni dio kulturne baštine Hrvatske što se odražava u općem nastavnom planu i programu kao što je navedeno u paragrafu (41.) izvješća.

- (16.) Hrvatska radio televizija u svojim ukupnim programima, kako radijskim tako i televizijskim, promiče naslijeđe, dakle jezik i kulturu nacionalnih manjina obuhvaćajući čak i širi krug jezika od onih koje se štite *Poveljom*.

Preporuka 3: *Razvoj planskog i strukturiranog pristupa provedbi nastave regionalnog ili manjinskog jezika (Model C) na način koji ispunjava zahtjeve Povelje kao što je prikazao Odbor stručnjaka.*

- (17.) Detaljan prikaz planskog i sustavnog pristupa provedbe nastave regionalnih ili manjinskih jezika nalazi se u paragrafima (97.)-(107.) te (116.)-(129.) izvješća.

Preporuka 4: *Uvođenje nastave slovačkog, rusinskog i ukrajinskog u srednjoškolsko obrazovanje.*

- (18.) Detaljan prikaz nastave slovačkog, rusinskog i ukrajinskog jezika u okviru srednjoškolskog obrazovanja naveden je u paragrafima (120.)-(122.) izvješća.

Preporuka 5: *Poduzimanje mjera kako bi se osiguralo da govornici regionalnih ili manjinskih jezika svoje jezike mogu koristiti u praksi, u odnosima s odgovarajućim organima državne uprave.*

- (19.) Vlada Republike Hrvatske usvojila je 26. lipnja 2008. godine *Akcijski plan za provedbu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina* u kojem je, između ostalog, sadržana analiza stanja u vezi s uporabom jezika i pisma pripadnika nacionalnih manjina te su predviđene mjere u cilju unapređenja ostvarivanja prava pripadnika nacionalnih manjina na uporabu jezika i pisma kojim se služe pred tijelima državne uprave prvog stupnja i pravnim osobama koje imaju javne ovlasti. Nositelji spomenutih mjera su središnja tijela državne uprave u okviru svojeg djelokruga.

- (20.) Detaljan prikaz o provedbi navedenih mjera izložen je u *supra* u poglavlju 2.2 izvješća.

Preporuka 6: *Uvođenje jezično prepoznatljive i značajnije prisutnosti regionalnih ili manjinskih jezika na javnoj televiziji, a prisutnost na regionalnim radijskim postajama proširiti i na one jezike koji još ne uživaju tu pogodnost.*

- (21.) Prema planovima, HRT će o svom trošku, u skladu s mogućnostima, poglavito financijskim, osim postojećih programskih sadržaja za pripadnike nacionalnih manjina i o njima dodatno proizvoditi i druge programske sadržaje za manjine.

2.4. Predstojeće aktivnosti – popis stanovništva u Republici Hrvatskoj 2011. godine

- (22.) Posljednji popis stanovništva u Republici Hrvatskoj bio je proveden 2001. godine te se novi popis stanovništva predviđa 2011. godine. Novi popis stanovništva predstavljati će važan

dokument za praćenje eventualnih promjena u broju te geografskoj rasprostranjenosti pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj čime će se omogućiti nastavak adekvatne zaštite i promicanja prava pripadnika nacionalnih manjina na upotrebu vlastitog manjinskog jezika.

3. DIO II. – Ciljevi i načela

3.1. Članak 7. stavak 1.

U pogledu regionalnih ili manjinskih jezika na područjima na kojima se ti jezici rabe i u skladu sa položajem svakog jezika, ugovorne stranke zasnivat će njihovu politiku, zakonodavstvo i praksu na slijedećim ciljevima i načelima:

a) priznanje regionalnog ili manjinskog jezika kao izraza kulturnog bogatstva;

(23.) Ustav Republike Hrvatske (NN 41/01 – pročišćeni tekst) propisuje u čl. 15. da se pripadnicima svih nacionalnih manjina jamči sloboda izražavanja nacionalne pripadnosti, slobodno služenje svojim jezikom i pismom i kulturna autonomija. Na navedeni je način na ustavnoj razini zajamčeno priznanje manjinskih jezika kao kulturnog bogatstva.

(24.) Vezano uz priznanje manjinskih jezika kao kulturnog bogatstva u nastavku se u poglavlju 3.5 izvješća navode informacije o priznanju istro-rumunjskih govora, govora Huma na Sutli te Bednjanskog govora kao kulturnog dobra Republike Hrvatske.

b) poštivanje integriteta zemljopisnog područja svakog regionalnog ili manjinskog jezika s ciljem osiguranja da postojeće ili nove administrativne podjele ne predstavljaju zapreku za promicanje odgovarajućeg regionalnog ili manjinskog jezika;

(25.) Vezano uz konstatacije Odbora stručnjaka iz paragrafa 15. [ECRML (2008)1; MIN-LANG (2008)27], detaljan odgovor pružen je u poglavlju 4.1. izvješća. Vezano uz navode Odbora stručnjaka o problemu zaštite češkog jezika u Daruvaru, potrebno je istaknuti da je gradsko vijeće grada Daruvara 1. rujna 2009. godine donijelo je novi Statuta Grada Daruvara u kojem je u čl. 127. uređena službena uporaba češkog jezika i pisma na dijelu područja Grada Daruvara, što uključuje naselja Ljudevit Selo, Donji Daruvar, Gornji Daruvar, Doljani I Daruvar.

c) potrebi za odlučnu akciju na promicanju regionalnih ili manjinskih jezika sa ciljem njihova očuvanja;

(26.) Vezano uz upit Odbora stručnjaka iz paragrafa 16. [ECRML (2008)1; MIN-LANG (2008)27], Republika Hrvatska ističe da se iz Državnog proračuna putem Savjeta za nacionalne manjine financijski pomažu različiti programi 19 nacionalnih manjina, među kojima su i nacionalne manjine na čije se manjinske jezike primjenjuje dio III. *Povelje*: Talijana, Čeha, Slovaka, Mađara, Rusina i Ukrajinaca, Srba, Nijemaca, Austrijanaca, Židova, Slovenaca, Albanaca, Bošnjaka, Roma, Crnogoraca, Makedonaca, Rusa, Bugara i Poljaka. Sukladno Odluci Savjeta i utvrđenim kriterijima financiraju se programi udruga i ustanova

nacionalnih manjina iz područja informiranja, izdavaštva, kulturnog amaterizma, kulturnih manifestacija, programi koji proizlaze iz bilateralnih ugovora i sporazuma te programi stvaranja pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije nacionalnih manjina. Za programe informiranja, izdavaštva, kulturnog amaterizma i kulturnih manifestacija u državnom proračunu Republike Hrvatske putem Savjeta za nacionalne manjine osigurana su sredstva kako slijedi:

- 2006. godine 29.700.000 kuna,
- 2007. godine 35.000.000 kuna,
- 2008. godine 41.511.500 kuna i
- 2009. godine 43.590.000 kuna
- SVEUKUPNO = 149.801.500 kuna.

d) pogodovanje i/ili poticanje uporabe regionalnih ili manjinskih jezika u govoru i pismu, u javnom i privatnom životu;

(27.) Republika Hrvatska svjesna je važnosti promicanja uporabe jezika pripadnika nacionalnih manjina u govoru i pismu, kako u javnom tako i privatnom životu, te proaktivnim pristupom poduzima mjere s ciljem ostvarivanja svih prava nacionalnih manjina zajamčenih međunarodnim i domaćim zakonodavnim okvirom koji uređuje prava nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj.

(28.) *Supra* u poglavlju 2.2 detaljno su opisane mjere iz *Akcijskog plana za provedbu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina* koje imaju za cilj poticanje uporabe manjinskih jezika u govoru i pismu u javnom životu.

e) održanje i razvoj veza na području koje pokriva ova Povelja, između grupa koje rabe regionalne ili manjinske jezike i drugih grupa u državi koje rabe jezik korišten u istom ili sličnom obliku, kao i uspostavljanje kulturnih veza sa drugim grupama u državi koje rabe druge jezike;

(29.) Navedeno je pitanje obrađeno *infra* u poglavlju 4.8 izvješća.

f) poduzimanje odgovarajućih mjera u svrhu nastave i izučavanja regionalnih ili manjinskih jezika na svim odgovarajućim stupnjevima;

(30.) Navedeno je pitanje detaljno obrađeno *infra* u poglavlju 4.2 izvješća.

g) davanje pogodnosti koje će omogućiti da osobe koje se ne služe regionalnim ili manjinskim jezikom, a žive na području gdje se on rabi, nauče taj jezik ako to žele;

(31.) Hrvatska odgojno-obrazovna politika ulaže značajne kadrovske, što podrazumijeva i financijske, resurse za odgoj i obrazovanje na jeziku i pismu nacionalnih manjina, odnosno za primjenu Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima. Za ostvarivanje pojedinih preporuka potreban je značajan napor od strane manjinskih zajednica kako bi se osobito u srednjoj školi ili za odrasle, u partnerstvu sa školskim vlastima u realnom kontekstu moglo unaprijediti pitanje učenja pojedinih manjinskih jezika.

- (32.) Vežano uz upit Odbora stručnjaka iz paragrafa 25. i 113. [ECRML (2008)1; MIN-LANG (2008)27] o mogućnosti učenja manjinskih jezika za odrasle ne-govornike, odnosno u vezi s ocjenom Odbora stručnjaka da se smanjuje broj govornika regionalnih ili manjinskih jezika u Hrvatskoj te poticaj Odbora da se omogući takvo učenje, ističemo da udruge nacionalnih manjina, odnosno njihovi savezi nude učenje jezika nacionalne manjine za odrasle, što uključuje govornike i ne-govornike manjinskog jezika. Za pojedine jezike postoji interes, kao što su primjerice talijanski ili češki, jer polaznici u tome vide osobnu prednost zbog znanja jezika, bilo da je razlog prednost pri zaposlenju, ili nekih drugih osobnih razloga. S druge strane, za učenje rusinskog ili ukrajinskog jezika takva motivacija ne postoji. Za pretpostaviti je da za srpski ne postoji interes zbog jednostavne činjenice što se govornici i hrvatskog i srpskog jezika uzajamno jezično razumiju, odnosno jezične razlike su takve da ne postoji potreba učenja tog jezika.
- (33.) Gledano u cjelini, učenje stranih jezika komercijaliziralo se i odrasli govornici, jednako kao i učenici biraju učenje onih jezika za koje misle da će im otvoriti bolje perspektive u budućnosti. Popularizaciju, motivaciju i omogućavanje učenja manjinskih jezika za ne-govornike s obzirom na resurse osiguravaju udruge nacionalnih manjina, odnosno savezi nacionalnih manjina putem svojih ogranaka ili izravno, ovisno o kojem se jeziku i području radi.
- (34.) Takvu ponudu učenja talijanskog jezika za odrasle osigurava npr. talijanska nacionalna manjina u Zadru uz određenu simboličnu naknadu. U Istri u dvojezičnim gradovima i općinama Rovinju, Bujama, Umagu, Novigradu i Poreču u okviru škola s nastavom na hrvatskom jeziku nudi se učenje talijanskog jezika te također u Puli i Rijeci iako ti gradovi nisu dvojezični. Za odrasle ne-govornike talijanski se uglavnom nudi na komercijalnoj osnovi u školama stranih jezika.
- (35.) Češka nacionalna manjina putem svojih ogranaka organizira besplatno te uz pomoć učitelja iz Češke, učenje češkog jezika u Virovitici, Bjelovaru, Rijeci, Slavonskom Brodu, Novoj Gradiški, Zagrebu.
- (36.) Mađarska nacionalna manjina u okviru Prosvjetno-kulturnog centra u Osijeku nudi tečaj mađarskog jezika, ali na komercijalnoj osnovi.
- (37.) Prema saznanjima Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, na inicijativu slovačke nacionalne manjine nitko se nije odazvao, kao ni na inicijative ukrajinske i rusinske nacionalne manjine.
- (38.) Škole su spremne na partnerstvo s udrugama nacionalnih manjina, odnosno njihovim savezima da bi se uspješno mogle ostvariti ponude učenja manjinskog jezika za odrasle, odnosno za učenje jezika manjine kao jezika sredine u okviru škola. Dakle, važan je angažman udruga nacionalnih manjina da bi se u partnerstvu sa školama promicala kulturna raznolikost u pojedinoj sredini, a jezik manjine jedan je od ključnih čimbenika za očuvanje nacionalnog i kulturnog identiteta manjina.

h) poticanje izučavanja i istraživanja o regionalnim i manjinskim jezicima na sveučilištima ili odgovarajućim institucijama;

(39.) Navedeno je pitanje detaljno obrađeno *infra* u poglavlju 4.2 izvješća.

i) poticanje odgovarajućih vrsta međudržavnih razmjena u područjima na koje se odnosi ova Povelja za regionalne ili manjinske jezike koji su isti ili slični u dvije ili više država.

(40.) Navedeno je pitanje obrađeno *infra* u poglavlju 4.8 izvješća.

3.2. Članak 7. stavak 3.

Ugovorne stranke obvezuju se promicati, svim odgovarajućim sredstvima, međusobno razumijevanje između svih jezičnih grupa u zemlji te naročito uključiti poštivanje, razumijevanje i snošljivost u pogledu regionalnih ili manjinskih jezika među ciljeve nastave i obrazovanja njihovih zemalja te davati potporu masovnim medijima da slijede iste ciljeve.

(41.) Vežano uz upit Odbora stručnjaka iz paragrafa 34. [ECRML (2008)1; MIN-LANG (2008)27], u dijelu ocjene koja se odnosi na promicanje svijesti i tolerancije prema regionalnim i manjinskim jezicima u nastavnom planu i programu, obavještavamo da je do 31. ožujka 2009. godine održana javna rasprava o Nacionalnom i okvirnom programu za predškolski odgoj i opće obvezno obrazovanje u osnovnoj i srednjoj školi, temeljnom dokumentu za izradu svih drugih programskih dokumenta i osnova je za izradu školskog programa. Temeljna načela na kojima je izrađen Nacionalni program su multikulturalnost i tolerancija te poštivanje različitosti. Strategija za izradu i razvoj programa između ostalog donosi razvijanje temeljnih znanja i pozitivan odnos prema vlastitoj kulturi i kulturi drugih naroda, socijalnu integraciju i život u heterogenom društvu, poznavanje ljudskih prava i prava djece te osposobljavanje za poštivanje i provođenje prava, aktivno i odgovorno sudjelovanje u društvenom životu i preuzimanje odgovornosti za demokratski razvoj učenika, osiguravanje kvalitetnog odgoja i obrazovanja za sve.

3.3. Članak 7. stavak 4.

U određivanju njihove politike prema regionalnim ili manjinskim jezicima ugovorne stranke uzimat će u obzir potrebe i želje izražene od strane grupa koje rabe te jezike. Njih treba ohrabriti da uspostave tijela ukoliko je to potrebno u cilju savjetovanja državnih tijela u svim pitanjima koja se odnose na regionalne ili manjinske jezike.

(42.) Vežano uz upit Odbora stručnjaka iz paragrafa 42. [ECRML (2008)1; MIN-LANG (2008)27] o djelovanju lokalnih vijeća nacionalnih manjina, ističemo da je Poglavljem III. *Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina* propisano da s ciljem unapređivanja, očuvanja i zaštite položaja nacionalnih manjina u društvu pripadnici nacionalnih manjina biraju svoje predstavnike radi sudjelovanja u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima putem vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave.

(43.) U jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave na čijem području pripadnici pojedine nacionalne manjine sudjeluju s najmanje 1,5% u ukupnom stanovništvu, u jedinicama lokalne samouprave na čijem području živi više od 200 pripadnika pojedine nacionalne manjine te u jedinicama područne (regionalne) samouprave na čijem području

živi više od 500 pripadnika nacionalne manjine, pripadnici nacionalne manjine mogu izabrati svoje vijeće. U vijeća nacionalnih manjina općine bira se 10 članova, u vijeće nacionalnih manjina grada bira se 15, a u vijeće nacionalnih manjina županije bira se 25 članova.

- (44.) U onim jedinicama u kojima nisu ispunjeni uvjeti za izbor vijeća, a na čijem području živi najmanje 100 pripadnika nacionalne manjine, bira se predstavnik nacionalnih manjina. Članovi vijeća i predstavnici nacionalnih manjina biraju se neposredno tajnim glasovanjem za razdoblje od četiri godine, a na postupak izbora shodno se primjenjuju odredbe zakona kojim se uređuje izbor članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.
- (45.) Vlada Republike Hrvatske na sjednici održanoj 9. svibnja 2007. godine donijela je Odluku o raspisivanju izbora za članove vijeća nacionalnih manjina u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave koji su održani 17. lipnja 2007. godine. Izbori su raspisani za 308 vijeća nacionalnih manjina i 228 predstavnika nacionalnih manjina. S ciljem unapređivanja, očuvanja, i zaštite položaja nacionalnih manjina u društvu pripadnici nacionalnih manjina izabrali su 254 vijeća i 105 predstavnika nacionalnih manjina radi sudjelovanja u javnom životu i upravljanju lokalnim poslovima u jedinicama samouprave.
- (46.) Budući da je istekao prošli mandat članovima Savjeta za nacionalne manjine, Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 22. ožujka 2007. godine donijela Rješenje o imenovanju dijela članova Savjeta za nacionalne manjine i to iz reda srpske, židovske, albanske, austrijske i makedonske nacionalne manjine. Za predsjednika Savjeta imenovan je predstavnik židovske nacionalne manjine, a za potpredsjednika Savjeta predstavnik srpske nacionalne manjine.
- (47.) S ciljem što učinkovitijeg uključivanja vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u procese odlučivanja Vladin Ured za nacionalne manjine u suradnji sa Savjetom za nacionalne manjine organizirao je edukacije u okviru 23 seminara posvećenih vijećima i predstavnicima nacionalnih manjina i predstavnicima lokalne i regionalne (područne) samouprave. Na svim održanim seminarima sudjelovali su i zastupnici nacionalnih manjina u Hrvatskome saboru. Ukupno je na seminarima i radionicama bilo uključeno 1200 sudionika.
- (48.) Na završnom seminaru održanom 17.-18. ožujka 2006. godine u Zagrebu sudjelovali su predstavnici vijeća s područja cijele Republike Hrvatske. U okviru seminara organizirane su tri radionice na kojima se raspravljalo o ulozi vijeća i predstavnika nacionalnih manjina u procesu odlučivanja na lokalnoj i područnoj razini, o stvaranju materijalnih pretpostavki za rad vijeća i predstavnika nacionalnih manjina, financijskim planovima i programima rada kao i o izborima za vijeća i predstavnike nacionalnih manjina. Sudionici seminara su, na temelju sveobuhvatne analize i rasprava sa svih seminara, zaključili da je sustav vijeća nacionalnih manjina u cjelini počeo funkcionirati, te je iznesen niz primjera dobre prakse u kojima su osigurani uvjeti za rad vijeća nacionalnih manjina i ona učinkovito djeluju.
- (49.) U organizaciji Ureda za nacionalne manjine od 5.-7. srpnja 2006. godine održan je treći po redu seminar o educiranju mladih pripadnika nacionalnih manjina o procesu pridruživanja Republike Hrvatske Europskoj Uniji na kojem su razmatrani međunarodni dokumenti kojima je Republika Hrvatska pristupila kao što su *Zakon o potvrđivanju Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina* i *Zakon potvrđivanju Europske povelje regionalnim ili manjinskim jezicima*.

- (50.) Ured za nacionalne manjine je u suradnji sa Savjetom za nacionalne manjine organizirao od 7.-10. srpnja 2006. godine u Zadru seminar za mlade pripadnike hrvatske nacionalne manjine iz Češke Republike i Republike Slovačke o upoznavanju sa sustavom prava nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj te predstavljanju manjina na lokalnoj i područnoj (regionalnoj) razini u predstavničkim tijelima i na državnoj razini u Hrvatskome saboru.
- (51.) Ured je nastavio organiziranje seminara o provedbi *Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina* kako bi se omogućilo pripadnicima svih nacionalnih manjina da sudjeluju u raspravi o provedbi tog međunarodnog dokumenta za unapređenje prava nacionalnih manjina. Treći seminar o provedbi *Okvirne konvencije* održan je 2006. godine u Peroju u Istarskoj županiji, četvrti 2007. godine u Vukovaru u Vukovarsko-srijemskoj županiji te peti seminar 2008. godine u Gradu Zagrebu. Zaključak sudionika seminara je da je došlo do značajnog unapređivanja ostvarivanja prava nacionalnih manjina te su u tom smislu pohvaljene mjere i podrška koju Vlada Republike Hrvatske pruža u ostvarivanju prava nacionalnih manjina. Izneseni su primjeri dobrog zajedničkog života, razumijevanja i djelovanja pripadnika različitih etniciteta te podrška lokalnih i područnih tijela vlasti, što doprinosi ostvarivanju visoke razine prava nacionalnih manjina.

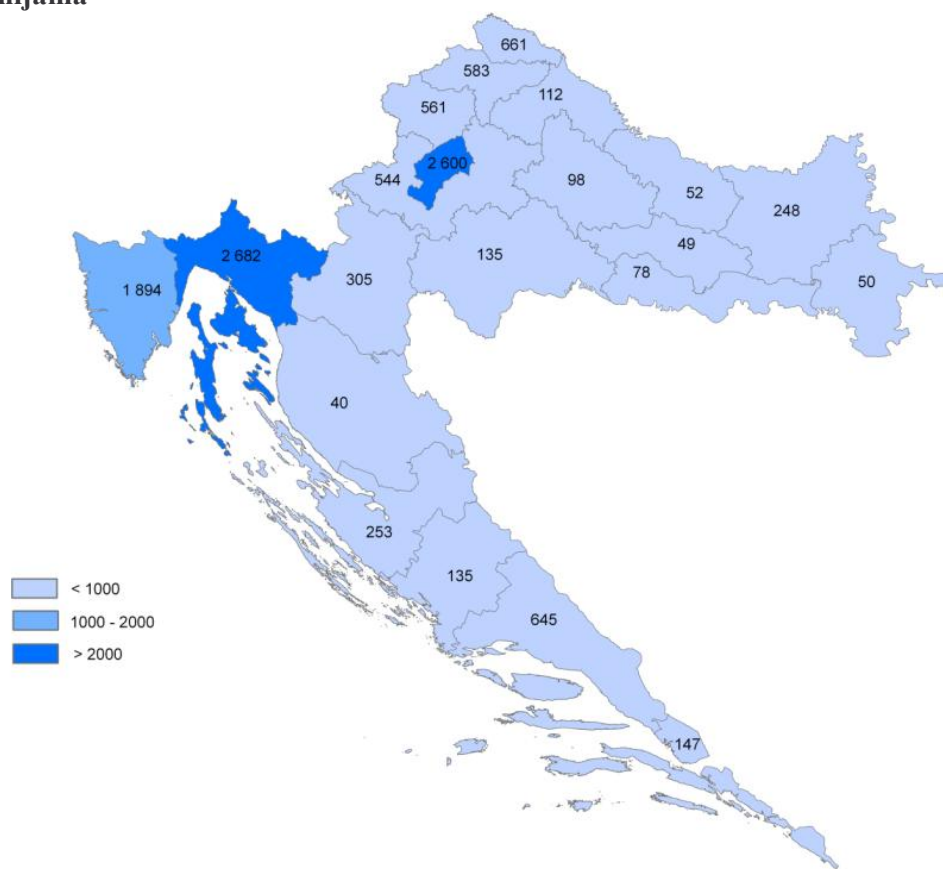
3.4. Stanje u pogledu slovenskog jezika

- (52.) Vezano uz upit Odbora stručnjaka iz paragrafa 47. [ECRML (2008)1; MIN-LANG (2008)27] o stanju u pogledu položaja slovenskog jezika, a nastavno na prethodna periodična izvješća Republike Hrvatske te osobito vezano uz podatke istaknute u odgovoru na preporuku br. 8 Odbora ministara Vijeća Europe iz trećeg periodičnog izvješća Republike Hrvatske [MIN-LANG/PR (2006) 4, str. 10], potrebno je naglasiti da se Republika Hrvatska u izjavi uz ispravu o ratifikaciji opredijelila za zaštitu 7 manjinskih jezika u skladu s Dijelom III Povelje, a u praksi se uživanje prava zajamčenih Poveljom primjenjuje i na druge manjinske jezike. Na taj se način dobra praksa promicanja ciljeva i načela zaštite uporabe manjinskih jezika primjenjuje i na ostale manjinske jezike u Republici Hrvatskoj. U navedenom smislu, Republika Hrvatska ulaže značajna financijska sredstva (v. paragrafe (56.)-(64.)) s ciljem provedbe aktivnosti promicanja zaštite slovenskog jezika.
- (53.) Naime, prema zadnjem popisu stanovništva iz 2001. godine, u Republici Hrvatskoj živi 13.173 pripadnika slovenske nacionalne manjine koji čine 0,3% sveukupnog stanovništva. Od navedenog broja, 11.872 osobe navele su slovenski kao materinski jezik što čini 0,27% sveukupnog stanovništva. Čak 12.235, tj. 92,87% pripadnika slovenske nacionalne manjine rasprostranjeno je na cijelom državnom teritoriju, a svega 938, tj. 7,12% pripadnika slovenske nacionalne manjine ima prebivalište u područjima koja graniče s Republikom Slovenijom.
- (54.) Republika Hrvatska potvrđuje tradicionalnu prisutnost slovenskog jezika na vlastitom teritoriju. Međutim, njegova je disperziranost (rasprostranjenost) velika te ga se ne može vezati uz određeno zemljopisno područje. Naime, Slika 1 jasno prikazuje udio te raspored govornika slovenskog jezika na prostoru Republike Hrvatske – riječ je o udjelu od najviše 0,98% lokalnog stanovništva u Istarskoj županiji pa sve do samo 0,02% u Vukovarsko-srijemskoj županiji. Slika 2 donosi prikaz apsolutnog broja govornika kojima je slovenski materinski jezik po županijama.

Slika 1 – Postotak govornika kojima je slovenski materinski jezik u odnosu na ostatak stanovništva po županijama

Slika 2 – Prikaz apsolutnog broja govornika kojima je slovenski materinski jezik po županijama

(55.) Ipak, potrebno je još jednom posebno naglasiti da bez obzira na nepostojanje izjave o zaštiti slovenskog jezika sukladno odredbama *Povelje* ne znači da slovenski jezik ne uživa sva prava i punu zaštitu Republike Hrvatske sukladno pozitivnopravnom zakonodavstvu. Republika Hrvatska promiče zaštitu prava slovenske nacionalne manjine, potiče uporabu slovenskog jezika u svim područjima društvenog djelovanja gdje je to realno moguće te poduzima konkretne mjere s tim ciljem. U nastavku se daje prikaz djelatnosti koje Republika Hrvatska poduzima u vidu promicanja uporabe slovenskog jezika.

(56.) Temeljni domaći propis za uređivanje prava pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj jest *Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina* (NN 155/02) koji je kao organski zakon po svojoj pravnoj snazi svrstan neposredno ispod Ustava, a iznad svih ostalih zakonskih i podzakonskih propisa. Prema popisu stanovništva iz 2001. godine u Republici Hrvatskoj žive, između ostalih, pripadnici slovenske nacionalne manjine koji dakle uživaju zaštitu i sva prava sukladno odredbama *Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina*.

(57.) Na području **obrazovanja** u osnovnoj školi u modelu C obrazuju se pripadnici slovenske nacionalne manjine, a pokrenuta je i inicijativa za učenje slovenskog jezika i kulture.

- (58.) U Republici Hrvatskoj **knjižničnu djelatnost** obavljaju središnje knjižnice nacionalnih manjina, a središnja knjižnica slovenske nacionalne manjine jest Gradska knjižnica „Ivan Goran Kovačić“ u Karlovcu za čiju je djelatnost iz državnog proračuna u 2006. godini izdvojeno 126.116,09 kuna, u 2007. godini 134.832,51 kuna, u 2008. godini 146.922,93 kuna te u 2009. godini 146.335,72 kuna. Također, za potrebe novinske i književno-nakladničke djelatnosti u 2006. godini izdvojeno je 1.600 kuna za program pod nazivom „*Bizjak Martin: Orel, Štandeker i Rotar u Puli*“ koje je organiziralo slovensko kulturno društvo „Istra“ iz Pule.
- (59.) Za pripadnike slovenske nacionalne manjine financira se **četveromjesečni časopis** na slovenskom jeziku „Novi odmev“ u izdanju Kulturno-prosvjetnog društva „Slovenski dom“ iz Zagreba te mjesečnik „Planika“ na slovenskom jeziku koji izdaje Slovensko društvo „Triglav“ iz Splita. Uz navedene tiskovine otpočelo je i financiranje još dva informativna biltena „Kažipot“ i „Mavrica“.
- (60.) Pripadnici slovenske nacionalne manjine ostvaruju **kulturne aktivnosti** putem Saveza slovenskih društava u čijem se sastavu nalazi kulturno društvo „Slovenski dom“ Zagreb, kulturno-prosvjetno društvo „Bazovica“ Rijeka, kulturno društvo „Triglav“ Split, kulturna udruga „France Prešern“ Šibenik, kulturno društvo „Lipa“ Zadar, kulturno društvo „Istra“ Pula, kulturno društvo „Snežnik“ Lovran, kulturno društvo „Stanko Vraz“ Osijek te kulturno društvo „Lipa“ Dubrovnik. Unutar njih djeluju pjevački zborovi, kazališne skupine, folklorne sekcije, a organiziraju se i likovne izložbe. Kulturno prosvjetno društvo „Bazovica“ iz Rijeke djeluje preko 50 godina i organizira nastupe mješovitog pjevačkog zbora. Kulturno-prosvjetno društvo „Slovenski dom“ u Zagrebu organizira djelovanje mješovitog i ženskog pjevačkog zbora, popularna predavanja, izložbe, koncerte i proslave kulturnoga praznika „Prešernov dan“. Slovensko društvo „Triglav“ iz Splita organizira nastupe mješovitoga pjevačkog zbora i folklorne sekcije, te priređuje izložbe slika.
- (61.) Savjet za nacionalne manjine svake godine dodjeljuje sredstva udrugama nacionalnih manjina putem *Odluke o rasporedu sredstva osiguranih u državnom proračunu Republike Hrvatske*, a s ciljem promicanja manjinskih prava koja, između ostalog, uključuju i pravo na uporabu vlastitog manjinskog jezika. O utrošenim sredstvima sastavlja se godišnje izvješće sukladno odredbama *Metodologije praćenja ostvarivanje programa nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina* (NN 111/03). U nastavku donosimo prikaz dodijeljenih sredstava iz državnog proračuna za 2006., 2007., 2008. te 2009. godinu.

Tabela 1 – Dodijeljena sredstva u 2006. godini

NAZIV DJELATNOSTI	ODOBRENO SREDSTAVA	UTROŠENO SREDSTAVA
SAVEZ SLOVENSКИH DRUŠTAVA U REPUBLICI HRVATSKOJ	590.000	590.000
1. Informiranje	150.000	150.000
1.1. „ <i>Novi odmev</i> “ (3 broja, 28 stranica, format A, naklada 750)	64.000	64.000
1.2. „ <i>Planika</i> “ (6 brojeva, 20 stranica, format A4, naklada 150)	38.000	38.000
1.3. „ <i>Informativni bilten</i> “, mjesečnik (12 brojeva, 30 stranica, format A4, naklada 500)	30.000	30.000
1.4. Režijski troškovi	18.000	18.000
2. Izdavaštvo	5.000	5.000
2.1. „ <i>Kraški zvončić</i> “, zbirka pjesama autor Damijana Pezdirc (naklada 300)	5.000	5.000
3. Kulturni amaterizam	435.000	435.000
3.1. „ <i>Slovenski dom</i> “, Zagreb	92.000	92.000
• mješoviti pjevački zbor	40.000	40.000
• mješoviti pjevački zbor duhovne sekcije „ <i>A.M.S</i> “	10.000	10.000
• izložbe slika	15.000	15.000
• glumačka skupina	5.000	5.000
• folklorni ansambl Slovenica	15.000	15.000
• kulturni praznik Republike Slovenije, Dan državnosti Republike Hrvatske i Dan državnosti Republike Slovenije	7.000	7.000
3.2. Slovensko društvo „ <i>Triglav</i> “, Split	95.000	95.000
• likovne izložbe	15.000	15.000
• mješoviti pjevački zbor „ <i>Triglav</i> “	40.000	40.000
• samostalne izložbe Idrijske čipke	15.000	15.000
• susret u jesen	10.000	10.000
• 10. godišnjica mješovitog pjevačkog zbora „ <i>Triglav</i> “	5.000	5.000
• Slovenski kulturni praznik u Split	5.000	5.000
• Dan državnosti Republike Hrvatske i Dan državnosti Republike Slovenije	5.000	5.000
3.3. Kulturno-prosvjetno društvo „ <i>Bazovica</i> “, Rijeka	110.000	110.000
• dramsko recitatorska skupina	35.000	35.000
• folklorna skupina-plesna	10.000	10.000
• likovne i ostale izložbe	10.000	10.000
• mješoviti pjevački zbor	45.000	45.000
• literarna skupna knjižnica	5.000	5.000

NAZIV DJELATNOSTI	ODOBRENO SREDSTAVA	UTROŠENO SREDSTAVA
<ul style="list-style-type: none"> gostovanja u društvu u 2006. godini 	5.000	5.000
3.4. Udruga Slovenaca „ <i>France Prešern</i> “, Šibenik <ul style="list-style-type: none"> glazbena skupina „<i>Prešernovke</i>“ etno skupina „<i>Prirodne ruke</i>“ deset godina društva „<i>dr. France Prešern</i>“ 	38.000 20.000 10.000 8.000	38.000 20.000 10.000 8.000
3.5. Slovensko kulturno društvo „ <i>Lipa</i> “, Dubrovnik <ul style="list-style-type: none"> Prešernov dan i Sv.Vlaho uskrсни običaji slovenska narodna pjesma 	20.000 12.000 5.000 5.000	20.000 12.000 5.000 5.000
3.6. Slovensko kulturno društvo „ <i>Istra</i> “, Pula <ul style="list-style-type: none"> mješoviti zbor folklorna skupina 	15.000 10.000 5.000	15.000 10.000 5.000
3.7. Slovensko kulturno prosvjetno društvo „ <i>Snežnik</i> “, Lovran <ul style="list-style-type: none"> susret pjevačkih zborova 	5.000 5.000	5.000 5.000
3.8. Režijski troškovi	60.000	60.000

Tabela 2 – Dodijeljena sredstva u 2007. godini

NAZIV DJELATNOSTI	ODOBRENO SREDSTAVA	UTROŠENO SREDSTAVA
SAVEZ SLOVENSКИH DRUŠTAVA U REPUBLICI HRVATSKOJ, ZAGREB	696.500	696.500
1. Informiranje	172.000	172.000
1.1. „ <i>Novi odmev</i> “ (6 broja, 20 stranica, format A, naklada 150)	68.000	68.000
1.2. „ <i>Planika</i> “ (6 brojeva, 20 stranica, format A4, naklada 150)	40.000	40.000
1.3. „ <i>Kažipot</i> “, informativni mjesečni bilten (12 brojeva, 30 str., naklada 50, A4)	35.000	35.000
1.4. „ <i>Mavrica</i> “, 4 broja (naklada 350, 24 stranice)	7.000	7.000
1.5. Režijski troškovi	22.000	22.000
2. Izdavaštvo	5.000	5.000
2.1. hrvatsko-slovenski rječnik za djecu (Pula)	5.000	5.000
3. Kulturni amaterizam	450.500	450.500
3.1. „ <i>Slovenski dom</i> “, Zagreb	109.000	109.000
• mješoviti pjevački zbor	48.000	48.000
• mješoviti pjevački zbor duhovne sekcije „ <i>A.M.S.</i> “	12.000	12.000
• izložbe slika	15.000	15.000
• kreativna radionica Šopek	7.000	7.000
• folklorni ansambl Slovenica	17.000	17.000
• kulturni praznik Republike Slovenije, Dan državnosti Republike Hrvatske te Dan državnosti Republike Slovenije	10.000	10.000
3.2. Slovensko društvo „ <i>Triglav</i> “, Split	111.000	111.000
• Tabor – Stična, Rijeka, Zagreb, pjevački zborovi	50.000	50.000
• likovne izložbe	7.000	7.000
• Idrijske čipke	20.000	20.000
• 10. godišnjica dramske sekcije	18.000	18.000
• slovenski kulturni praznik	10.000	10.000
• Dan državnosti Republike Hrvatske i Dan državnosti Republike Slovenije	6.000	6.000
3.3. Kulturno-prosvjetno društvo „ <i>Bazovica</i> “, Rijeka	130.000	130.000
• dramsko recitatorska skupina	40.000	40.000
• folklorna skupina-plesna	10.000	10.000
• likovne i ostale izložbe	13.000	13.000
• mješoviti pjevački zbor	53.000	53.000

NAZIV DJELATNOSTI	ODOBRENO SREDSTAVA	UTROŠENO SREDSTAVA
<ul style="list-style-type: none"> • literarna skupna knjižnica • gostovanja u društvu u 2007. godini 	5.000 9.000	5.000 9.000
3.4. Udruga Slovenaca „ <i>France Prešern</i> “, Šibenik <ul style="list-style-type: none"> • glazbena skupina „<i>Prešernovke</i>“ • etno skupina „<i>Prirodne ruke</i>“ • slovenski kulturni praznik 	49.500 30.000 15.000 4.500	49.500 30.000 15.000 4.500
3.5. Slovensko kulturno društvo „ <i>Lipa</i> “, Dubrovnik <ul style="list-style-type: none"> • Prešernov dan i dan Sv. Vlaha • gostovanja u društvu 	23.000 12.000 11.000	23.000 12.000 11.000
3.6. Slovensko kulturno društvo „ <i>Istra</i> “, Pula <ul style="list-style-type: none"> • mješoviti zbor 	15.000 15.000	15.000 15.000
3.7. Slovensko kulturno prosvjetno društvo „ <i>Snežnik</i> “, Lovran <ul style="list-style-type: none"> • susret pjevačkih zborova • izložba slika i fotografija 	13.000 10.000 3.000	13.000 10.000 3.000
3.8. Režijski troškovi	69.000	69.000

Tabela 3 – Dodijeljena sredstva u 2008. godini

NAZIV DJELATNOSTI	ODOBRENO SREDSTAVA	UTROŠENO SREDSTAVA
SAVEZ SLOVENSКИH DRUŠTAVA U REPUBLICI HRVATSKOJ, ZAGREB	822.000	822.000
1. Informiranje	210.000	210.000
1.1. „ <i>Novi odmev</i> “, časopis (3 broja, 20 stranica, format A4, naklada 750)	78.000	78.000
1.2. „ <i>Planika</i> “ (6 brojeva, 20 stranica, format A4, naklada 300)	48.000	48.000
1.3. „ <i>Kažipot</i> “, mjesečni informativni bilten (2 broja, 30 stranica, naklada 400, A5)	10.000	10.000
1.4. „ <i>Mavrica</i> “, glasilo Društva, (4 broja, naklada 350, 17x24, 24 stranice)	12.000	12.000
1.5. „ <i>Kažipot</i> “, informativni bilten (12 brojeva, naklada 700, format A4)	40.000	40.000
1.6. Režijski troškovi	22.000	22.000
2. Izdavaštvo	20.000	20.000
2.1. Monografski bilteni „ <i>Slovenska baština u PGŽ</i> “, autor Marjana Mirković (naklada 1.500, format A4)	5.000	5.000
2.2. Knjiga-monografija „ <i>Slovenski dom Bazovica (1947-2007)</i> “, autor prof. Barbara Riman. i mr.sc. Kristina Riman (55-60 araka, naklada 400, format 24x30)	15.000	15.000
3. Kulturni amaterizam i manifestacije	592.000	592.000
3.1. „ <i>Slovenski dom</i> “, Zagreb	120.000	120.000
3.1.1. Kulturni amaterizam		
• mješoviti pjevački zbor	60.000	60.000
• mješoviti pjevački zbor duhovne sekcije „ <i>A.M.S.</i> “	20.000	20.000
• kreativna radionica Šopek	10.000	10.000
• folklorni ansambl Slovenica	20.000	20.000
3.1.2. Kulturne manifestacije		
• kulturni praznik Republike Slovenije, Dan državnosti Republike Hrvatske i Dan državnosti Republike Slovenije	5.000	5.000
• Slovenija predsjedava Europskom Unijom	5.000	5.000
3.2. Slovensko društvo „ <i>Triglav</i> “, Split	130.000	130.000
3.2.1. Kulturni amaterizam		
• dramska sekcija i običajni blagdani	10.000	10.000
• likovne izložbe	10.000	10.000
• „ <i>Idrijska čipka</i> “	35.000	35.000

NAZIV DJELATNOSTI	ODOBRENO SREDSTAVA	UTROŠENO SREDSTAVA
<ul style="list-style-type: none"> • mješoviti pjevači zbor 	55.000	55.000
3.2.2. Kulturne manifestacije		
<ul style="list-style-type: none"> • slovenski kulturni praznik • Dan državnosti Republike Hrvatske, Dan državnosti Republike Slovenije 	12.000 8.000	12.000 8.000
3.3. Kulturno-prosvjetno društvo „Bazovica“, Rijeka	146.000	146.000
3.3.1. Kulturni amaterizam		
<ul style="list-style-type: none"> • mješoviti pjevački zbor • folklorno - plesna skupina • literarna skupina i knjižnica • likovne i ostale izložbe • gostovanja u društvu • dramsko recitatorska skupina 	60.000 11.000 5.000 14.000 12.000 44.000	60.000 11.000 5.000 14.000 12.000 44.000
3.4. Udruga Slovenaca „France Prešern“, Šibenik	55.000	55.000
3.4.1. Kulturni amaterizam		
<ul style="list-style-type: none"> • etno skupina „Pridne ruke“ mješoviti zbor i skupina • ženski pjevački zbor „Prešenovke“ 	15.000 30.000	15.000 30.000
3.4.2. Kulturne manifestacije		
<ul style="list-style-type: none"> • dani slovenske kulture „Prešernov dan“ 	10.000	10.000
3.5. Slovensko kulturno društvo „Lipa“, Zadar	10.000	10.000
3.5.1. Kulturne manifestacije		
<ul style="list-style-type: none"> • likovna kolonija – izložba 	10.000	10.000
3.6. Slovensko kulturno društvo „Istra“, Pula	40.000	40.000
3.6.1. Kulturni amaterizam		
<ul style="list-style-type: none"> • mješoviti zbor i skupina 	20.000	20.000
3.6.2. Kulturne manifestacije		
<ul style="list-style-type: none"> • dani slovenske kulture • slovenski kulturni praznik 8. veljače 	15.000 5.000	15.000 5.000
3.7. Slovensko kulturno prosvjetno društvo „Snežnik“, Lovran	15.000	15.000
3.7.1. Kulturni amaterizam		
<ul style="list-style-type: none"> • susreti pjevačkih zborova 	10.000	10.000
3.7.2. Kulturne manifestacije		
<ul style="list-style-type: none"> • izložba slika i fotografija 	5.000	5.000
3.8. Slovensko kulturno društvo „Stanko Vraz“,	13.000	13.000

NAZIV DJELATNOSTI	ODOBRENO SREDSTAVA	UTROŠENO SREDSTAVA
Osijek		
3.8.1. Kulturne manifestacije		
• dani slovenske kulture u Osijeku	13.000	13.000
3.9. Slovensko kulturno društvo „Lipa“, Dubrovnik	25.000	25.000
3.9.1. Kulturne manifestacije		
• „Kulturni most“ 500 godina M.Držića i P.Trubarja	11.000	11.000
• „Bralna kultura“	4.000	4.000
• dan državnosti Republike Slovenije (Dravogradski oktet)	10.000	10.000
3.10. Kulturno društvo „Slovenski dim“, Karlovac	6.000	6.000
3.10.1. Kulturni amaterizam		
• državni praznik „Prešernov dan“, slovenski dani u Karlovcu	4.000	4.000
• izložbe stvaralačkih radova članova društva	2.000	2.000
3.11. Režijski troškovi	32.000	32.000

Tabela 4 – Dodijeljena sredstva u 2009. godini

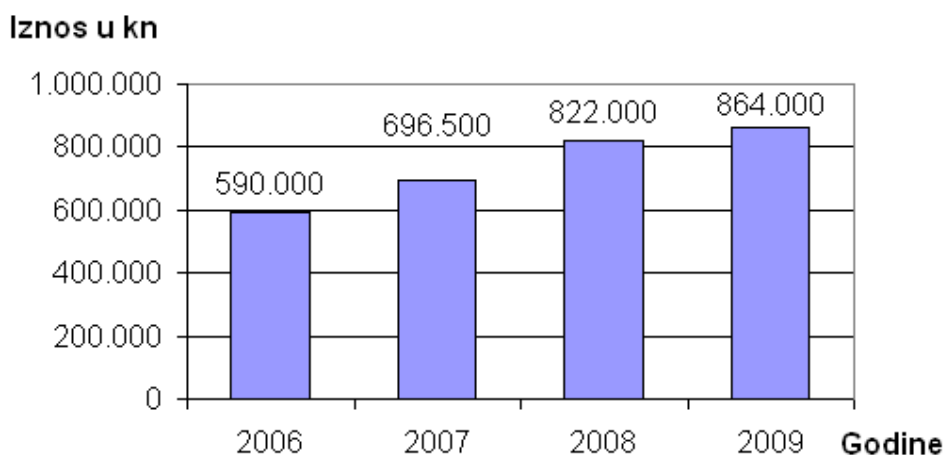
NAZIV DJELATNOSTI	ODOBRENO SREDSTAVA
SAVEZ SLOVENSКИH DRUŠTAVA U REPUBLICI HRVATSKOJ, ZAGREB	864.000
1. Informiranje	213.000
1.1. „ <i>Novi odmev</i> “, časopis (3 broja, 28 stranica, format A4, naklada 750)	78.000
1.2. „ <i>Planika</i> “ (6 brojeva, 20-24 stranica, format A4, naklada 350)	42.000
1.3. „ <i>Liburnijska priloga-Kažipot</i> “, godišnjak (naklada 400,2 broja,A5, 24 stranice)	7.000
1.4. „ <i>Mavrica</i> “ (4 broja naklada 350, 17x24, 24 stranice)	16.000
1.5. „ <i>Kažipot</i> “, informativni bilten (11 brojeva, naklada 700, format A5)	40.000
1.6. Režijski troškovi	30.000
2. Izdavaštvo	33.000
2.1. Aneks monografije „ <i>Slovenski dom 1929-2009</i> “, autor Ilinka Todorovski i Silvin Jerman (naklada 500, stranica 50, format A4)	12.000
2.2. Knjiga-monografija „ <i>Slovenski dom Bazovica (1947-2007)</i> “ autor prof. Barbara Riman i mr.sc. Kristina Riman (55-60 araka, naklada 400, format 24x30 (dvojezično))	15.000
2.3. Monografski bilten „ <i>Slovenska baština u PGŽ</i> “, autor Marjana Mirković (naklada 1500, araka 24 A4, format A4)	6.000
3. Kulturni amaterizam i manifestacije	618.000
3.1. „ <i>Slovenski dom</i> “, Zagreb	126.000
3.1.1. Kulturni amaterizam	103.000
• mješoviti pjevački zbor	60.000
• mješoviti pjevački zbor duhovne sekcije „ <i>A.M.Slomšek</i> “	20.000
• kreativna radionica	8.000
• ansambl Slovenica	5.000
• izložbe u Slovenskom domu	10.000
3.1.2. Kulturne manifestacije	23.000
• Kulturni praznik Republike Slovenije, Dan državnosti Republike Hrvatske, Dan državnosti Republike Slovenije te Dan reformacije	10.000
• 80 godina slovenskog doma	13.000
3.2. Slovensko društvo „ <i>Triglav</i> “ Split	134.000
3.2.1. Kulturni amaterizam	110.000
• dramska sekcija i običajni blagdani	10.000
• likovne izložbe	10.000
• Idrijska čipka	35.000
• mješoviti pjevači zbor	55.000
3.2.2. Kulturne manifestacije	24.000
• slovenski kulturni praznik - most kulture/kultura bez	14.000

NAZIV DJELATNOSTI	ODOBRENO SREDSTAVA
granica <ul style="list-style-type: none"> • Dan državnosti Republike Hrvatske, Dan državnosti Republike Slovenije 	10.000
3.3. Kulturno-prosvjetno društvo „Bazovica“ Rijeka <ul style="list-style-type: none"> 3.3.1. Kulturni amaterizam <ul style="list-style-type: none"> • mješoviti pjevački zbor • folklorno – plesna skupina • literarna skupina i knjižnica • likovne i ostale izložbe • gostovanja u društvu • dramsko recitatorska skupina 	150.000
3.4. Udruga Slovenaca „France Prešern“, Šibenik <ul style="list-style-type: none"> 3.4.1. Kulturni amaterizam <ul style="list-style-type: none"> • etno skupina „Pridne ruke“ mješoviti zbor i skupina • ženski pjevački zbor „Prešernovke“ 3.4.2. Kulturne manifestacije <ul style="list-style-type: none"> • dani slovenske kulture „Prešernov dan“ • Slovensko kulturno društvo „Lipa“, Zadar 3.4.3. Kulturne manifestacije <ul style="list-style-type: none"> • Slovenski kulturni praznik „Prešernov dan“ • likovna kolonija Turanj 2009 – izložba 	57.000
3.5. Slovensko kulturno društvo „Istra“, Pula <ul style="list-style-type: none"> 3.5.1. Kulturni amaterizam <ul style="list-style-type: none"> • mješoviti zbor i skupina 3.5.2. Kulturne manifestacije <ul style="list-style-type: none"> • dani slovenske kulture • slovenski kulturni praznik 8. veljače • 3 likovne izložbe tijekom 2009. godine 	43.000
3.6. Slovensko kulturno prosvjetno društvo „Snežnik“, Lovran <ul style="list-style-type: none"> 3.6.1. Kulturni amaterizam <ul style="list-style-type: none"> • susreti pjevačkih zborova 3.6.2. Kulturne manifestacije <ul style="list-style-type: none"> • izložba slika, fotografija i ručnih radova • dani slovenskog filma 	16.000
3.7. Slovensko kulturno društvo „Stanko Vraz“, Osijek <ul style="list-style-type: none"> 3.7.1. Kulturne manifestacije <ul style="list-style-type: none"> • dani slovenske kulture u Osijeku 2009 	14.000
3.8. Slovensko kulturno društvo „Lipa“ Dubrovnik <ul style="list-style-type: none"> 3.8.1. Kulturne manifestacije <ul style="list-style-type: none"> • „Kulturni most“- izložba slika akademskih slikara iz 	23.000

NAZIV DJELATNOSTI	ODOBRENO SREDSTAVA
Hrvatske i Slovenije <ul style="list-style-type: none"> • Promocija knjige za djecu „Vrtitačke“ akademika Luka Paljetka • Dan državnosti 	10.000 5.000
3.9. Kulturno društvo „Slovenski dom“, Karlovac	7.000
3.9.1. Kulturni amaterizam <ul style="list-style-type: none"> • Slovenski kulturni praznik „Prešernov dan“ 	7.000
3.10. Režijski troškovi	35.000

(62.) U razdoblju od 2006.-2009. godine za programe kulturnog amaterizma, kulturnih manifestacija te ostalih djelatnosti promicanja slovenskog jezika i kulture, udrugama slovenske nacionalne manjine dodijeljena su sredstva iz državnog proračuna u ukupnom iznosu od **2.972.500,00 kuna**, a izdvojeni godišnji iznosi redovito su se povećavali kao što prikazuje Slika 3. Potrebno je naglasiti da je Republika Hrvatska svjesna važnosti zaštite i promicanja manjinskih jezika tako da čak i kada hrvatski BDP prema procjenama Hrvatske narodne banke u 2009. godini bilježi pad veći od 5% zbog posljedica globalne ekonomske krize, a na različitim područjima društvenog djelovanja učinjeni su značajni proračunski rezovi, izdvajanja za slovensku nacionalnu manjinu nisu smanjena već su štoviše i povećana.

Slika 3 – Prikaz dodijeljenih sredstava iz državnog proračuna udrugama slovenske nacionalne manjine od 2006.-2009. godine

(63.) U području **javnih medija** potrebno je istaknuti zastupljenost tematike vezane uz pripadnike slovenske nacionalne manjine na Hrvatskoj televiziji u nizu programa kao što su: Prizma (20 priloga u 2007. godini, 24 priloga u 2008. godini), Zagrebačka panorama (informativna emisija, prilog u 2008. godini), programu za djecu i mlade i dokumentarnom programu

(emisija o poznatom slovenskom redatelju, teoretičaru i praktičaru kazališta – Draganu Živadinovu).

- (64.) Vezano uz aktivnosti na području **prekogranične suradnje, međunarodnih govora i programa kulturne suradnje** potrebno je istaknuti da je 26. kolovoza 2005. godine potpisan i stupio na snagu *Protokol o suradnji između Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske i Ministarstva obrazovanja i športa Republike Slovenije u športu za razdoblje 2005-2009.*
- (65.) Sukladno inicijativi Odbora stručnjaka da se u suradnji s govornicima slovenskog jezika razjasni pitanje tradicionalne prisutnosti slovenskog jezika u Republici Hrvatskoj, Republika Hrvatska je prilikom izrade ovog izvješća nastavila s već uobičajenom praksom aktivnog uključivanja pripadnika nacionalnih manjina u izradu izvješća (v. *supra* para. (4.), (5.), (6.)). U Aneksu 2 izvješća nalazi se cjeloviti tekst očitovanja Saveza slovenskih društava.

3.5. Istro-rumunjski govori, govor Huma na Sutli te Bednjanski govor

- (66.) Vezano uz upit Odbora stručnjaka iz paragrafa 48. [ECRML (2008)1; MIN-LANG (2008)27], ističemo da je rješenjem iz 2007. godine Ministarstvo kulture Republike Hrvatske na temelju *Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara* (NN 69/99, 151/03, i 157/03) i *Pravilnika o Registru kulturnih dobara Republike Hrvatske* (NN 37/01) utvrdilo da **istro-rumunjski govori, govor Huma na Sutli te Bednjanski govor** imaju svojstvo kulturnog dobra te su upisani na listu zaštićenih kulturnih dobara u Registar kulturnih dobara Republike Hrvatske.
- (67.) S ciljem zaštite navedenih govora utvrđen je sljedeći sustav mjera zaštite:
- promicanje funkcije i značaja navedenih govora u društvu te uključivanje zaštite govora u programe planiranja,
 - osiguranje održivosti govora kroz izobrazbu, identificiranje, dokumentiranje, znanstveno istraživanje, očuvanje, zaštitu, promicanje, povećanje vrijednosti, mogućnost prenošenja tradicije nasljednicima putem neformalnog i formalnog obrazovanja te revitalizaciju napuštenih segmenata govora,
 - senzibiliziranje javnost i podupirati zaštitu i očuvanje dobra identifikacijom procesa globalizacije i društvene preobrazbe kako bi se izbjegla opasnost nestajanja, uništenja ili komercijalizacije Govora, a potaklo zbližavanje i snošljivost među ljudima,
 - poticanje izradu zavičajnog rječnika i gramatike.
- (68.) **Istro-rumunjskim govorima** danas se govori samo u desetak sela i zaselaka u Istri i po broju govornika najmanji je od četiriju povijesnih rumunjskih dijalekata. Govornici se dijeli na dvije skupine, sjeverne i južne, i između njih već dugo ne postoje nikakve veze tako da se razvijaju neovisno jedni od drugih. Govornici sjeverne skupine istro-rumunjskih govora žive u mjestu Žejane, a govornici južne skupine na sjevernom i zapadnom rubu Čepičkog polja u nekoliko mjesta općine Kršan. Istro-rumunjski govori su mješavina rumunjskog, hrvatskog i talijanskog. U odnosu na druge rumunjske dijalekte najbliži je dačko-rumunjskom.
- (69.) Žejanski govor je konzervativniji od južnih govora. Selo Žujane ima stotinjak stanovnika, od kojih je desetak mlađih od 20 godina. Svi oni donekle razumiju istrorumunjski a većina ih se može i bez problema služiti tim idiomom.

- (70.) Na jugu su istrorumunjofofoni raštrkani po manjim selima i sveukupno ih ima još manje nego u Žejanama. Danas se u južnim selima istrorumunjskim služi samo dvadesetak ljudi, a djece gotovo da i nema. Najviše istrorumunjofofona ima u Novoj Vasi (četrdesetak), zatim u Šušnjevići (tridesetak), a u Jasenoviku desetak. U ostalim mjestima ih je manje od desetak, iz čega proizlazi da ukupan broj istrorumunjofofona ne prelazi brojku od 250. Istrorumunji ne osjećaju jedinstvo s rumunjskim nacionalnim korpusom i najčešće se u popisima stanovništva izjašnjavaju kao Hrvati, dok ih okolno stanovništvo naziva Vlasima ili Čićima.
- (71.) **Govor Huma na Sutli** jedan je od najinteresantnijih, najsloženijih i najarhaičnijih govora kajkavskog dijalekta. Razlikuje se donjosutlantski i gornjosutlantski dijalekt. Posebnosti ovog govora doprinio je i položaj Huma, koji se nalazi na samoj Sutli i sa susjednim, slovenskim mjestom Rogatec gotovo da čini jednu urbanu cjelinu od nekoliko tisuća stanovnika. Cijela općina Hum na Sutli obuhvaća pored istoimenog središnjeg i najvećeg sela, još sedamnaest okolnih sela: Klenovec Humski, Strmec Humski, Lupinjak, Rusnica, Orešje Humsko, Vrbišnica, Druškovec Humski, Druškovec Gora, Brezno gora, Donje Brezno, Gornje Brezno, Zalug, Poredje, Grletinec, Prišlin i Mali Tabor. Nositelji govora Huma na Sutli njegovi su stanovnici. Jezik se mijenja, ali temeljitim opisom humskog govora, izradom zavičajne gramatike i rječnika.
- (72.) **Bednjanski govor** pripada središnjozagorskom kajkavskom dijalektu koji je dio osnovne, konzervativne grupe kajkavskih govora. Bednjanski govor je govor sela Bednje i okolnih sela Viletinec, Vrhovec Bednjanski, Bedkovec, Želimor, Podgorje, Prebukovje, Meljan, Trakošćan, Purga, Šinkovica, Gorenc, Osonjak, Ježovec, Rinkovec, Sveti Josip i Vranjelje. Navedena sela čine zemljopisnu cjelinu jer su reljefno odvojeni od susjedstva gorama Ivančicom, Strahinčicom, Maceljskom gorom i Ravnom gorom. Upravo su ti zemljopisni razlozi uvjetovali specifičan jezični razvoj toga ograničenog područja. Jezik se mijenja i dosadašnje opise bednjanskog govora valja nadopuniti novijim istraživanjima.

4. DIO III

4.1. Teritorijalan opseg primjene obveza koje je Republika Hrvatska preuzela na temelju Dijela III. Povelje

- (73.) Vezano uz Preporuku 1 Odbora ministara iz drugog evaluacijskog izvješća [ECRML (2005)3] te upit Odbora stručnjaka iz paragrafa 56. trećeg evaluacijskog izvješća [ECRML (2008)1; MIN-LANG (2008)27], a sukladno najavi iz trećeg periodičnog izvješća [MIN-LANG/PR (2006)4], Republika Hrvatska preispitala je izjavu priloženu uz instrument o ratifikaciji vezano uz teritorijalan opseg primjene obveza koje je Republika Hrvatska preuzela na temelju dijela III. *Povelje* u okviru dva sastanka stručne međuresorne radne skupine, održanih 25. i 27. kolovoza 2009. godine, na kojima su sudjelovali eksperti za međunarodno pravo iz Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija, stručnjaci za ljudska prava Ministarstva pravosuđa, predstojnica Ureda za nacionalne manjine Republike Hrvatske te predsjednik Savjeta za nacionalne manjine.
- (74.) Nakon detaljnog preispitivanja argumentacije izložene u prethodnim evaluacijskim izvješćima Odbora stručnjaka te pomnom analizom postojećeg domaćeg zakonodavnog okvira kojim se utvrđuje teritorijalan opseg primjene *Povelje*, utvrđeno je da u ovome trenutku ne postoji potreba za izmjenom domaćih pravnih propisa kojima se utvrđuje način zaštite prava na uporabu manjinskog jezika i pisma kao niti za izmjenom izjave priložene ispravi o ratifikaciji u odnosu na predmetno pitanje budući da: (i) postojeći zakonodavni okvir zaštite prava nacionalnih manjina na zadovoljavajućoj je razini, (ii) moguće je točno i nedvosmisleno utvrditi područja na kojima se primjenjuju obveze iz dijela III *Povelje*, (iii) statuti tijela jedinica lokalne uprave i samouprave podložni su nadzoru čelnika središnjeg tijela državne uprave.
- (i.) *Postojeći zakonodavni okvir zaštite prava nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj na zadovoljavajućoj je razini*
- (75.) Uvodno je potrebno naglasiti da je Republika Hrvatska duboko predana zaštiti i promicanju svih prava nacionalnih manjina pa tako i onih prava koja se jamče *Poveljom*, a vezana su uz jezik i pismo nacionalnih manjina. Iako države članice Vijeća Europe nisu obvezne ratificirati *Povelju*, Republika Hrvatska uvidjela je višestruke koristi ratifikacije *Povelje* za daljnji razvoj zaštite ljudskih prava i jačanja međunacionalne tolerancije u domaćem pravnom sustavu te je *Povelja* stupila na snagu upravo ratifikacijom od strane Republike Hrvatske kao 5. države članice Vijeća Europe koja je ratificirala *Povelju*.
- (76.) U prethodnim periodičnim izvješćima (str. 10. [MIN-LANG/PR (99) 3]; paragraf 2. *et seq.* na str. 4. [MIN-LANG/PR (2003) 4]) Republika Hrvatska detaljno je izvijestila o odredbama *Ustava Republike Hrvatske* (NN 44/01 – pročišćeni tekst), *Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina* (NN 155/02) te *Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina* (NN 51/00) kojima se utvrđuje način zaštite manjinskih jezika te mehanizam određivanja područja za sedam manjinskih jezika na koje se primjenjuju obveze iz dijela III. *Povelje*. Ukratko, Republika Hrvatska odlučila se na davanje izjave o teritorijalnom području primjene obveze iz dijela III. *Povelje* na način da se mehanizmom postotaka, međunarodnih ugovora te statutima tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave određuje predmetno teritorijalno područje. Pri tome je važno napomenuti da se navedenim pravnim

propisima ne mijenjaju niti ukidaju prava pripadnika nacionalnih manjina stečena na temelju međunarodnih ugovora kojih je Republika Hrvatska stranka, niti prava stečena prema propisima koji su se primjenjivali do 27. svibnja 2000. kada je *Zakon o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina* stupio na snagu.

- (77.) U paragrafu 50. trećeg evaluacijskog izvješća [ECRML (2008) 1] Odbor stručnjaka izražava stav da je potrebno prilagoditi hrvatski pravni okvir. Međutim, Republika Hrvatska smatra da je postojeći zakonodavni okvir zaštite prava nacionalnih manjina, a time i zaštita prava govornika regionalnih ili manjinskih jezika, na zadovoljavajućoj razini.
- (78.) Hrvatski zakonodavni okvir zaštite prava nacionalnih manjina u proteklom se desetljeću mijenjao sukladno sugestijama Vijeća Europe, a osobito uslijed prvog evaluacijskog Mišljenja o primjeni *Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina* [ACFC/OP/i(2001)2], [ACFC/INF/OP/I(2002)003]. Nakon što su usvojene predložene zakonodavne izmjene, drugo evaluacijsko Mišljenje o primjeni *Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina* navodi da je zakonodavni okvir zaštite nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj općenito gledajući na zadovoljavajućoj razini uz napomenu da je potrebno uložiti dodatan trud za njegovu što bolju provedbu [para. 8., 19. i 114. ACFC/INF/OP/II(2004)002].
- (79.) Sukladno navedenom, Republika Hrvatska smatra da se sustav zaštite manjinskih jezika predviđen *Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina* ne treba promatrati samo kroz prizmu udjela od 1/3 lokalnog stanovništva, koliko je potrebno da se automatski uvede ravnopravna i službena zaštita pojedinog manjinskog jezika, već da je naglasak potrebno staviti na odredbe *Ustavnog zakona* koje predviđaju mogućnost uvođenja zaštite manjinskog jezika putem statuta određene jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, te na odredbe *Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina* koje sadrže sustav kontrole odredbi statuta, odnosno raspoloživih mehanizama u slučaju neusvajanja statuta (za detalje v. *infra* paragrafe (89.)-(91.)). Navedeni način zaštite prava nacionalnih manjina primjeren je specifičnostima hrvatskog društva budući da predviđa dovoljno fleksibilan mehanizam koji omogućava uvođenje zaštite pojedinog manjinskog jezika na prostorima koji nisu nužno međusobno geografski povezani, ali na kojima se ukaže potreba za uvođenje dodatne zaštite određenog manjinskog jezika.
- (80.) Republika Hrvatska svjesna je da u praktičnoj provedbi odredbi *Ustavnog zakona* postoji prostor za daljnje poboljšanje implementacije na lokalnoj razini te u okvirima vlastite političke i ekonomske realnosti nastoji u što većoj mjeri pridonijeti poboljšanju uvjeta zaštite regionalnih ili manjinskih jezika. Ipak, intervencije u postojeći zakonodavni okvir koje sugerira Odbor stručnjaka na način da se na drugačiji način određuje teritorijalan opseg primjene obveza iz dijela III. *Povelje* ne bi, prema stavu Republike Hrvatske, *ipso facto* doveo do kvalitetnije zaštite prava govornika regionalnih ili manjinskih jezika.
- (81.) Iako svjesni činjenice da pripadnike nacionalnih manjina ne treba poistovjećivati s govornicima regionalnih ili manjinskih jezika, objektivna je realnost da upravo najveći broj govornika pojedinog regionalnog ili manjinskog jezika čine pripadnici te nacionalne manjine pa je u tom svjetlu potrebno naglasiti da u Republici Hrvatskoj postoji opća suglasnost između tijela vlasti te lokalnih vijeća nacionalnih manjina, predstavnika pripadnika nacionalnih manjina i udruga nacionalnih manjina da je, s obzirom na zakonodavni okvir zaštite, postojeći opseg razine zaštite prava nacionalnih manjina na zadovoljavajućoj razini.

(82.) Budući da je postojeći konsenzus eksplicitan pokazatelj kvalitete postojećih zakonodavnih rješenja, potrebno je zaključiti da u ovome trenutku ne postoji izražena potreba za zakonodavnim izmjenama sustava. Također, ideja o zadržavanju postojećeg sustava uz moguće uvođenje alternativnog kriterija za utvrđivanje teritorijalnog područja primjene obveza iz dijela III. *Povelje*, koji bi primjerice predviđao niži postotni prag ili neki potpuno drugačiji sustav zaštite regionalnih ili manjinskih jezika, u ovome je trenutku neprihvatljiva zbog opasnosti stvaranja dihotomije sustava zaštite nacionalnih manjina te neprimjerenosti postojanja dvostrukih standarda primjene zaštite prava pripadnika nacionalnih manjina.

(ii.) *Područja na kojima se primjenjuju obveze iz dijela III Povelje moguće je točno i nedvosmisleno utvrditi*

(83.) Iako Odbor stručnjaka u paragrafu 57. drugog evaluacijskog izvješća [ECMRL (2005)3] spominje kompleksnost opisanog mehanizma kao uzrok ozbiljnih implikacija vezano uz provedbu obveza iz dijela III. *Povelje*, Republika Hrvatska smatra da je upravo kroz opisani mehanizam stvoren adekvatan normativni okvir koji uvažava sve pojedinosti uređenja iznimno složenih parametara kao što su teritorijalna distribucija govornika pojedinog manjinskog jezika, njihova kvantitativna prisutnost na pojedinim područjima, uvažavanje promjena u brojčanoj prisutnosti uslijed prirodnih migracijskih trendova i dr. Uvođenjem alternativnog određivanja teritorijalnog opsega primjene obveza iz dijela III. *Povelje*, na način da se u samom tekstu izjave priložene uz instrument o ratifikaciji individualno navedu pojedina područja unutar države, nepotrebno bi se isključivala područja na kojima bi se potencijalno u budućnosti izmijenio broj govornika određenog regionalnog ili manjinskog jezika, a čime bi se komplicirao i postupak uvođenja odnosno ukidanja primjene obveza iz dijela III. *Povelje* na tim područjima.

(84.) Iako Odbor stručnjaka u paragrafu 60. drugog evaluacijskog izvješća [ECMRL (2005)3] navodi da je teritorijalan opseg primjene dijela III. *Povelje* neodređen i nasumičan, potrebno je naglasiti da to nipošto nije slučaj. Republika Hrvatska država je u čijim su temeljima kao najviše vrijednosti društvenog poretka ugrađeni legalitet i vladavina prava. Sva tijela središnje državne uprave kao i tijela jedinica lokalne i regionalne (područne) samouprave dužna su poštivati i postupati u skladu s odredbama Ustava, zakona i važećih međunarodnih pravnih propisa. Sukladno navedenome, teritorijalan opseg primjene dijela III. *Povelje* nije određen arbitrarno već na temelju točno definiranih pravnih odredbi pozitivnog zakonodavnog okvira.

(85.) Budući da je Odbor stručnjaka u paragrafu 57. drugog evaluacijskog izvješća [ECMRL (2005)3] naveo da puko upućivanje na određenu županiju nije dovoljno da bi se na prostoru te županije odredile jedinice lokalne samouprave na koje se primjenjuju odredbe dijela III. *Povelje* u nastavku Tabela 5 sadrži detaljan popis područja (općina i gradova) na kojima se primjenjuje dio III. *Povelje*.

Tabela 5. – Popis područja u Republici Hrvatskoj na kojima se primjenjuje dio III. Povelje

MANJINSKI JEZIK	PODRUČJA (OPĆINE I GRADOVI)	OSNOVA PO KOJOJ SE ŠTITI MANJINSKI JEZIK
češki jezik	<ul style="list-style-type: none"> • Općina Končanica • Grad Daruvar (naselja Ljudevit Selo, Daruvar, Donji Daruvar, Gornji Daruvar i Doljani) 	46,67% Statut
mađarski jezik	<ul style="list-style-type: none"> • Općina Bilje • Općina Kneževi Vinogradi • Općina Ernestinovo (naselje Laslovo) • Općina Petlovac (mjesto Novi Bezdan) • Općina Tompojevci (naselje Čakovci) • Općina Tordinci (naselje Korodž) 	35,05% 40,90% Statut Statut Statut Statut
rusinski jezik	<ul style="list-style-type: none"> • Općina Bogdanovci (naselje Petrovci) • Općina Tompojevci (naselje Mikluševci) 	Statut Statut
slovački jezik	<ul style="list-style-type: none"> • Općina Punitovci • Grad Našice (naselje Jelisavac) 	35,57% Statut
srpski jezik	<ul style="list-style-type: none"> • Grad Vrbovsko 	36,23%
	<ul style="list-style-type: none"> • Grad Vukovar • Općina Biskupija • Općina Borovo • Općina Civljane • Općina Dvor • Općina Erdut • Općina Ervenik • Općina Gračac • Općina Gvozd • Općina Jagodnjak • Općina Kistanje • Općina Kneževi Vinogradi • Općina Krnjak • Općina Markušica • Općina Negoslavci • Općina Plaški • Općina Šodolovci • Općina Trpinja • Općina Udbina • Općina Vojnić • Općina Vrhovine • Općina Donji Lapac 	Statut 77,29% 86,57% 68,61% 60,87% 53,91% 94,94% 38,82% 53,03% 64,72% 57,14% Statut 61,55% 90,76% 97,20% 45,99% 84,55% 89,30% 43,36% 49,99% 53,03% 73,56%

MANJINSKI JEZIK	PODRUČJA (OPĆINE I GRADOVI)	OSNOVA PO KOJOJ SE ŠTITI MANJINSKI JEZIK
	• Općina Nijemci (naselje Banovci i Vinkovački Banovci)	Statut
talijanski jezik	• Općina Brtonigla – Verteneglio • Općina Grožnjan – Grisignana • Grad Buje • Grad Cres • Grad Novigrad • Grad Poreč • Grad Pula • Grad Rijeka • Grad Rovinj • Grad Umag • Grad Vodnjan • Općina Bale • Općina Fažana • Općina Funtana • Općina Kaštelir-Labinci • Općina Ližnjan (naselje Šišan) • Općina Motovun • Općina Oprtalj • Općina Tar-Vabriga • Općina Višnjan (naselja Višnjan, Markovac, Deklevi, Benčani, Štuti, Bucalovići, Legovići, Strpačići, Barat i Farini) • Općina Vrsar	37,37% 51,21% Statut

(86.) U paragrafu 53. trećeg evaluacijskog izvješća [ECRML (2008) 1] Odbor stručnjaka naveo je da je Republika Hrvatska u svom trećem periodičnom izvješću izjavila da su manjinski jezici u Republici Hrvatskoj neteritorijalni. U nastavku je Odbor stručnjaka ispravno istaknuo da je navedena izjava kontradiktorna izjavi Republike Hrvatske uz ratifikacijski instrument. Naime, riječ je o tome da je greškom u trećem periodičnom izvješću navedeno da su manjinski jezici u Republici Hrvatskoj neteritorijalni.

(87.) Po shvaćanju Republike Hrvatske, definicija „područja na kojem se regionalni ili manjinski jezici rabe“ iz čl. 1.b) *Povelje*, a koja u autentičnom izvorniku na engleskom jeziku glasi: „territory in which the regional or minority language is used“ means the geographical area in which the said language is the mode of expression of a number of people justifying the adoption of the various protective and promotional measures provided for in this Charter“ odnosi se na područja gdje je tradicionalno prisutan **dovoljan** broj govornika određenog regionalnog ili manjinskog jezika koji opravdava uvođenje zaštitnih mjera *Povelje*. Dovoljan ne u smislu da se pojedinim govornicima oteža ili onemogućuje pravo na uporabu vlastitog manjinskog jezika, već dovoljan imajući u vidu činjenicu da ukoliko na određenom području

nije prisutan određen broj manjinskih govornika (objektivni razlozi), tj. ukoliko oni ne iskazuju dovoljan interes za prakticiranje upotrebe vlastitog manjinskog jezika (subjektivni razlozi), ponekad jednostavno ne postoje stvarne mogućnosti ostvarivanja pojedinih obveza iz dijela III. *Povelje*. Kao primjer može se navesti nemogućnost organiziranja nastave na manjinskom jeziku ukoliko na određenom području nema dovoljan broj djece govornika manjinskog jezika (objektivno), odnosno ukoliko ne postoji interes za učenje manjinskog jezika (subjektivno). Kada tijela jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave statutom utvrđuju područja na kojima će biti u ravnopravnoj upotrebi manjinski jezik, iako određena nacionalna manjina ne čini 1/3 lokalnog stanovništva, u obzir se uzima navedeni kriterij dovoljne brojčane prisutnosti govornika određenog regionalnog ili manjinskog jezika prema odredbama čl. 1.b) *Povelje*.

(88.) Navedeno shvaćanje odredbi *Povelje* nastalo je u potpunosti poštujući tumačenje izraženo u paragrafu 35. eksplanatornog izvješća *Povelje* koji navodi da je upravo **državama potpisnicama ostavljeno da „procjene u duhu Povelje, a prema naravi svake od mjera, koliki je prikladan broj govornika za usvajanje pojedine mjere o kojoj je riječ“**. Sukladno navedenom ovlaštenju, Republika Hrvatska usvojila je stav da se prikladan broj govornika za usvajanje pojedine mjere iz dijela III. *Povelje* određuje prema postojećem sustavu propisanim *Ustavnim zakonom*, a za koji je Savjetodavan odbor Vijeća Europe prilikom izrade drugog evaluacijskog Mišljenja o primjeni *Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina* [ACFC/INF/OP/II(2004)002] izrazio mišljenje da je, općenito gledajući, dobar pravni okvir za zaštitu prava osoba pripadnika nacionalnih manjina.

(iii.) *Statuti tijela jedinica lokalne uprave i samouprave podložni su nadzoru čelnika središnjeg tijela državne uprave*

(89.) Iako Odbor stručnjaka u paragrafu 59. drugog evaluacijskog izvješća [ECMRL (2005)3] te paragrafu 12. trećeg evaluacijskog izvješća [ECRML (2008)1; MIN-LANG (2008)27] navodi da se u praksi ostavlja tijelima lokalne i područne samouprave odluka o teritorijalnoj primjeni *Povelje*, Republika Hrvatska ističe da članak 24. *Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina* propisuje da ukoliko općina, grad ili županija statutom ne uredi uporabu jezika i pisma nacionalne manjine, a dužni su to učiniti prema odredbama predmetnog zakona, odnosno, ako je uredi protivno odredbama predmetnog zakona, čelnik središnjeg tijela državne uprave iz članka 23. zakona obustavit će od izvršenja statut, odnosno pojedine njegove odredbe, naložiti neposrednu primjenu zakona i podnijeti Vladi Republike Hrvatske prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu ustavnosti i zakonitosti statuta ili drugoga općeg akta općine, grada ili županije u skladu sa zakonom.

(90.) Dakle, moguće je zaključiti da iz same činjenice postojanja kontrolnog mehanizma sadržaja statuta tijela jedinica lokalne i područne samouprave proizlazi da način uređivanja uporabe jezika i pisma nacionalnih manjina te utvrđivanje teritorijalne primjene *Povelje* nisu ostavljeni lokalnim i područnim vlastima već čelniku središnjeg tijela državne uprave ovlaštenog za nadzor nad primjenom zakona kojima se uređuje sustav državne uprave i sustav lokalne samouprave sukladno članku 23. *Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina*. Temeljem *Zakona o izmjenama i dopunama zakona o ustrojstvu i djelokrugu središnjih tijela državne uprave* (NN 77/09) navedeno središnje tijelo državne uprave jest Ministarstvo uprave, a na čijem je čelu ministar uprave.

(91.) Republika Hrvatska smatra da je opisani mehanizam kontrole statuta tijela jedinica lokalne i područne samouprave od strane ministra uprave adekvatan i primjeren zakonodavni okvir za provedbu *Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina*, a time i preuzetih obveza Republike Hrvatske prema *Povelji*.

4.2. Članak 8. – Obrazovanje

Stavak 1:

podstavak a) točka iii

podstavak b) točka iv

podstavak c) točka iv

podstavak d) točka iv

podstavak e) točka ii

podstavak f) točka ii

podstavak g)

podstavak h)

(92.) Obrazovanje na jeziku i pismu nacionalnih manjina sastavni je dio cjelokupnog sustava odgoja i obrazovanja te se temeljni dokumenti obrazovne politike odnose i na ovaj segment obrazovnog sustava.

(93.) Pravo pripadnika nacionalnih manjina na obrazovanje na svom jeziku i pismu zajamčeno je u prvom redu *Ustavom Republike Hrvatske*, *Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina* (NN 155/02), *Zakonom o obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina* (NN 51/00 i 56/00) i drugim zakonskim i/ili podzakonskim aktima, kao što su *Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnoj i srednjoj školi* (NN 87/08, 86/09), *Zakon o udžbenicima za osnovnu i srednju školu* (NN 36/06, 141/06, 152/08, 86/09) te *Pravilnik o polaganju državne mature* (NN 97/08).

(94.) Vezano uz upit Odbora stručnjaka iz paragrafa 91. [ECRML (2008)1; MIN-LANG (2008)27], potrebno je istaknuti da se obrazovanje na jeziku i pismu nacionalnih manjina ostvaruje po posebnim programima i modelima obrazovanja koje odobrava Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa. U hrvatskom obrazovnom sustavu postoje tri modela organiziranja i provođenja nastave na jeziku i pismu nacionalnih manjina i to:

(95.) **MODEL A** – cjelokupna nastava izvodi se na jeziku i pismu nacionalne manjine uz obvezno učenje hrvatskog jezika u istom broju sati u kojem se uči jezik manjine. Ovaj se model nastave provodi u posebnim školskim ustanovama u kojima je cjelokupna nastava na jeziku pripadnika određene nacionalne manjine ili u posebnim odjelima u ustanovama s nastavom na hrvatskom jeziku.

(96.) **MODEL B** – izvodi se dvojezična nastava na način da se nastava prirodoslovne skupine predmeta izvodi na hrvatskom jeziku, a društvene skupine predmeta na jeziku pripadnika nacionalne manjine. Ovaj model ostvaruje se u posebnim odjelima u školskoj ustanovi s nastavom na hrvatskom jeziku.

(97.) **MODEL C** – izvodi se nastava manjinskog jezika i kulture (njegovanje) na način da se uz redovitu nastavu na hrvatskom jeziku izvodi nastava manjinskog jezika i kulture nacionalne manjine u trajanju od dva do pet školskih sati tjedno, a obuhvaća učenje jezika i književnosti nacionalne manjine, geografije, povijesti, glazbene i likovne umjetnosti.

- (98.) Posebni oblici nastave, kao što su ljetne i zimske škole, dopisno-konzultativna nastava, nastava na daljinu i drugo, organiziraju se prvenstveno za one učenike koji nisu u jednom od navedenih modela nastave na jeziku i pismu nacionalne manjine. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa sufinancira organiziranje i provođenje svih modela i oblika nastave na jeziku i pismu nacionalnih manjina.
- (99.) Obrazovanje na jeziku i pismu nacionalnih manjina, ovisno o modelu koji se ostvaruje, provodi se za češku, mađarsku, srpsku, talijansku, albansku, austrijsku i njemačku, makedonsku, slovačku, slovensku, ukrajinsku i rusinsku nacionalnu manjinu. Iako se odgoj i obrazovanje na jeziku i pismu nacionalnih manjina ostvaruje od predškolske dobi do visokoškolskog obrazovanja, za one nacionalne manjine koje ne iniciraju obrazovanje na jeziku i pismu svoje nacionalne manjine ili iz objektivnih razloga nije organiziran institucionalni oblik odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu nacionalnih manjina, jezik i pismo uče se i njeguju organiziranjem ljetnih i zimskih škola, putem dopisno-konzultativne nastave i dr.
- (100.) U posebnim oblicima nastave kao što su ljetne/zimske škole, dopisno-konzultativna nastava i dr., uz potporu Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa sudjelovali su u 2008. godini, između ostalih nacionalnih manjina:
- ukrajinska nacionalna manjina – ljetna škola 45 učenika;
 - rusinska nacionalna manjina zajedno s ukrajinskom – ljetna škola 145 učenika;
 - slovačka nacionalna manjina – 150 učenika (literarni susreti „Lidrano“) i 53 učenika za program škola u prirodi u Slovačkoj;
 - češka nacionalna manjina – ljetna škola 47 učenika;
 - mađarska nacionalna manjina – ljetna škola 30 polaznika;
 - srpska nacionalna manjina – ljetna škola u Peroju – 80 učenika te ljetna škola u Drežnici - 166 učenika; dopisno-konzultativna nastava za 153 učenika;
- (101.) Nastavni plan i program za redovitu nastavu u modelu A, B i C donosi Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa nakon pribavljenog mišljenja manjinskih udruga sukladno *Zakonu o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina*. Programe ljetnih i zimskih škola te dopisno-konzultativne nastave određuju manjinske udruge koje su ujedno i organizatori takvih oblika nastave.
- (102.) U modelu A obrazuju se u osnovnoj i srednjoj školi: talijanska nacionalna manjina, srpska nacionalna manjina, mađarska nacionalna manjina; češka nacionalna manjina u osnovnoj školi.
- (103.) U modelu B obrazuje se mađarska nacionalna manjina u osnovnoj školi, češka i srpska nacionalna manjina u srednjoj školi.
- (104.) U modelu C obrazuju se u osnovnoj školi, između ostalih nacionalnih manjina, češka nacionalna manjina, mađarska nacionalna manjina, srpska nacionalna manjina, slovačka nacionalna manjina, ukrajinska nacionalna manjina, rusinska nacionalna manjina,; u srednjoj školi mađarska i srpska nacionalna manjina.
- (105.) Donošenjem pedagoških standarda za predškolski odgoj i obrazovanje, osnovnoškolsko i srednjoškolsko obrazovanje, osnaženo je obrazovanje na jeziku i pismu nacionalnih manjina jer je postalo sastavnim dijelom dokumenta o standardima za pojedini segment obrazovnog sustava.

- (106.) Iako je navedenim standardima propisan broj učenika u razrednom odjelu, to se ne odnosi na **minimalan broj učenika** za formiranje razrednog odjela na jeziku i pismu nacionalne manjine jer *Zakonom o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina* nije određen minimalan broj učenika u razrednom odjelu ili skupini. Stoga je u pojedinoj školi moguće da postoji skupina od tri učenika za koju se ostvaruje cjelokupni program na jeziku i pismu nacionalne manjine (model A).
- (107.) U slučaju da postoje tehnički razlozi zbog kojih nije moguće u istoj školi nastaviti s programom manjinskog jezika, kao što je bio primjer u praksi za dva učenika, ponuđen je prijevoz u drugu školu koja ostvaruje cjelokupnu nastavu na jeziku i pismu nacionalne manjine (model A) ili su učenici u istoj školi učenje manjinskog jezika i kulture mogli nastaviti po drugom modelu (model C).
- (108.) Vezano uz upit Odbora stručnjaka iz paragrafa 66. [ECRML (2008)1; MIN-LANG (2008)27], ističemo da je u 2007. godini (školska godina 2007./08.) Ministarstvo, sukladno izmjenama i dopunama *Zakona o udžbenicima za osnovnu i srednju školu*, osiguralo sve **besplatne udžbenike** za sve učenike osnovnih škola i prve razrede srednjih škola, a u 2008./2009. i za druge razrede srednjih škola.
- (109.) Sukladno članku 15. *Zakona o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina* (NN 51/00 i 56/00) školske ustanove na jeziku i pismu nacionalne manjine koriste udžbenike iz matične zemlje i to prvenstveno za učenje materinskog jezika, uz odobrenje Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa. Udžbenike iz uvoza financiralo je Ministarstvo ili su financirani od strane matičnih zemalja pojedinih nacionalnih manjina. Za 2008./2009. školsku godinu Ministarstvo je odobrilo udžbenike iz uvoza iz matičnih zemalja nacionalnih manjina kako slijedi:
- 137 udžbenika za nastavu na talijanskom jeziku u srednjim školama;
 - 33 udžbenika za nastavu na talijanskom jeziku u osnovnim školama;
 - 47 udžbenika za nastavu na srpskom jeziku u osnovnim školama;
 - 7 udžbenika za nastavu na srpskom jeziku u srednjim školama;
 - 47 udžbenika za nastavu na mađarskom jeziku u osnovnim i srednjim školama;
 - 12 udžbenika za nastavu na češkom jeziku u osnovnim školama i
 - 11 udžbenika za nastavu na češkom jeziku u srednjim školama.
- (110.) Od više odobrenih udžbenika za nastavu na hrvatskom jeziku pripadnici nacionalnih manjina odabrali su udžbenike za prevođenje na jezik svoje nacionalne manjine ili su pripadnici nacionalnih manjina i sami autori pojedinih udžbenika. Za pripremu (od prevođenja do tiskanja) prevedenih udžbenika, kao i za izradu autorskih udžbenika, sredstva su bila osigurana u Državnom proračunu za potrebe nastave na jeziku i pismu nacionalnih manjina tako da je za 2008./2009. školsku godinu bilo osigurano:
- 30 udžbenika za nastavu na češkom jeziku, od kojih su 3 autorska udžbenika;
 - 24 udžbenika za nastavu na mađarskom jeziku;
 - 97 udžbenika za nastavu na srpskom jeziku;
 - 33 udžbenika za nastavu na talijanskom jeziku, od kojih su 8 autorskih udžbenika;
 - 4 autorska udžbenika za nastavu na slovačkom jeziku.
- (111.) Ukupna sredstva iz Državnog proračuna utrošena za navedene udžbenike u 2007. godini iznosila su 9.630.090,54 kn, a u 2008. godini 7.136.750,74 kn.

(112.) Vežano uz upit Odbora stručnjaka iz paragrafa 70. [ECRML (2008)1; MIN-LANG (2008)27], istiĉemo da je za potrebe nastave na jeziku i pismu nacionalnih manjina zaposleno **7 stručnih savjetnika** i to: 2 stručna savjetnika za talijansku nacionalnu manjinu s punim radnim vremenom (jedan je stručni savjetnik za razvoj nastave u cjelini, a drugi za nastavu talijanskog jezika), 2 savjetnika za srpsku nacionalnu manjinu i to jedan s punim radnim vremenom, a drugi s pola radnog vremena, 1 savjetnik za ĉešku nacionalnu manjinu s pola radnog vremena, 1 savjetnik za mađarsku nacionalnu manjinu s pola radnog vremena i 1 savjetnik za slovaĉku nacionalnu manjinu s pola radnog vremena. Za mađarsku nacionalnu manjinu Agencija za odgoj i obrazovanje odobrila je još pola radnog vremena stručnog savjetnika, ali mađarska nacionalna manjina to nije iskoristila. Za rusinsku nacionalnu manjinu i ukrajinsku nacionalnu manjinu nije imenovan stručni savjetnik. Neki od prijedloga koje su nacionalne manjine nudile kao kadrovske rješenje za stručnog savjetnika nisu udovoljavali kriterijima potrebnim za stručnog savjetnika ili nisu bili racionalan izbor.

(113.) U sadašnjim uvjetima s obzirom na broj uĉenika u nastavi na jeziku i pismu pojedine nacionalne manjine, školske vlasti smatraju dovoljnim broj i satnicu stručnih savjetnika. Za rusinsku nacionalnu manjinu postoje izgledi da se za 72 uĉenika koliko ih ima za rusinski jezik, angažira na nekoliko sati jedan nastavnik koji je zemljopisno u blizini sela gdje se nastava održava, a za ukrajinski takva mogućnost trenutno ne postoji jer ima svega 11 uĉenika koji uĉe ukrajinski jezik. Ako angažman ukrajinske nacionalne manjine na revitalizaciji uĉenja ukrajinskog jezika poluĉi rezultat i poveća se broj uĉenika koji uĉe ukrajinski jezik, školske vlasti će razmotriti pitanje savjetnika za ukrajinski jezik.

(114.) Vežano uz upit Odbora stručnjaka iz paragrafa 121. [ECRML (2008)1; MIN-LANG (2008)27], navodimo da je stručno usavršavanje odgajatelja, uĉitelja, nastavnika i stručnih savjetnika u nadležnosti Agencije za odgoj i obrazovanje. U 2006. godini bilo je organizirano 15 stručnih skupova, 3 za nastavu na ĉeškom jeziku, 2 za nastavu na mađarskom, 1 za nastavu na slovaĉkom, 3 za nastavu na srpskom i 6 za nastavu na talijanskom jeziku. U 2007. godini održano je 25 stručnih skupova za stručno usavršavanje, od toga za potrebe nastave na srpskom jeziku 11, za nastavu na mađarskom jeziku 4, za nastavu na talijanskom jeziku 4, za nastavu na ĉeškom 5 i za nastavu na slovaĉkom 1 stručni skup. U 2008. godini održan je 31 stručni skup za potrebe usavršavanja na manjinskim jezicima i to:

- 10 seminara stručnog usavršavanja za talijansku nacionalnu manjinu, za 314 sudionika, u Rijeci, Vodnjanu, Poreĉu, Novigradu te u Italiji u Trstu, Bolzanu i Veneciji;
- 8 seminara stručnog usavršavanja za ĉešku nacionalnu manjinu, za 226 sudionika, u Daruvaru, Opatiji, Zagrebu, Osijeku te u ĉeškoj u Pragu i Lednicama;
- 7 seminara za srpsku nacionalnu manjinu, za 200 sudionika, u Opatiji, Zagrebu, Gvozdu i Osijeku;
- 4 seminara za mađarsku nacionalnu manjinu, za 152 sudionika, u Osijeku;
- 2 seminara za slovaĉku nacionalnu manjinu.

(115.) U 2008. godini su također u svrhu dorade nastavnih planova i programa na jeziku i pismu nacionalnih manjina, na državnoj razini organizirani zajedniĉki seminari u Opatiji, za uĉitelje ĉeške, mađarske, srpske, talijanske i slovaĉke nacionalne manjine, ukupno za 282 sudionika. Također je organiziran seminar u Zagrebu za 31 uĉitelja ĉeške, mađarske, rusinske, slovaĉke, srpske, talijanske i ostale nacionalne manjine. Ministarstvo sufinancira i odlazak uĉitelja pripadnika nacionalnih manjina na usavršavanje u matične zemlje za potrebe nastave na jeziku i pismu nacionalnih manjina.

- (116.) Vezano uz upit Odbora stručnjaka iz paragrafa 72. [ECRML (2008)1; MIN-LANG (2008)27], Republika Hrvatska je u proteklom razdoblju poduzimala **proaktivne mjere** te su nacionalne manjine osnivanjem Uprave za nacionalne manjine unutar Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa 2008. godine, dobile na državnoj razini ured koji je nadležan za sva pitanja i probleme koji se odnose na obrazovanje na jeziku i pismu nacionalnih manjina. S druge strane, Uprava obavlja vrlo važnu ulogu koja se odnosi na ugrađivanje problematike obrazovanja nacionalnih manjina u okvire ukupne odgojno-obrazovne politike. Od izuzetne važnosti je otvorenost Uprave za nacionalne manjine prema udrugama nacionalnih manjina i njihovim savezima kad je u pitanju određivanje prioriteta u unapređenju pojedinih segmenata obrazovanja na jeziku i pismu nacionalnih manjina. Pojedine zajednice nacionalnih manjina koje nisu imale proaktivan odnos prema obrazovanju na svom manjinskom jeziku, radom Uprave za nacionalne manjine potaknute su na djelotvorniji učinak u promicanju učenja manjinskog jezika i kulture.
- (117.) U tu svrhu za 2009./2010. školsku godinu svim državnim uredima u županiji koji su nadležni za odobravanje razrednih odjela, odnosno školama, biti će upućena brošura namijenjena učenicima i roditeljima u vezi s anketiranjem učenika za izbor modela učenja jezika na područjima gdje žive pripadnici određene nacionalne manjine.
- (118.) S obzirom na pitanje **predškolskog odgoja i obrazovanja**, prema pokazateljima dječjih vrtića i drugih pravnih osoba koje provode programe predškolskog odgoja i prema podacima službi za društvene djelatnosti u uredima državne uprave u županijama, u predškolski odgoj na jeziku i pismu nacionalne manjine 2008. godine je bilo uključeno ukupno 1.684 djece pripadnika nacionalnih manjina, što je porast broja djece u odnosu na 2007. godinu kada ih je bilo 1.539, ili u odnosu na 2006. kada ih je bilo 1.532.

Tabela 6. – Predškolski odgoj i obrazovanje

Manjine	2006.				2007.				2008.			
	broj djece	Broj DV	Broj Skupina	Broj odgoj.	broj djece	Broj DV	Broj Skupina	Broj odgoj.	Broj djece	Broj DV	Broj skupina	Broj odgoj
Mađari	198	8	9	12	168	7	8	12	160	4	8	12
Česi	139	2	5	11	139	2	5	11	142	2	6	12
Srbi	350	4	15	27	350	4	15	27	467	8	19	34
Talijani	845	18	39	80	845	18	39	80	915	12	58	98
UKUPNO	1.532	32	68	130	1.539	32	68	136	1.684	26	91	156

- (119.) Vezano uz upit Odbora stručnjaka iz paragrafa 79. [ECRML (2008)1; MIN-LANG (2008)27], potrebno je istaknuti da dolazi do pada broja djece pripadnika mađarske nacionalne manjine, a do porasta broja djece pripadnika srpske i talijanske nacionalne manjine, uz približno stalan broj djece pripadnika češke nacionalne manjine kao što je vidljivo iz Tabele 1.
- (120.) Vezano uz upit Odbora stručnjaka iz paragrafa 80. [ECRML (2008)1; MIN-LANG (2008)27], ističemo da za slovačku nacionalnu manjinu unatoč porastu broju učenika koji uče slovački jezik i kulturu u osnovnoj školi, u programima predškolskog odgoja unatoč ponudi i naporu Saveza Slovaka, interes nije postojao. Postojala je ponuda u školskoj godini 2006./2007. i za učenje slovačkog jezika i kulture u srednjoj školi, odnosno u srednjoj školi u

Iloku, bio je osiguran nastavnički kadar, bilo je oko 30 učenika koji su pripadnici slovačke nacionalne manjine u toj školi. Međutim, interes učenika nije postojao unatoč ponudi od strane škole i angažmanu Saveza Slovaka da se motivira učenike. Ta inicijativa je otvorena i nudi se i za 2008./2009. i 2009./2010. školsku godinu, a za 2009./2010. školsku godinu i u Našicama za učenike koji će iz osnovnih škola u Našicama, Markovcu i Jelisavcu upisati srednju školu u Našicama. Savez Slovaka angažiran je u gradskom i županijskom vijeću za nacionalne manjine da se motivira učenike srednje škole na uključivanje u program učenja slovačkog jezika i kulture u modelu C. Savez Slovaka je uložio napore da ponudi i učenje slovačkog jezika za odrasle, ali također nije bilo interesa.

(121.) Kad je u pitanju učenje ukrajinskog jezika i kulture u cjelini gledano, situacija nije povoljna. Naime, trenutno u 2008./2009. školskoj godini ima svega 11 učenika koji uče ukrajinski jezik i kulturu i to 8 učenika u Petrovcima i 3 učenika u Lipovljanima. Međutim, 2007. godine došlo je do značajne reorganizacije u predstavljajkim tijelima u ukrajinskoj zajednici, izabrana je koordinacija ukrajinske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj sa sjedištem u Zagrebu te je u tijeku obnova zgrade i zapošljavanje profesionalnog tajnika ukrajinske zajednice u Vukovaru. Reorganizirana ukrajinska nacionalna manjina u partnerstvu sa školskim vlastima poduzima napore revitalizacije učenja ukrajinskog jezika i kulture prvenstveno u osnovnoj školi, što uz povećanje broja učenika u Petrovcima i Lipovljanima uključuje i pokretanje inicijative za učenje ukrajinskog jezika i kulture u Slavanskom Brodu, Kaniži i Zagrebu. Za predškolske igraonice na ukrajinskom jeziku inicijativa će se pokrenuti najprije u Zagrebu u sklopu prostorija ukrajinske nacionalne manjine za koje se očekuje da će im biti dodijeljeni od Grada Zagreba. Tijekom ljetnih mjeseci 2009. godine koordinacija ukrajinske nacionalne manjine će obaviti anketiranje unutar ukrajinske zajednice i raditi na promicanju učenja ukrajinskog jezika i kulture kako bi se povećao broj učenika, za početak u osnovnoj školi, a potom i u srednjoj školi ako bude učenika koji nastavljaju školovanje i koji su zainteresirani za učenje ukrajinskog jezika. Naime, s povećanjem broja učenika na minimalnih 50, na prijedlog ukrajinske zajednice i u dogovoru s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i športa bit će moguće angažirati savjetnika za ukrajinski jezik i kulturu u odgovarajućem broju sati. Trenutno takva mogućnost ne postoji s obzirom na 11 učenika koji uče ukrajinski jezik. Inicijativa će biti od strane ukrajinske nacionalne manjine pokrenuta i za učenje ukrajinskog jezika za odrasle. Za nadati se da će projekt revitalizacije učenja ukrajinskog jezika koji poduzima reorganizirana i osnažena koordinacija ukrajinske nacionalne manjine u narednom razdoblju dati pozitivne pomake u povećanju broja učenika ukrajinskog jezika i kulture.

(122.) Vezano uz upit Odbora stručnjaka iz paragrafa 76. [ECRML (2008)1; MIN-LANG (2008)27], za rusinski jezik i kulturu nastava je organizirana u područnim osnovnim školama u Petrovcima i Mikluševcima u kojima je u programu učenja rusinskog jezika i kulture uključeno ukupno 72 učenika i to 46 u Petrovcima i 26 u Mikluševcima. Što se tiče predškolskog odgoja na rusinskom jeziku radi se o malim selima Petrovci i Mikluševci u kojima nema dječjeg vrtića ni za koju populaciju, a zgrada u kojoj je postojao dječji vrtić u Mikluševcima tijekom rata je srušena i nije obnovljena. U Petrovcima je u tijeku priprema za obnovu zgrade u kojoj bi trebao biti i dječji vrtić, idejni projekt napravljen je 2007. godine. U Vukovaru je prije nekoliko godina Vijeće rusinske nacionalne manjine provelo anketu među pripadnicima rusinske nacionalne manjine i nije bilo interesa da se predškolski odgoj pokrene na rusinskom jeziku, kao ni interesa da se pokrene u osnovnoj školi. Učiteljski kadar postoji tako da je tijekom provođenja ankete ponuda rusinskog bila zajamčena, ali nije pokazan interes. Suradnja s Rusinima u Vojvodini je uspostavljena preko Saveza Rusina i svake godine na seminaru sudjeluju predavači iz Vojvodine. Ponuda nije organizirana za učenje

rusinskog jezika za odrasle jer prema obavijestima od predstavnika rusinske nacionalne manjine u selima Petrovci i Mikluševci odrasli Rusini znaju jezik, a ostali u tim selima razumiju jezik i sudjeluju u zajedničkim aktivnostima.

- (123.) Vežano uz upit Odbora stručnjaka iz paragrafa 106. i 110. [ECRML (2008)1; MIN-LANG (2008)27] hrvatske vlasti nemaju nikakvih saznanja o pregovorima predstavnika govornika rusinskog jezika sa Sveučilištem u Zagrebu oko otvaranja katedre za rusinski. Potrebno je istaknuti da ne postoji kadar koji bi učinio mogućim uspostavljanje katedre za rusinski. Naime, postoji jedna učiteljica koja je završila studij rusinskog jezika u Vojvodini, a druge učiteljice su govornici rusinskog jezika iako nemaju formalnu stručnu spremu iz tog područja. Također, zapošljivost eventualnih budućih znalaca rusinskog jezika je upitna s obzirom na mali broj učenika u nastavi učenja rusinskog jezika u osnovnoj školi i nezainteresiranost učenika za učenje rusinskog u srednjoj školi. Iako su školske vlasti spremne pružiti potporu za ostvarivanje realnih inicijativa, potrebno je postojanje predanosti same rusinske zajednice na promicanju rusinskog jezika kao i prijedlozi za poduzimanje konkretnih akcija vežano uz edukaciju iz rusinskog jezika, a što trenutačno nije slučaj.
- (124.) Vežano uz upit Odbora stručnjaka iz paragrafa 115. [ECRML (2008)1; MIN-LANG (2008)27], odgovor je pružen u paragrafu (41.) izvješća.
- (125.) S obzirom na pitanje **odgoja i osnovnoškolskog obrazovanja**, edukacija na jeziku i pismu pripadnika nacionalnih manjina ostvaruje se kroz tri modela obrazovanja (model A, B, C). Kao što je vidljivo iz tablice 2., dolazi do pada broja učenika mađarske nacionalne manjine u programu A, ali je relativno stabilan broj učenika u programu B i C. Vidljiv je blagi porast učenika pripadnika češke nacionalne manjine u programu A, ali i pad broja učenika u programu C. Vidljiv je i pad broja učenika talijanske nacionalne manjine, koji inače ne prakticiraju programe B i C. Broj učenika pripadnika srpske nacionalne manjine u porastu je u programu A i C. Porast broja učenika slovačke nacionalne manjine u osnovnoj školi u stalnom je porastu, a za druge dijelove sustava smo obavijestili ranije u ovom izvješću.
- (126.) Opširno obrazloženje u vezi sa stanjem obrazovanja rusinske nacionalne manjine i ukrajinske nacionalne manjine također je navedeno ranije u ovom izvješću.

Tabela 7. – Osnovnoškolsko obrazovanje

Model A

Manjine	2006.				2007.				2008.			
	broj učen.	broj škola	broj r. odjela	broj učitelja	broj učen.	broj škola	broj r. odjela	broj učitelja	broj učen.	broj škola	broj odjela	broj učitelja
Česi	311	3	18	34	314	3	18	36	328	3	18	35
Mađari	276	5	36	71	256	5	32	71	233	5	30	61
Srbi	2.301	18	168	369	2.350	18	160	369	2.367	17	168	283
Talijani	1.523	17	98	263	1.505	17	101	282	1.489	17	99	279
UKUPNO	4.411	43	320	737	4.425	43	311	758	4.417	43	315	658

Model B

Manjine	2006.				2007.				2008.			
	broj učen.	broj škola	broj odjela	broj učitelja	broj učen.	broj škola	broj r. odjela	broj učitelja	broj učen.	broj škola	broj r. odjela	Broj odgoj
Mađari	13	1	1	2	14	1	2	3	14	1	1	2
UKUPNO	13	1	1	2	14	1	2	3	14	1	1	2

Model C (iako Republika Hrvatska modelom C obuhvaća i govornike drugih nacionalnih manjina, ovdje se navode podaci za govornike onih manjinskih jezika na koje se u Republici Hrvatskoj primjenjuje dio III. *Povelje*)

Manjine	2006.				2007.				2008.			
	broj učen.	broj škola	broj skupina	broj učitelja	broj učen.	broj škola	broj skupina	broj učitelja	broj učen.	broj škola	broj skupina	broj učitelja
Česi	431	13	42	11	452	19	52	17	404	19	49	13
Mađari	759	15	82	11	729	15	87	11	753	15	96	11
Rusini	42	1	1	1	48	1	6	2	72	2	9	3
Slovaci	505	7	39	6	510	10	39	6	526	11	38	7
Srbi	461	21	38	29	430	22	57	38	496	14	45	25
Ukrajinci	28	1	1	1	28	2	2	2	11	2	3	2
UKUPNO	2.317	61	212	68	2.289	72	250	85	2.387	71	258	72

- (127.) Ukupan broj učenika pripadnika nacionalne manjine u obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina u osnovnoj školi, u svim modelima obrazovanja, varira od 6.741 učenika u 2006. godini, 6.728 učenika u 2007. godini, do 6.818 učenika u 2008. godini, odnosno broj učenika je stabilan.
- (128.) Vezano uz **srednjoškolsko obrazovanje** na jeziku i pismu nacionalnih manjina, vidljiv je pad broja učenika u nastavi na talijanskom jeziku i mađarskom jeziku. Pad broja učenika vidljiv je u modelu A na srpskom jeziku, ali je zato u 2008. godini pokrenut program u modelu B, odnosno dvojezični program, kao i program u modelu C, što ukupno pokazuje porast broja učenika u programu srpskog jezika i kulture.
- (129.) Vezano uz upit Odbora stručnjaka iz paragrafa 100. i 103. [ECRML (2008)1; MIN-LANG (2008)27], obrazloženje je navedeno ranije u ovom izvješću za slovačku, rusinsku i ukrajinsku nacionalnu manjinu. Naime, unatoč angažmanu slovačke, a dijelom i rusinske nacionalne manjine i osiguranoj ponudi, nije bilo interesa od strane pripadnika nacionalne manjine, a za ukrajinsku nacionalnu manjinu u tijeku je projekt revitalizacije učenja ukrajinskog jezika i kulture, što pokreće reorganizirana ukrajinska zajednica.

Tabela 8. – Srednjoškolsko obrazovanje**Model A**

Manjine	2006.				2007.				2008.			
	broj učen.	broj škola	broj r. odjela	broj učitelja	broj učen.	broj škola	broj r. odjela	broj učitelja	broj učen.	broj škola	broj r. odjela	broj učitelja
Mađari	71	1	10	26	67	1	10	36	65	1	11	20
Srbi	940	8	66	183	923	8	66	203	874	8	66	176
Talijani	775	4	66,5	137	717	4	63,5	165	644	4	59,5	160
UKUPNO	1.786	13	142,5	346	1.707	13	139,5	404	1.583	13	136,5	356

Model B

Manjine	2006.				2007.				2008.			
	broj učen.	broj škola	broj r. odjela	broj učitelja	broj učen.	broj škola	broj r. odjela	broj učitelja	broj učen.	broj škola	broj r. odjela	broj učitelja
Česi	50	1	4	10	52	1	4	10	46	1	4	10
Srbi	-	-	-	-	-	-	-	-	100	1	12	34
UKUPNO	50	1	4	10	52	1	4	10	146	2	16	44

Model C

Manjine	2006.				2007.				2008.			
	broj učen.	broj škola	broj skupina	broj učitelja	broj učen.	broj škola	broj skupina	broj učitelja	broj učen.	broj škola	broj skupina	broj učitelja
Mađari	7	1	1	1	7	1	1	1	-	-	-	
Srbi	-	-	-	-	-	-	-	-	30	2	9	6
UKUPNO	7	1	1	1	7	1	1	1	30	2	9	6

- (130.) Vezano uz upit Odbora stručnjaka iz paragrafa 97. [ECRML (2008)1; MIN-LANG (2008)27] te osnivanje učeničkog doma u Osijeku za potrebe učenika srednjih škola mađarske nacionalne manjine, dajemo sljedeće obrazloženje. U okviru ukupne odgojno-obrazovne politike koja poticajnim mjerama čini dostupnim i mogućim srednju školu za sve učenike u RH, a samim tim i za učenike na jeziku i pismu nacionalnih manjina, obavještavamo da se svim učenicima mađarske nacionalne manjine, kao i drugim učenicima, osigurava besplatan prijevoz ili smještaj u učenički dom ako besplatan prijevoz nije optimalno rješenje. Slobodni smo napomenuti da kao što je vidljivo iz podataka, dolazi ukupno do pada broja učenika na svim razinama kad je u pitanju obrazovanje pripadnika mađarske nacionalne manjine.
- (131.) S obzirom na pitanje **visokoškolskog obrazovanja** potrebno je istaknuti da se visokoškolsko obrazovanje na materinskom talijanskom jeziku organizira se u Puli na Sveučilištu Juraj Dobrila, na Odjelu za obrazovanje učitelja i odgajatelja gdje se realizira integrirani preddiplomski i diplomski učiteljski studij u trajanju od 5 godina (300 ECTS bodova) i stručni studij predškolskog odgoja u trajanju od 3 godine (180 ECTS) na hrvatskom i talijanskom jeziku.
- (132.) U 2007. godini bilo je obuhvaćeno 30 studenata i to na studiju predškolskog odgoja (14) i na studiju za učitelja razredne nastave (16), a u 2008./2009. su 33 studenta (21 na predškolskom, a 8 na učiteljskom studiju, dok 4 studenta studiraju po predbolonjskom programu).

- (133.) Na Katedri za hungarologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu u 2008./2009. akademskoj godini studira 90 studenata (predaju 3 redovna profesora, 2 gostujuća i 2 vanjska suradnika), na Katedri za mađarski jezik i književnost Sveučilišta J. J. Strossmayer u Osijeku studira 20 studenata (predaje im 1 viši asistent i 5 vanjskih suradnika), a na Katedri za strani jezik istog sveučilišta studira 100 studenata (predaje im 1 lektor).
- (134.) Učiteljska akademija Sveučilišta u Zagrebu imala je organiziran studij razredne nastave s pojačanim programom srpskog jezika do akademske godine 2005./2006., ali zbog nedostatka interesa nastava se od 2006./2007. akademske godine ne organizira.
- (135.) Na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu također postoji preddiplomski dvopredmetni studij češkog jezika i književnosti (180 ECTS), dvopredmetni preddiplomski studij slovačkog jezika i književnosti (180 ECTS) i dvopredmetni preddiplomski studij ukrajinskog jezika i književnosti (180 ECTS).

4.3. Članak 9. – Sudbena tijela

Stavak 1:

podstavak a) točka ii, iv

podstavak b) točka ii, iii

podstavak c) točka ii, iii

podstavak d)

- (136.) Uvažavajući čl 9. *Povelje* i čl. 12. *Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina* Ministarstvo pravosuđa obvezalo je pravosudna tijela koja se nalaze u gradovima gdje je statutom grada propisana obvezatnost upotrebe regionalnog ili manjinskog jezika da uz službeni jezik pravosudnog tijela na zgradama pravosudnog tijela istaknu dvojezične nazive, da u komunikaciji s pripadnicima nacionalne manjine omoguće nesmetano korištenje manjinskog jezika te da u sudskim postupcima omoguće bez naknade korištenje jezika pripadnika nacionalne manjine.
- (137.) Ministarstvo pravosuđa redovno prikuplja podatke o pravosudnim tijelima pred kojima se vode sudski postupci na jeziku nacionalnih manjina. Iako je u Republici Hrvatskoj omogućeno pripadnicima svih nacionalnih manjina koje se štite Poveljom pravo korištenja vlastitog regionalnog ili manjinskog jezika pred pravosudnim tijelima, prema prikupljenim podacima jedino su se sudski postupci u Istarskoj županiji vodili na talijanskom jeziku i to kako slijedi (podaci za prvo tromjesečje 2009. godine):
- Prekršajni sud u Rovinju – 1 prekršajni postupak vođen na talijanskom jeziku (jedna stranka),
 - Prekršajni sud u Puli – u prekršajnim postupcima 32 stranke su odbile pravo uporabe talijanskog jezika i pisma,
 - Prekršajni sud u Umagu – 1 prekršajni postupak je vođen na talijanskom jeziku dok je u ostalim prekršajnim postupcima 6 stranaka odbilo pravo na uporabu manjinskog jezika i pisma,
 - Općinski sud u Rovinju – nije bilo postupaka koji su vođeni, odnosno mogli biti vođeni na talijanskom jeziku
 - Općinski sud u Bujama – 1 parnični postupak je vođen na talijanskom jeziku, a u kaznenom postupku 2 su stranke odbile pravo na uporabu talijanskog jezika
 - Općinski sud u Puli – nije bilo postupaka koji su vođeni, odnosno mogli biti vođeni na talijanskom jeziku

- (138.) Na području Istarske županije osim sudova dvojezične natpisne ploče koriste i državna odvjetništva te je pripadnicima nacionalnih manjina omogućeno korištenje njihovog manjinskog jezika. Javni bilježnici na području Istarske županije sastavljaju javnobilježničke akte na talijanskom jeziku ukoliko stranke traže da se ostavinski postupak vodi na talijanskom jeziku, odnosno prilikom izdavanja Potvrde o životu radi ostvarivanja prava na mirovinu i dr. Javni bilježnici koriste dvojezične natpisne ploče ureda, pečate i žigove na hrvatskom i talijanskom jeziku.
- (139.) Na području ostalih županija i nadležnosti županijskih sudova, prema podacima koje pravosudna tijela dostavljaju Ministarstvu pravosuđa, nije bilo zahtjeva pripadnika nacionalnih manjina da se u sudskim postupcima koristi jezik nacionalne manjine. Na području ostalih županija pravosudna tijela i javni bilježnici ne koriste dvojezična natpisne ploče, zaglavlje akata, pečate i žigove budući da nije bilo zahtjeva od strane pripadnika nacionalnih manjina.
- (140.) Vežano uz upit Odbora stručnjaka iz paragrafa 125. [ECRML (2008)1; MIN-LANG (2008)27], ističemo da je radi daljnjeg unapređenja prava pripadnika nacionalnih manjina na uporabu manjinskog jezika i pisma Ministarstvo pravosuđa u lipnju 2009. godine organiziralo provedbu mjere 1.2. iz *Akcijskog plana za provedbu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina* – informiranje javnosti posebnim promidžbenim materijalima u pravosudnim tijelima koja su dužna provoditi Zakon o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u RH o načinu na koji stranke mogu ostvariti pravo na uporabu manjinskog jezika u postupcima koji se vode pred tim tijelima. Provedbom mjere izabrano je najbolje idejno rješenje plakata koji će do kraja 2009. godine biti distribuiran na sve sudove koji su sukladno odredbama *Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina* obvezni koristiti jezike nacionalnih manjina.
- (141.) Do kraja 2009. godine planirana je provedba mjere 1.6. iz *Akcijskog plana* koja predviđa organiziranje savjetovanja s predsjednicima sudova o provedbi *Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina*.

4.4. Članak 10. – Upravna tijela i javne službe

Stavak 1:

podstavak a) točka iii, iv

podstavak b)

podstavak c)

Stavak 2:

podstavak a)

podstavak b)

podstavak c)

podstavak d)

podstavak g)

Stavak 3:

podstavak a)

podstavak b)

podstavak c)

Stavak 5.

(142.) Vezano uz upit Odbora stručnjaka iz paragrafa 131. i 177. [ECRML (2008)1; MIN-LANG (2008)27], Republika Hrvatska ističe se da je u cilju unapređenja i promicanja službene uporabe jezika i pisma nacionalnih manjina u postupcima pred tijelima državne uprave prvog stupnja i u radu pravnih tijela s javnim ovlastima *Akcijskim planom za provedbu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina* od 26. lipnja 2008. godine predviđena provedba sljedećih mjera:

- unapređenje sustava praćenja i analiziranja stanja o službenoj i javnoj uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u predstavničkim i izvršnim tijelima lokalnih jedinica, u postupku pred tijelima državne uprave prvog stupnja, te pred pravnim osobama koje imaju javne ovlasti, čiji su nositelji Ministarstvo uprave, tijela državne uprave u čiji djelokrug ulaze poslovi koje obavljaju pravne osobe s javnim ovlastima;
- izrada naputaka za osiguravanje učinkovite primjene Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj u radu pravnih osoba s javnim ovlastima, i provedba upravnog nadzora, čiji su nositelji središnja tijela državne uprave u čiji djelokrug ulaze poslovi koje obavljaju pojedine pravne osobe s javnim ovlastima, te
- informiranje javnosti posebnim brošurama i drugim promidžbenim materijalima u tijelima državne uprave prvog stupnja koja su dužna provoditi Zakon o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj o načinu na koji stranke mogu ostvariti pravo na uporabu manjinskog jezika u postupcima koji se vode pred tim tijelima, čiji su nositelji Ministarstvo unutarnjih poslova i druga tijela državne uprave u svom djelokrugu.

(143.) Vezano uz upit Odbora stručnjaka iz paragrafa 135. [ECRML (2008)1; MIN-LANG (2008)27], Republika Hrvatska ističe da je *Akcijskim planom za provedbu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina* predviđeno da se tijekom 2008. godine organiziraju 4 regionalna seminarina o pravu pripadnika nacionalnih manjina na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma s ciljem unapređenja ostvarivanja prava, motiviranja i poticanja pripadnika nacionalnih manjina na korištenje prava. Navedeni seminari, međutim, nisu provedeni tijekom 2008. i 2009. godine te se njihova provedba planira za 2010. godinu.

(144.) Vezano uz upit Odbora stručnjaka iz paragrafa 141. [ECRML (2008)1; MIN-LANG (2008)27], ističe se da je informiranje tijela državne uprave i šire javnosti provedeno na seminarima o pravu pripadnika nacionalnih manjina na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma s ciljem unapređenja ostvarivanja prava, motiviranja i poticanja pripadnika nacionalnih manjina na korištenje prava.

(145.) Vezano uz upit Odbora stručnjaka iz paragrafa 148. [ECRML (2008)1; MIN-LANG (2008)27], u nastavku se u poglavlju 4.4.2 donosi detaljan prikaz područja gdje se u okviru regionalnih ili lokalnih vlasti štite manjinski jezici u skladu s Poveljom.

(146.) Vezano uz upit Odbora stručnjaka iz paragrafa 155. [ECRML (2008)1; MIN-LANG (2008)27], Republika Hrvatska je u cilju stvaranja okružja u kojem se govornike manjinskih jezika ohrabruje da te jezike koriste u ophođenju s tijelima jedinica lokalne i regionalne samouprave, *Akcijskim planom za provedbu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina* predviđela provođenje sljedećih mjera:

- provedba nadzora nad zakonitošću rada i akata tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u onim jedinicama koje su sukladno Ustavnom zakonu obvezne osigurati pravo nacionalnih manjina na uporabu manjinskog jezika i pisma;

- provedba nadzora statuta jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave u onim jedinicama koje su sukladno Ustavnom zakonu obvezne osigurati pravo nacionalnih manjina na uporabu manjinskog jezika i pisma;
- unapređenje sustava praćenja i analiziranja stanja o službenoj i javnoj uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina u predstavničkim i izvršnim tijelima lokalnih jedinica;
- edukacija članova poglavarstva te lokalnih službenika o službenoj i javnoj uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina na razini lokalnih jedinica;
- organizacija 4 regionalna seminara, o pravu pripadnika nacionalnih manjina na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma s ciljem unaprjeđenja ostvarivanja prava, motiviranja i poticanja pripadnika nacionalnih manjina na korištenje prava.

Navedene mjere nisu provedene tijekom 2008. i 2009. godine te se njihova provedba planira za 2010. godinu.

4.4.1. Prikaz stanja vezano uz zahtjeve stranaka u uredima državne uprave u županijama za ostvarivanjem prava na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalne manjine

4.4.1.1. Ured državne uprave u Sisačko-moslavačkoj županiji

(147.) U radu ureda državne uprave u Sisačko-moslavačkoj županiji, kao tijelu državne uprave prvog stupnja, i u ispostavama u Općinama Dvor i Gvozd, u kojima pripadnici srpske nacionalne manjine čine većinu, nije bilo zahtjeva građana za vođenje postupaka na manjinskom jeziku i pismu, za izdavanje dvojezičnih javnih isprava, za tiskanje dvojezičnih obrazaca za službene svrhe, kao niti zahtjeva za dvojezično ispisivanje tekstova pečata i žigova, natpisnih ploča i zaglavlja akata.

4.4.1.2. Ured državne uprave u Karlovačkoj županiji

(148.) Ured državne uprave u Karlovačkoj županiji poštuje prava pripadnika nacionalnih manjina na ravnopravnu službenu uporabu svog jezika i pisma u postupku pred tijelima državne uprave prvog stupnja te u ispostavama u Vojniću i Ogulinu gdje su uz hrvatski jezik i latinično pismo u službenoj uporabi i jezik i pismo nacionalne manjine.

(149.) Međutim, u radu ureda državne uprave i njegovih ispostava nije bilo zahtjeva građana za dvojezičnim ili višejezičnim izdavanjem javnih isprava odnosno obrazaca koji se koriste u službene svrhe, kao niti zahtjeva da se istom veličinom slova dvojezično ili višejezično ispisuju tekstovi pečata i žigova, natpisne ploče, odnosno zaglavlje akata.

4.4.1.3. Ured državne uprave u Bjelovarsko-bilogorskoj županiji

(150.) Ured državne uprave u Bjelovarsko bilogorskoj županiji je izvijestio da na području Ureda nije u službenoj uporabi jezik niti jedne nacionalne manjine te se pravo na ravnopravnu službenu uporabu jezika i pisma nacionalnih manjina u postupku pred tijelima državne uprave prvog stupnja ne ostvaruje. Ured ne izdaje javne isprave, ne tiska obrasce koji se koriste u službene svrhe niti na jeziku i pismu nacionalne manjine ima ispisan tekst pečata i žigova, natpisnih ploča, odnosno zaglavlja akata.

4.4.1.4. Ured državne uprave u Primorsko-goranskoj županiji

(151.) Ured državne uprave u Primorsko-goranskoj županiji, kao prvostupanjsko tijelo, na jeziku i pismu nacionalnih manjina ne izdaje javne isprave, ne tiska obrasce koji se koriste u službene svrhe niti na jeziku i pismu nacionalne manjine ima ispisan tekst pečata i žigova, natpisnih ploča odnosno zaglavlja akata. Ured nije provodio postupke na jezicima i pismima nacionalnih manjina.

4.4.1.5. Ured državne uprave u Ličko-senjskoj županiji

(152.) Ured državne uprave u Ličko-senjskoj županiji ima svoje ispostave u općinama Donji Lapac i Udbina, u kojima je pored hrvatskog jezika i latiničnog pisma u službenoj uporabi jezik i pismo srpske nacionalne manjine. U ispostavama Ureda u navedenim općinama nisu dvojezično ispisan tekstovi pečata i žigova, natpisne ploče niti zaglavlja akata.

(153.) U upravnim postupcima u navedenim općinama u kojima su sudjelovali pripadnici srpske nacionalne manjine nije bilo zahtjeva za dvojezičnim izdavanjem isprava i tiskanica iako se stranke redovno podučavaju o pravima iz članka 12. *Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina*. U 2008. godini niti jedna stranka pripadnik nacionalne manjine nije podnijela podnesak na svom jeziku i pismu iz kojeg bi bilo razvidno da se istim želi služiti u postupku, niti je tražila da se istim služi.

4.4.1.6. Ured državne uprave u Zadarskoj županiji

(154.) Na području ureda državne uprave u Zadarskoj županiji ravnopravna službena uporaba jezika i pisma nacionalnih manjina nije uvedena budući da do sada nije bilo interesa pripadnika manjine za istim. Nisu izdavane dvojezične javne isprave i obrasci niti su tekstovi pečata, žigova, natpisnih ploča i zaglavlja akata ispisan dvojezično.

4.4.1.7. Ured državne uprave u Osječko-baranjskoj županiji

(155.) Sukladno odredbama Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina tijela državne uprave prvog stupnja, te ona koja imaju svoje urede i ispostave u općinama, gradovima i županijama u kojima je u službenoj uporabi pored hrvatskog jezika i latiničnog pisma i jezik i pismo nacionalne manjine, na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu, a na zahtjev građana, izdaju javne isprave i tiskaju obrasce koji se koriste u službene svrhe dvojezično ili višejezično.

(156.) U Uredu državne uprave u Osječko-baranjskoj županiji, tijelu državne uprave prvog stupnja, zaposleni su djelatnici srpske i mađarske nacionalne manjine. Organiziranje prijema stranaka, podnesaka na jezicima nacionalnih manjina i komunikacije sa strankama drugih nacionalnosti, povjerena je pripadnicima srpske ili mađarske nacionalne manjine kojima je materinji jezik srpski ili mađarski.

(157.) Tijekom 2007. godine nije podnesen niti jedan pisani zahtjev na jezicima nacionalnih manjina, a svim strankama omogućeno je komuniciranje na njihovom materinjem jeziku.

Ured državne uprave u Osječko-baranjskoj županiji ne izdaje rješenja ili potvrde na dvojezičnim obrascima.

4.4.1.8. Ured državne uprave u Šibensko-kninskoj županiji

(158.) Ured državne uprave u Šibensko-kninskoj županiji ima ispostave u Drnišu, Kninu i Vodicama. Kako u tim jedinicama lokalne samouprave pripadnici nacionalnih manjina ne čine većinu stanovnika u ukupnom broju stanovnika te je u službenoj uporabi samo hrvatski jezik i latinično pismo, upravni postupci se u prvom stupnju vode na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu. Zahtjeva stranaka za uporabom pisma nacionalne manjine do sada nije bilo.

4.4.1.9. Ured državne uprave u Vukovarsko-srijemskoj županiji

(159.) Ured državne uprave u Vukovarsko-srijemskoj županiji ima ispostave u Vinkovcima, Županji i Iloku. Kako u tim jedinicama lokalne samouprave pripadnici nacionalnih manjina ne čine većinu stanovnika u ukupnom broju stanovnika te je u službenoj uporabi samo hrvatski jezik i latinično pismo, upravni postupci se u prvom stupnju vode na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu.

(160.) Matični uredi u općinama Markušica i Trpinja u kojima je statutima utvrđena ravnopravna službena uporaba hrvatskog i srpskog jezika i pisma nisu zaprimili zahtjeve građana za dvojezičnim izdavanjem javnih isprava niti tiskanjem dvojezičnih obrazaca.

4.4.1.10. Ured državne uprave u Istarskoj županiji

(161.) U 2008. godini, pred Uredom državne uprave u Istarskoj županiji – sjedište Ureda Pula nije vođen niti jedan postupak na jeziku manjine. Izdaju se dvojezični izvodi iz državnih matica i drugi akti, ako stranke traže. Pečati, žigovi i natpisne ploče ispisane su dvojezično. Zaglavlje akata nije dvojezično.

(162.) U ispostavi ureda državne uprave u Rovinju nije vođen niti jedan postupak na jeziku i pismu nacionalne manjine. Većina djelatnika govori talijanski jezik tako da je usmena komunikacija na zavidnoj razini, a stranke ne zahtijevaju pisani prijevod akata. Interesa za izdavanje dvojezičnih/višejezičnih javnih isprava te tiskanja obrazaca za službene svrhe ima i svakom zahtjevu je udovoljeno. Pečati, žigovi i natpisne ploče ispisane su dvojezično. Zaglavlja teksta ispisuju se dvojezično osim kod programskih akata-rješenja.

(163.) U ispostavi ureda državne uprave u Poreču nije vođen niti jedan postupak na jeziku manjine. Nije bilo interesa za izdavanje dvojezičnih/višejezičnih javnih isprava te tiskanja obrazaca za službene svrhe. Pečati, žigovi i natpisne ploče ispisane su dvojezično. Zaglavlje akata nije dvojezično.

(164.) U ispostavi ureda državne uprave u Bujama nije vođen niti jedan postupak na jeziku manjine. Talijanski jezik koristi se u govoru sa strankama ako se stranka tijelu obrati na talijanskom jeziku. Građanima se izdaju dvojezične javne isprave i to svi izvadc i iz državnih matica i

knjige državljana. Pečati i žigovi i natpisne ploče ispisane su dvojezično. Zaglavlje akata nije dvojezično.

(165.) U ispostavi ureda državne uprave u Umagu nisu vođeni postupci na jeziku manjine. Nije bilo interesa za izdavanje dvojezičnih/višejezičnih javnih isprava te tiskanja obrazaca za službene svrhe. Pečati, žigovi i natpisne ploče ispisane su dvojezično. Zaglavlje akata nije dvojezično.

4.4.2. Uporaba manjinskog jezika u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave

4.4.2.1. Prikaz općina i gradova u kojima pripadnici pojedine nacionalne manjine čine najmanje trećinu stanovnika

(166.) U nastavku slijedi prikaz po županijama općina i gradova u kojima pripadnici pojedine nacionalne manjine čine najmanje trećinu stanovnika i koje su bile dužne svojim statutima urediti ravnopravnu službenu uporabu manjinskog jezika i pisma.

4.4.2.1.1. Sisačko-moslavačka županija

Općina Dvor

(167.) U Općini Dvor pripadnici srpske nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu jedinice sudjeluju s 60,87%, a Statutom Općine uređena je ravnopravna službena uporaba srpskog jezika i ćiriličnog pisma.

(168.) U Općinskom vijeću i Poglavarstvu u uporabi je hrvatski jezik i latinično pismo. Pečati i žigovi ispisani su na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu. Natpisne ploče Općine Dvor, Općinskog vijeća i Općinskog poglavarstva ispisane su na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu i srpskom jeziku i ćiriličnom pismu. Zaglavlja akata pišu se na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu. Materijali za sjednice vijeća, poglavarstva, zapisnici, zaključci i objava službenih obavijesti pišu se na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu. Javne isprave i obrasci pišu se na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu. Prometni znakovi i druge pisane oznake u prometu, nazivi ulica i trgova, nazivi mjesta i geografskih lokaliteta ispisani su na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu.

(169.) Pripadnici srpske nacionalne manjine nisu iskazivali interes za uporabom srpskog jezika i ćiriličnog pisma u postupcima pred upravnim tijelima općine.

Općina Gvozd

(170.) U Općini Gvozd pripadnici srpske nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu jedinice sudjeluju s 53,03%, a Statutom Općine uređena je ravnopravna službena uporaba srpskog jezika i ćiriličnog pisma, kao jezika i pisma srpske nacionalne manjine na cijelom području Općine Gvozd.

(171.) Rad Općinskog vijeća i Poglavarstva odvija se na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu. Na zgradi Općine Gvozd istaknute su dvojezične natpisne ploče. Nije izvršeno dvojezično

ispisivanje tekstova pečata tijela općine. Ne vrši se dostava dvojezičnih materijala. Ne izdaju se dvojezične javne isprave i obrasci koji se koriste u službene svrhe. Nije izvršeno dvojezično ispisivanje prometnih znakova, naziva ulica i trgova, mjesta i geografskih lokaliteta.

(172.) Dosada nije iskazan interes za uporabu jezika i pisma nacionalne manjine pred upravnim tijelima općine.

4.4.2.1.2. Karlovačka županija

Općina Krnjak

(173.) U Općini Krnjak pripadnici srpske nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu jedinice sudjeluju s 61,55%, a Statutom Općine uređena je ravnopravna službena uporaba srpskog jezika i ćiriličnog pisma. Dvojezično su ispisane natpisne ploče Općinskog vijeća i Poglavarstva.

Općina Vojnić

(174.) U Općini Vojnić pripadnici srpske nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu jedinice sudjeluju s 49,99%, a Statutom Općine uređena je ravnopravna službena uporaba srpskog jezika i ćiriličnog pisma. Natpisne ploče istaknute su na hrvatskom i srpskom jeziku, a u ostalim područjima dvojezičnost se ne primjenjuje zbog nedostatka financijskih sredstava.

Općina Plaški

(175.) Iako u Općini Plaški pripadnici srpske nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu jedinice sudjeluju s 45,99%, Statutom Općine nije uređena ravnopravna službena uporaba srpskog jezika i ćiriličnog pisma.

4.4.2.1.3. Bjelovarsko-bilogorska županija

Općina Končanica

(176.) U Općini Končanica pripadnici češke nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu jedinice sudjeluju s 46,67%, a Statutom Općine uređena je ravnopravna službena uporaba češkog jezika i pisma.

(177.) Rad Općinskih tijela obavlja se na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu, jer do sada nije bilo zahtjeva za dostavom materijala za sjednice, zapisnika i ostalih materijala na češkom jeziku, kao niti vođenja postupka na češkom jeziku. U uporabi su pečati na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu. Natpisne ploče tijela koja su smještene u zgradi Općine su dvojezična. Nazivi naselja pisani su dvojezično, gdje je to propisano Statutom.

4.4.2.1.4. Primorsko-goranska županija

Grad Vrbovsko

(178.) Iako u Gradu Vrbovsko pripadnici srpske nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu jedinice sudjeluju s 36,23%, Statutom Općine nije uređena ravnopravna službena uporaba srpskog jezika i ćiriličnog pisma.

4.4.2.1.5. Ličko-senjska županija

Općina Donji Lapac

(179.) U Općini Donji Lapac pripadnici srpske nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu jedinice sudjeluju s 73,56%. Općinsko vijeće je 3. travnja 2009. godine usvojilo novi Statut kojim je uređena ravnopravna službena uporaba jezika i pisma kojim se služe pripadnici srpske nacionalne manjine, a odnosi se na oznake mjesta i lokaliteta, oznake ulica i trgova, natpisne ploče na općinskim i ostalim javnim objektima i ustanovama te svakodnevnu upotrebu u javnom životu pravnih osoba i pojedinca, a u skladu sa posebnim *Zakonom o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina*.

Općina Udbina

(180.) Iako u Općini Udbina pripadnici srpske nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu jedinice sudjeluju s 43,36%, Statutom Općine nije uređena ravnopravna službena uporaba srpskog jezika i ćiriličnog pisma.

Općina Vrhovine

(181.) U Općini Vrhovine pripadnici srpske nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu jedinice sudjeluju s 53,03%. Općina Vrhovine svojim je Statutom propisala da se pripadnicima nacionalnih manjina jamči ravnopravna uporaba jezika i pisma te da će način ravnopravne uporabe jezika i pisma nacionalnih manjina propisati posebnim općim aktima, što još uvijek nije učinjeno.

(182.) U postupku je provedba Odluke o naseljima Općine Vrhovine, kojom će se biti ostvareno pravo na ispisivanje dvojezičnih prometnih znakova, naziva ulica i trgova te naziva mjesta i lokaliteta. Ploče s nazivima tijela Općine ispisane su dvojezično.

4.4.2.1.6. Zadarska županija

Općina Gračac

(183.) Iako u Općini Gračac pripadnici srpske nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu jedinice sudjeluju s 38,82%, Statutom Općine nije uređena ravnopravna službena uporaba srpskog jezika i ćiriličnog pisma uz obrazloženje da do sada nije bilo interesa pripadnika manjine za istim.

4.4.2.1.7. Osječko-baranjska županija

Općina Bilje

- (184.) U Općini Bilje pripadnici mađarske nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu jedinice sudjeluju s 35,05%, a Statutom Općine propisano je da se na dijelu područja Općine i to za područje naselja Kopačevo, Vardarac i Lug, uz hrvatski jezik i latinično pismo, u ravnopravnu službenu uporabu uvode i mađarski jezik i pismo.
- (185.) Rad Općinskog vijeća i Općinskog poglavarstva obavlja se na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu, a rad vijeća u Mjesnim odborima Kopačevo, Vardarac i Lug odvija se na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu i na mađarskom jeziku i pismu. U mjesnim odborima Kopačevo, Vardarac i Lug osigurava se dvojezičnost teksta pečata i žigova, natpisnih ploča mjesnih odbora i natpisnih ploča pravnih osoba koje obavljaju djelatnost na njihovom području ili u pojedinim dijelovima njihovog područja, istom veličinom slova, ispisivanjem zaglavlja akata istom veličinom slova te pri objavljivanju službenih obavijesti. Materijali za sjednice Općinskog vijeća i za članove Poglavarstva, zapisnik i objava dokumenata i službenih obavijesti i poziva predstavničkih, izvršnih i upravnih tijela Općine ispisuju se na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu. Službene isprave, potvrde i obrasci tiskaju se na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu. U naseljima Kopačevo, Vardarac i Lug ispisuju se dvojezično, istom veličinom slova, prometni znakovi i druge pisane oznake u prometu, nazivi ulica i trgova, nazivi mjesta i geografskih lokaliteta, kao i nazivi pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju javnu djelatnost. Rad sa strankama redovno se obavlja na hrvatskom jeziku, a u slučaju da stranka zatraži razgovor na mađarskom jeziku isto joj se i osigurava, mada do sada nije bilo zahtjeva da se postupak prvog i drugog stupnja pred upravnim tijelima odvija na jeziku nacionalne manjine.

Općina Erdut

- (186.) Iako u Općini Erdut pripadnici srpske nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu jedinice sudjeluju s 53,91%, Statutom Općine nije uređena ravnopravna službena uporaba srpskog jezika i ćiriličnog pisma. Statutom je, naime, samo načelno propisano da je na području Općine, pored hrvatskog jezika i latiničnog pisma, u službenoj uporabi i srpski jezik i ćirilično pismo.
- (187.) Do sada nije bilo zahtjeva za dostavu dvojezičnih materijala za sjednice vijeća, odnosno poglavarstva, kao ni akata koja su donijela navedena tijela. Nije bilo zahtjeva građana da im se omogući korištenje dvojezičnih obrazaca. Kod obilježavanja prometnih znakova i dr. pisanih oznaka u prometu, naziva ulica i trgova te naziva naseljenih mjesta, dvojezičnost se ostvaruje u potpunosti u onim sredinama gdje nacionalna manjina predstavlja većinu. Ovo se pravo, međutim, ne ostvaruje kod postavljanja oznaka naseljenog mjesta uz državne ceste iz razloga što to Uprava državnih cesta ne dozvoljava. Dvojezičnost se koristi za obilježavanje određenih natpisnih ploča pri čemu se vodi računa o svim elementima, a posebno o strukturi stanovništva gdje se postavljaju ploče.

Općina Jagodnjak

- (188.) U Općini Jagodnjak pripadnici srpske nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu jedinice sudjeluju s 64,72%, a Statutom Općine uređena je ravnopravna službena uporaba srpskog jezika i ćiriličnog pisma.
- (189.) U radu Općinskog vijeća i poglavarstva ravnopravna je uporaba srpskog jezika te svoja pismena vijećnici mogu dostavljati na pismu nacionalne manjine. Natpisna ploča na ulazu u prostorije Općine ispisana je, osim na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu, i na jeziku i pismu srpske i mađarske nacionalne manjine. Osigurana je mogućnost pripreme dvojezičnih materijala za sjednice Općinskog vijeća i Poglavarstva ukoliko pripadnici nacionalne manjine to zatraže. Osigurana je mogućnost izdavanja dvojezičnih javnih isprava ukoliko pripadnici nacionalne manjine zatraže. Nazivi ulica ispisani su, osim na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu, i na srpskom jeziku i ćiriličnom pismu u dijelu Općine, odnosno u naseljima Bolman, Novi Bolman i Majške Međe. Nazivi mjesta nisu ispisani na pismu i jeziku nacionalne manjine s obzirom da oni nisu u nadležnosti Općine budući da se radi o županijskoj i državnoj cesti. Pred upravnim tijelima općine može se upotrebljavati jezik i pismo nacionalne manjine, ali takvih zahtjeva tijekom 2007. i 2008. godine nije bilo.

Općina Kneževi Vinogradi

- (190.) U Općini Kneževi Vinogradi pripadnici mađarske nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu jedinice sudjeluju s 40,90%, a pripadnici srpske nacionalne manjine s 18,43%. Statutom Općine propisano je da je na području Općine Kneževi Vinogradi u službenoj uporabi hrvatski jezik i latinično pismo, a da se, uz uvjete propisane zakonom, u službenu uporabu, uz hrvatski jezik i latinično pismo, može uvesti srpski jezik i ćirilično pismo, kao i mađarski jezik i pismo. Statutom je nadalje propisano da su na području Općine svi javni natpisi, oglasi i objave normativnih akata tijela lokalne samouprave te akti što ih izdaje upravno tijelo Općine na hrvatskom, a u mjestima Suza, Zmajevac, Kotlina i Kamenac i na mađarskom jeziku. U ostalim mjestima potrebu korištenja i objavljivanja na mađarskom i srpskom jeziku utvrđuje Općinsko vijeće Općine. Tijela lokalne samouprave te javna poduzeća i ustanove dužni su osigurati potreban broj djelatnika koji se podjednako služe uz hrvatski i mađarskim odnosno srpskim jezikom. Upravna tijela Općine, javne ustanove, pravne osobe za obavljanje gospodarskih, društvenih, komunalnih i dugih djelatnosti osnovane od strane Općine obvezni su, ukoliko za to postoji potreba, uz hrvatski, u službenoj se uporabi koristiti i mađarskim, odnosno srpskim jezikom i pečatima.
- (191.) U praksi rad Općinskog vijeća i Poglavarstva obavlja se na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu. Pečat Općine Kneževi Vinogradi ispisan je latiničnim pismom na hrvatskom jeziku. Natpisne ploče na zgradi Općine ispisani su trojezično (hrvatski, mađarski i srpski), kao i naziv mjesnih odbora Kneževi Vinogradi i Karanac, dok su nazivi mjesnih odbora Suza, Zmajevac, Kotlina i Kamenac ispisani dvojezično (hrvatski i mađarski). Službena web-stranica Općine Kneževi Vinogradi objavljena je i na mađarskom jeziku i pismu. Materijal za sjednice vijećnika i članova poglavarstva, izrada zapisnika i objava dokumenata ispisuje se samo na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu. Obavijesti, natječaji objavljuju se na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu i na mađarskom jeziku. Jednom godišnje Općina izdaje Izvještaj o radu Općine s izvršenim proračunom za prošlu godinu i planom za tekuću godinu na sva tri jezika – hrvatskom, srpskom i mađarskom.

(192.) Službene isprave, potvrde i uvjerenja tiskaju se na hrvatskom jeziku, a kada stranka zatraži i na mađarskom, odnosno srpskom jeziku i pismu. Pisane oznake u prometu ispisane su na hrvatskom jeziku, osim naziva ulica u Kamencu, Kotlini, Suzi i Zmajevcu koje su ispisane dvojezično (hrvatski i mađarski), kao i ulice Petefi Šandor u Karancu i Kneževim Vinogradima. Ulica Svetozara Miletića u Kneževim Vinogradima ispisana je na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu i hrvatskom jeziku i ćiriličnom pismu. Rad sa strankama redovno se odvija kako na hrvatskom, tako i na mađarskom jeziku, ali do sada nije bilo zahtjeva građana da se postupak prvog i drugog stupnja pred upravnim tijelima odvija na jeziku nacionalne manjine.

Općina Punitovci

(193.) Iako u Općini Punitovci pripadnici slovačke nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu jedinice sudjeluju s 35,57%, Statutom Općine nije uređena ravnopravna službena uporaba slovačkog jezika i pisma.

(194.) Pripadnici slovačke nacionalne manjine nisu pokazivali interes za ravnopravnu službenu uporabu slovačkog jezika i pisma.

Općina Šodolovci

(195.) U Općini Šodolovci pripadnici srpske nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu jedinice sudjeluju s 84,55%, a Statutom Općine uređena je ravnopravna službena uporaba srpskog jezika i ćiriličnog pisma.

(196.) Dvojezični materijali za sjednice Općinskog vijeća Poglavarstva, dvojezični zapisnici, zaključci i pozivi ne izrađuju se jer vijećnici i članovi Poglavarstva nisu to do sada tražili. Osigurano je dvojezično ispisivanje teksta pečata te natpisnih ploča predstavničkih i izvršnih tijela Općine. Ne postoji praksa izdavanja građanima dvojezičnih javnih isprava kao niti tiskanja obrazaca za službene svrhe. Prometni znakovi, nazivi ulica i trgova te naziva mjesta i lokaliteta ne ispisuju se dvojezično. Pripadnici srpske nacionalne manjine nisu iskazali interes za uporabom svog jezika i pisma u postupcima prvog i drugog stupnja pred upravnim tijelima Općine.

4.4.2.1.8. Šibensko-kninska županija

Općina Biskupija

(197.) U Općini Biskupija pripadnici srpske nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu jedinice sudjeluju s 77,29%, a općim aktima Općine uređena je ravnopravna službena uporaba srpskog jezika i ćiriličnog pisma.

Općina Civljane

(198.) U Općini Civljane pripadnici srpske nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu jedinice sudjeluju s 68,61%, a općim aktima Općine uređena je ravnopravna službena uporaba srpskog jezika i ćiriličnog pisma.

Općina Ervenik

(199.) Iako u Općini Ervenik pripadnici srpske nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu jedinice sudjeluju s 94,94%, općim aktima Općine nije uređena ravnopravna službena uporaba srpskog jezika i ćiriličnog pisma.

Općina Kistanje

(200.) U Općini Kistanje pripadnici srpske nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu jedinice sudjeluju s 57,14%, a općim aktima Općine uređena je ravnopravna službena uporaba srpskog jezika i ćiriličnog pisma.

4.4.2.1.9. Vukovarsko-srijemska županija

Općina Borovo

(201.) U Općini Borovo pripadnici srpske nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu jedinice sudjeluju s 86,57%, a Statutom Općine uređena je ravnopravna službena uporaba srpskog jezika i ćiriličnog pisma.

(202.) Rad Općinskog poglavarstva i Općinskog vijeća odvija dvojezično. Dvojezično je ispisan tekst na pečatu, natpisnim pločama općinskih tijela i pravnih osoba sa javnim ovlastima. Zaglavlja akata ispisana su na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu, a materijal za sjednice dostavlja se dvojezično na latiničnom pismu. Nazivi ulica ispisani su na oba pisma, ali je osporeno pravo na postavljanje prometnih znakova na ćiriličnom pismu, posebice prometnog znaka sa natpisom naziva mjesta. U dosadašnjem radu nije bilo zahtjeva za vođenje postupka u prvom stupnju na jeziku i pismu nacionalne manjine.

Općina Markušica

(203.) U Općini Markušica pripadnici srpske nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu jedinice sudjeluju s 90,76%, a Statutom Općine uređena je ravnopravna službena uporaba srpskog jezika i ćiriličnog pisma.

(204.) Na cijelom području Općine ispisuju se dvojezično istom veličinom slova prometni znakovi i druge oznake u prometu, nazivi ulica i trgova te nazivi mjesta i lokaliteta čije je određivanje u nadležnosti Općine. Nazivi naselja uz državne i županijske ceste nisu ispisani dvojezično. Rad Općinskog vijeća i Općinskog poglavarstva odvija se dvojezično. Materijali za sjednice, izrada zapisnika i zaključaka te objava službenih poziva izrađuju se latiničnim pismom, a samo na zahtjev vijećnika ćiriličnim pismom. U radu Općine primjenjuju se dvojezični

pečati, žigovi, zaglavlja akata, nazivi natpisnih ploča, tiskaju se dvojezični obrasci koji se koriste u službene svrhe. Omogućeno je izdavanje javnih isprava dvojezično, ali nema zahtjeva od strane mještana. Omogućeno je vođenje upravnih postupaka pred upravnim tijelima na srpskom jeziku, ali ta mogućnost do sada nije korištena.

Općina Negoslavci

(205.) U Općini Negoslavci pripadnici srpske nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu jedinice sudjeluju s 97,20%, a Statutom Općine uređena je ravnopravna službena uporaba srpskog jezika i ćiriličnog pisma.

(206.) U Općini se u načelu u cijelosti ostvaruje pravo na ravnopravnu služenu uporabu srpskog jezika i ćiriličnog pisma. Javne isprave se izdaju dvojezično na zahtjev građana. Do sada nije bilo zahtjeva za vođenje postupaka pred upravnim tijelima na jeziku i pismu nacionalne manjine.

Općina Trpinja

(207.) U Općini Trpinja pripadnici srpske nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu jedinice sudjeluju s 89,30%, a Statutom Općine uređena je ravnopravna službena uporaba srpskog jezika i ćiriličnog pisma.

(208.) Rad Općinskog vijeća i Općinskog poglavarstva odvija se na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu na kojem se dostavljaju materijali za rad sjednica i zapisnici. Zbog nedostatka tehničkih mogućnosti, malog broja zaposlenih u općini te manjka interesa vijećnika i članova Poglavarstva ne postoje uvjeti za rad na pismu nacionalne manjine. Dvojezično je ispisan tekst pečata i žigova istom veličinom slova, kao i natpisne ploče Općinskog vijeća i Općinskog poglavarstva, Upravnog odjela općine Trpinja te Dječjeg vrtića Liliput čiji je općina Trpinja osnivač. Budući da ne postoji interes građana, ne izdaju se dvojezične javne isprave i obrasci. Prometni znakovi ispisani su na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu. Nazivi ulica ispisani su na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu i jeziku i pismu srpske nacionalne manjine. Nazivi mjesta uz državne i županijske ceste nisu ispisani dvojezično iako je upućen zahtjev Hrvatskim cestama. Do sada nije bilo zahtjeva za vođenje postupaka pred upravnim tijelima na jeziku i pismu nacionalne manjine.

4.4.2.1.10. Istarska županija

Općina Brtonigla – Verteneglio

(209.) U Općini Brtonigla - Verteneglio pripadnici talijanske nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu jedinice sudjeluju s 37,37%, a Statutom Općine uređena je ravnopravna službena uporaba talijanskog jezika i pisma.

(210.) Sukladno odredbama Statuta Općine Brtonigla koji se odnose na zaštitu autohtone talijanske nacionalne manjine i njezinih pripadnika, na području Općine Brtonigla hrvatski i talijanski jezik su ravnopravni, a Općina Brtonigla osigurava uvjete koji jamče da će se cjelokupni javni i službeni život u Općini Brtonigla odvijati uz ravnopravnost obaju jezika i pisma.

- (211.) U Općini Brtonigla osigurana je dvojezičnost za ispisivanje teksta pečata i žigova, ispisivanje natpisnih ploča predstavničkog, izvršnog i upravnih tijela kao i pravnih osoba koje imaju javne ovlasti, ispisivanje zaglavlja akata, objavljivanje službenih obavijesti i poziva predstavničkog, izvršnog i upravnih tijela te materijali za sjednice predstavničkog i izvršnog tijela.
- (212.) Na području Općine Brtonigla na hrvatskom i talijanskom jeziku istom veličinom slova ispisuju se pisani prometni znakovi i druge pisane oznake u prometu, nazivi ulica i trgova, nazivi mjesta i geografskih lokaliteta te nazivi pravnih i fizičkih osoba koje obavljaju javnu djelatnost.
- (213.) Obrasci, pozivi, potvrde, rješenja i ostali pojedinačni akti koje upravna tijela upućuju građanima moraju uz tekst na hrvatskom jeziku sadržavati i tekst na talijanskom jeziku. Javni oglasi, pozivi i druga priopćenja moraju uz tekst na hrvatskom jeziku sadržavati i tekst na talijanskom jeziku. Natpisi i oznake u uredima moraju biti na hrvatskom i talijanskom jeziku. Čin sklapanja braka obavlja se na jeziku ili jezicima koji su u ravnopravnoj službenoj uporabi na području Općine Brtonigla, prema sporazumu osoba koje namjeravaju sklopiti brak.

Općina Grožnjan – Grisignana

- (214.) U Općini Grožnjan - Grisignana pripadnici talijanske nacionalne manjine u ukupnom stanovništvu jedinice sudjeluju s 51,21%, a Statutom Općine uređena je ravnopravna službena uporaba talijanskog jezika i pisma.
- (215.) Rad općinskog poglavarstva i vijeća odvija se dvojezično, na hrvatskom i talijanskom jeziku. Pečati, žigovi i table su dvojezični. Materijali za sjednice, obavijesti i dr. su dvojezični. Javne isprave za građane su dvojezične. Prometni znakovi, nazivi ulica i trgova su dvojezični. Uporaba jezika nacionalne manjine u upravnim tijelima je uobičajena.

4.4.2.2. Prikaz općina i gradova u kojima je ravnopravna službena uporaba manjinskog jezika i pisma uvedena ili djelomice uređena statutom jedinice samouprave

4.4.2.2.1. Bjelovarsko-bilogorska županija

Grad Daruvar

- (216.) Statutom Grada u naseljima Ljudevit Selo, Donji Daruvar, Gornji Daruvar, Doljani i Daruvar u ravnopravnu službenu uporabu uveden je češki jezik.

4.4.2.2.2. Primorsko-goranska županija

Grad Rijeka

- (217.) Statutom Grada uveden je i uređen način službene uporabe talijanskog jezika. Autohtonoj talijanskoj nacionalnoj manjini osigurava se uporaba vlastitog jezika i pisma u javnim poslovima iz samoupravnog djelokruga Grada Rijeke. Navedena odredba Statuta znači da se

pripadnici talijanske nacionalne manjine mogu Gradu obraćati pismenima na talijanskom jeziku te da član Gradskog vijeća koji je pripadnik talijanske nacionalne manjine može na sjednicama raspravljati na talijanskom jeziku.

(218.) Vijeće talijanske nacionalne manjine Grada Rijeke koristi svoje pravo i dopise koje upućuje Gradu piše na talijanskom jeziku.

Grad Cres

(219.) Statutom Grada talijanskoj nacionalnoj manjini djelomično je omogućeno ostvarivanje ravnopravne službene uporabe talijanskog jezika. Naime, Statutom je propisano ostvarivanje ravnopravne službene uporabe talijanskog jezika u skladu s odredbama *Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina* osim ispisivanja dvojezičnih naziva naselja, ulica i trgova te osim ispisivanja dvojezičnih natpisnih ploča i zaglavljia akata za tijela Grada Cresa, za mjesnu samoupravu i za pravne osobe koje imaju javne ovlasti.

4.4.2.2.3. Osječko-baranjska županija

Grad Našice

(220.) U naselju Jelisavac u ravnopravnu službenu uporabu uveden je slovački jezik. Javne isprave i obrasci građanima se izdaju samo na hrvatskom jeziku. U naselju Jelisavac, naziv mjesta i ulica ispisani su na hrvatskom i slovačkom jeziku. Pripadnici slovačke nacionalne manjine nisu iskazali interes za uporabom slovačkog jezika i pisma u postupcima pred upravnim tijelima Grada Našica.

Općina Ernestinovo

(221.) U naselju Laslovo u ravnopravnu službenu uporabu uveden je mađarski jezik. Statutom Općine Ernestinovo propisano je da u naseljima u kojima živi najmanje trećina stanovništva, koji čine istu nacionalnu manjinu, uz hrvatski jezik i latinično pismo uvodi se u ravnopravnu uporabu jezik i pismo te nacionalne manjine. U naselju Laslovo ispisuju se dvojezično istom veličinom slova pisani prometni znakovi i druge pisane oznake u prometu, nazivi ulica i trgova te nazivi mjesta i zemljopisnih lokaliteta.

Općina Petlovac

(222.) U mjestu Novi Bezdán svi nazivi mjesta, ulica i javnih zgrada ispisani su dvojezično na hrvatskom i mađarskom jeziku i pismu.

4.4.2.2.4. Vukovarsko-srijemska županija

Grad Vukovar

(223.) Gradsko vijeće Grada Vukovara 14.07.2009. donijelo je novi Statut i u članku 51. stavak 3. uredilo slobodnu uporabu srpskog jezika i ćiriličnog pisma i u službenoj komunikaciji u javnim poslovima iz samoupravnog djelokruga Grada Vukovara.

Općina Bogdanovci

(224.) U Općini Bogdanovci Statutom je uređeno i provodi se službena uporaba rusinskog pisma i jezika na području naselja Petrovci.

Općina Tompojevci

(225.) U Općini Tompojevci pripadnici rusinske i mađarske nacionalne manjine ostvaruju pravo na uporabu svog jezika u naseljima u kojima čine većinu stanovništva, rusinske u naselju Mikluševci, a mađarske u naselju Čakovci.

Općina Tordinci

(226.) U Općini Tordinci, uz hrvatski jezik i latinično pismo, na području naselja Korod, gdje pripadnici mađarske nacionalne manjine čine većinu stanovništva, Statutom je propisana službena uporaba mađarskog jezika i pisma.

Općina Nijemci

(227.) U Općini Nijemci Statutom je propisano da pripadnici srpske nacionalne manjine koji žive u naseljima Banovci i Vinkovački Banovci imaju pravo na uporabu svog jezika na području naselja na kojem žive.

4.4.2.2.5. Istarska županija

(228.) Uvjeti i način ravnopravne uporabe talijanskog jezika i pisma u Istarskoj županiji ostvaruju se sukladno Statutu Istarske županije („Službene novine Istarske županije – Bollettino ufficiale della Regione istriana“).

(229.) Ustavni sud Republike Hrvatske svojom odlukom br.: U-II-425/2002 od 16. siječnja 2008. godine nije prihvatio prijedlog za pokretanje postupka za ocjenu suglasnosti s Ustavom i zakonom čl. 3. stavka 2., te članka 5. stavka 3. te članka 8., 9. i 10. Izmjena i dopuna Statuta Istarske županije („Službene novine Istarske županije“, broj 12/01), čime su ostale na snazi odredba Statuta Istarske županije koje se odnose na:

- tekst kojim se ispisuju pečati, žigovi, natpisne ploče predstavničkog i izvršnog tijela, te upravnih tijela županije, kao i zaglavlja akata;

- ravnopravnu i službenu uporabu hrvatskog i talijanskog jezika u radu županijskih tijela;
- odredbe koje se odnose na njegovanje istrijanstva kao izraza istarskog plurietnosa;
- odredbe o ravnopravnoj i službenoj uporabi hrvatskog i talijanskog jezika koji se ostvaruju u radu svih tijela u samoupravnom djelokrugu i u postupku pred upravnim tijelima;
- odredbe o ravnopravnoj i službenoj uporabi hrvatskog i talijanskog jezika u općinama i gradovima gdje je to pripisano statutima općina i gradova.

(230.) Na Skupštini i Poglavarstvu Istarske županije vijećnici, odnosno članovi Poglavarstva u raspravama se služe hrvatskim i talijanskim jezikom, te pismena i druge podneske mogu podnositi na hrvatskom i talijanskom jeziku. Pečati i žigovi ispisani su dvojezično istom veličinom slova.

(231.) Na sjednicama Županijske skupštine izrađuje se stenogramski zapisnik što znači da se rasprava vijećnika evidentira na jeziku na kojem je vijećnik govorio. Svi usvojeni akti objavljuju se na oba jezika, kao i obavijesti i pozivi predstavničkih, izvršnih i upravnih tijela. Vijećnicima i članovima Poglavarstva dostavlja se poziv za sjednicu na oba jezika, a ostali materijali ne, izuzev materijala koji upućuje Upravni odjel za talijansku nacionalnu zajednicu i druge etničke skupine koji obavezno svoj materijal dostavlja na oba jezika. Nije bilo zahtjeva vijećnika niti članova Poglavarstva Istarske županije za dostavom materijala na jeziku talijanske nacionalne manjine. Obrasci koji se koriste ispisuju se na oba jezika. U postupku prvog i drugog stupanja kod upravnih tijela Istarske županije nije bilo zahtjeva pripadnika talijanske manjine za uporabu talijanskog jezika.

Grad Buje – Buie

(232.) Statutom Grada Buje uveden je i uređen način ravnopravne službene uporabe talijanskog jezika. Pečati i natpisne ploče Grada su dvojezični i ispisani istom veličinom slova. Pozivi za sjednice, sa dnevnim redom za Vijeće i Poglavarstvo su dvojezični, dok su materijali za sjednice samo u manjem dijelu i na talijanskom jeziku. Javne isprave i obrasci su dvojezični. Ostali odgovori i komunikacija odvija se na jeziku kojim se stranka obratila Gradu. Prometni znakovi, nazivi mjesta i natpisi ulica, kao i sve druge oznake za manifestacije, priredbe i sva ostala događanja u nadležnosti Grada uvijek su ispisana dvojezično istom veličinom slova.

(233.) Prepreka ostvarenju cjelovite dvojezičnosti kod svih materijala za Vijeće i Poglavarstvo i kod tiskanja dvojezičnih Službenih novina Grada Buja su prvenstveno financijske naravi, zbog skromnog proračuna. U novom Pravilniku o unutarnjem redu od 01. travnja 2008. sistematizirano je novo službeničko mjesto Stručni suradnik – prevoditelj i koordinator odnosa s javnošću, za koji je predviđena visoka stručna sprema struke u znanosti o jeziku i književnosti – profesor talijanskog jezika i književnosti, kao službenik koji je zadužen za kompletno prevođenje svih materijala i vođenje web stranica Grada Buja. Kod ustrojavanja navedenog radnog mjesta, situacija u pogledu efektivne primjene dvojezičnosti bi se trebala bitno popraviti.

Grad Novigrad

- (234.) Statutom Grada uveden je i uređen način ravnopravne službene uporabe talijanskog jezika. U Gradu se u potpunosti primjenjuju odredbe članka 8., 9., 10. i 11. *Zakona o uporabi jezika i pisma nacionalnih manjina*. Nazivi naselja, trgova, ulica ispisuju se dvojezično. Ukoliko pripadnici talijanske nacionalne manjine podnesu zahtjev za vođenje prvostupanjskog upravnog postupka na talijanskom jeziku, takav se zahtjev odobri.

Grad Poreč – Parenzo

- (235.) Statutom Grada Poreča uveden je i uređen način službene uporabe talijanskog jezika. U gradskim službama zaposlen je potreban broj zaposlenih koji se služe talijanskim jezikom. Osigurana je besplatna služba prijevoda od strane Grada za pripadnike talijanske nacionalne manjine kada to oni zahtijevaju. Javni oglasi, pozivi i druga priopćenja objavljuju se na hrvatskom i talijanskom jeziku. Uredi koji učestalo kontaktiraju s pripadnicima talijanske nacionalne manjine imaju istaknute natpise i oznake i na talijanskom jeziku. Statut Grada dostupan je na hrvatskom i talijanskom jeziku. Javni natpisi pravnih i fizičkih osoba u pravilu su na hrvatskom i talijanskom jeziku.
- (236.) Materijali za sjednice predstavničkog i izvršnog tijela ne izrađuju se dvojezično. U naselju Poreč natpisi na pločama i nazivima mjesta, ulica i trgova moraju biti na hrvatskom i talijanskom jeziku. Iako Grad zapošljava određeni broj službenika koji se služi talijanskim jezikom kako bi se pripadnicima talijanske nacionalne manjine omogućilo korištenje prava na uporabu svog jezika, u praksi nije bilo zahtjeva za korištenjem talijanskog jezika.

Grad Pula – Pola

- (237.) Pripadnicima talijanske nacionalne manjine u Gradu Puli Statutom je zajamčena ravnopravna službena uporaba talijanskog jezika i pisma, razvijanje vlastite kulture te odgoja i obrazovanja na talijanskom jeziku.
- (238.) Rad gradskog vijeća i gradskog poglavarstva odvija se na hrvatskom jeziku i latiničnom pismu, a pripadnicima talijanske nacionalne manjine omogućeno je da se služe svojim jezikom u radu tih tijela što se povremeno i koristi. Dvojezično se ispisuju tekstovi pečata i žigova, natpisne ploče predstavničkih, izvršnih i upravnih tijela Grada Pule kao i mjesnih odbora. Zaglavlja akata ispisuju se dvojezično, istom veličinom slova. Dostavu dvojezičnih materijala vijećnicima te članovima poglavarstva moguće je realizirati na njihov zahtjev, no do sada takvih zahtjeva nije bilo, kao ni zahtjeva da se zapisnici, zaključci i drugo dostavlja na talijanskom jeziku. Ipak, dvojezično su se objavljivale pojedine službene obavijesti, npr. o raspisivanju izbora za vijeća mjesnih odbora tijekom 2007. godine i biračkim mjestima. Obavijesti na talijanskom jeziku objavljene su u listu «La voce del popolo», na oglasnoj ploči grada te na prostorijama mjesnih odbora. Javne isprave i obrasci koji se koriste u službene svrhe imaju dvojezično zaglavlje, ali su pisani samo na hrvatskom jeziku. Osigurano je dvojezično ispisivanje naziva ulica i trgova, naziva grada Pule na ulazima u grad, dok su prometni znakovi samo na hrvatskom jeziku. Iako pripadnici talijanske nacionalne manjine imaju pravo na uporabu jezika i pisma u postupku prvog i drugog stupnja pred upravnim tijelima grada, nije zabilježen interes građana pripadnika talijanske nacionalne manjine da ostvare to pravo.

Grad Rovinj – Rovigno

- (239.) Statutom Grada Rovinja propisano je da su na području grada Rovinja-Rovigno hrvatski i talijanski jezik ravnopravni. Rad Gradskog vijeća i Poglavarstva grada Rovinja-Rovigno odvija se na hrvatskom i talijanskom jeziku i latiničnom pismu. Pečati, žigovi, zaglavlja akata, natpisna ploča predstavničkog izvršnog i upravnog tijela grada Rovinja-Rovigno, kao i pravnih osoba koje imaju javne ovlasti, a koje je osnovalo Gradsko vijeće grada Rovinja-Rovigno, ispisani su na hrvatskom i talijanskom jeziku istom veličinom slova.
- (240.) Svi materijali koji se razmatraju na Gradskom vijeću grada Rovinja-Rovigno dostavljaju se vijećnicima dvojezično, što uključuje izradu zapisnika te objavu zaključaka i općih akata u Službenom glasniku grada Rovinja-Rovigno. Javne isprave i tiskani obrasci gradske uprave koji se izrađuju i koriste u službene svrhe ispisani su na hrvatskom i talijanskom jeziku. Nazivi ulica, trgova, mjesta geografskih lokaliteta i druge pisane oznake u prometu, ispisani su na hrvatskom i talijanskom jeziku. Pripadnici talijanske nacionalne manjine imaju pravo na ravnopravnu službenu uporabu svog jezika u postupku pred gradskom upravom koju oni u pravilu i koriste. U gradskoj upravi zaposleni su djelatnici pripadnici talijanske nacionalne manjine kao i djelatnici hrvatske nacionalnosti koji se aktivno služe talijanskim jezikom.

Grad Umag – Umago

- (241.) Statut Grada Umaga propisuje službenu uporabu hrvatskog i talijanskog jezika. Poslovnik o radu Gradskog vijeća Grada Umaga propisuje da govornik na sjednici Vijeća može govoriti hrvatskim i talijanskim jezikom, a predmetna odredba u praksi se provodi na način da vijećnik ima mogućnost izlaganja na talijanskom jeziku. Tekstovi pečata i žigova, ispisani su na hrvatskom i talijanskom jeziku istom veličinom slova. Natpisne ploče predstavničkih, izvršnih i upravnih tijela Grada Umaga, upravnih tijela županije u gradu te pravnih osoba s javnim ovlastima ispisane su na hrvatskom i talijanskom jeziku istom veličinom slova. Zaglavlja akata gradskih upravnih tijela na hrvatskom su i talijanskom jeziku istom veličinom slova.
- (242.) Članovima Gradskog vijeća i Poglavarstva Grada Umaga koji su pripadnici talijanske nacionalne manjine materijali za sjednice dostavljaju se na talijanskom jeziku, kao što se i svaki broj službenih novina Grada Umaga tiska i na talijanskom jeziku. Službene obavijesti i pozivi predstavničkih, izvršnih i upravnih tijela Grada Umaga, objavljuju se na hrvatskom i talijanskom jeziku.
- (243.) Grad Umag izdaje dvojezične isprave. Obrasci koji se koriste u službene svrhe tiskaju se dvojezično. Prometni znakovi i druge pisane oznake u prometu, nazivi ulica i trgova, mjesta i geografskih lokaliteta, ispisuju se na hrvatskom i talijanskom jeziku istom veličinom slova. Tijekom 2008. godine zabilježeno je ukupno 10 prvostupanjskih i drugostupanjskih postupaka koji su vođeni pred upravnim tijelima Grada Umaga.

Grad Vodnjan – Dignano

- (244.) Statutom Grada Vodnjana uvedena je službena uporaba hrvatskog i talijanskog jezika.

(245.) Sjednice Gradskog poglavarstva i Vijeća odvijaju se na hrvatskom i talijanskom jeziku. Tekst pečata i žigova, natpisnih ploča te ispisivanje akata je dvojezično, istom veličinom slova. Materijali za sjednice Poglavarstva i Vijeća su dvojezični. Po zahtjevu, javne isprave dostavljaju se dvojezično. Svi obrasci Grada Vodnjana su dvojezični. Prometni znakovi, nazivi mjesta, ulica i trgova su dvojezični. U postupku prvog stupnja, pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo na uporabu jezika i pisma koji je u ravnopravnoj službenoj uporabi.

Općina Bale – Valle

(246.) Statutom Općine Bale uveden je i uređen način ravnopravne službene uporabe talijanskog jezika. U radu Općinskog vijeća i poglavarstva ravnopravno se koristi hrvatski jezik i latinično pismo kao i pismo i jezik talijanske nacionalne manjine. Tekst pečata i žigova ispisan je dvojezično istom veličinom slova. Natpisne ploče tijela ispisan su dvojezično. Materijali za sjednice Općinskog vijeća i Poglavarstva te zapisnici i zaključci izrađuju se dvojezično. Javne isprave i obrasci koji se koriste za službene svrhe ispisuju se dvojezično. Prometni znakovi, nazivi ulica i trgova, mjesta i lokaliteta ispisan su dvojezično. Pripadnici talijanske nacionalne manjine pred upravnim tijelima općine imaju pravo na uporabu svog jezika i pisma. Tijela jedinice dvojezično izdaju isprave i tiskaju obrasce koji se koriste u službene svrhe.

Općina Funtana – Fontane

(247.) Statutom Općine Funtana reguliran je način ravnopravne službene uporabe talijanskog jezika pri ispisivanju natpisnih ploča. Na ulazu u naselje stoji dvojezični natpis na hrvatskom i talijanskom jeziku.

Općina Fažana – Fasana

(248.) Statutom Općine Fažana uveden je i uređen način ravnopravne službene uporabe talijanskog jezika. Primjenjuje se dvojezično ispisivanje natpisnih ploča na hrvatskom i talijanskom jeziku. U slučaju iskazivanja interesa, pripadnicima talijanske nacionalne manjine omogućeno je sudjelovanje u postupku na jeziku nacionalne manjine.

Općina Kaštelir-Labinci – Castelliere-S.Domenica

(249.) Statutom Općine Kaštelir-Labinci propisano je da u naseljima na području Općine Kaštelir-Labinci, natpisi na pločama i nazivima mjesta, ulica i trgova mogu biti na hrvatskom i talijanskom jeziku. U naseljima na području Općine Kaštelir-Labinci, pravne i fizičke osobe koje obavljaju javnu djelatnost mogu ispisivati nazive dvojezično na hrvatskom i talijanskom jeziku.

Općina Ližnjan - Lisignano

(250.) Statutom Općine Ližnjan predviđena je ravnopravna službena uporaba talijanskog i hrvatskog jezika na području naselja Šišan – Sissano. U sjedištu Općine Ližnjan istaknute su ploče sa

dvojezičnim natpisima tijela Općine Ližnjan te je osigurano u radu tijela uprave da službenici poznaju talijanski jezik zbog komunikacije s pripadnicima talijanske nacionalne manjine.

Općina Motovun – Montona

- (251.) Talijanskoj nacionalnoj zajednici i njezinim pripadnicima koji žive na području Općine jamči se pravo na slobodu i ravnopravnu upotrebu vlastitog jezika i pisma. Svi natpisi na pločama s nazivima mjesta, ulica i trgova moraju biti na hrvatskom i talijanskom jeziku. Na pročelju zgrade Općine naziv Općine je istaknut na hrvatskom i talijanskom jeziku. Tekst pečata Općine ispisan je na hrvatskom i talijanskom jeziku. Svi ostali javni natpisi kao i natpisi u prostorijama i oznake u naseljima u pravilu su na hrvatskom i talijanskom jeziku. Radi ostvarivanja prava i ravnopravnosti talijanske nacionalne manjine u javnome životu, Općina Motovun u okviru svog samoupravnog djelokruga i upravnih tijela zapošljava odgovarajući broj djelatnika koji se podjednako služe hrvatskim i talijanskim jezikom. Brak se sklapa na hrvatskom ili talijanskom jeziku, odnosno dvojezično, prema sporazumu osoba koje namjeravaju sklopiti brak.
- (252.) O pitanjima iz samoupravnog djelokruga Općine koji su od posebnog interesa za pripadnike talijanske nacionalne manjine jamči se pravo na konsenzus Odboru za pitanja i zaštitu prava talijanske nacionalne manjine, kao stalnom radnom tijelu Općinskog vijeća.

Općina Oprtalj – Portole

- (253.) Statutom Općine Oprtalj uz hrvatski jezik kao službeni uvedena je mogućnost uporabe talijanskog jezika. Prometni znakovi i druge pisane oznake u prometu, nazivi ulica i trgova, nazivi mjesta i lokaliteta ispisuju se dvojezično. Rad Općinskog vijeća odvija se na hrvatskom jeziku uz mogućnost uporabe i talijanskog jezika. Osigurava se dvojezično ispisivanje teksta pečata i žigova, natpisnih ploča predstavničkog, izvršnog i upravnog tijela Općine, kao i pravnih osoba koje imaju javne ovlasti te zaglavlja akata, istom veličinom slova.

Općina Tar-Vabriga – Torre-Abrega

- (254.) Statutom Općine uveden je i uređen način ravnopravne službene uporabe talijanskog jezika.
- (255.) Tijela lokalne samouprave odnosno područne (regionalne) samouprave, političke organizacije, javne pravne osobe te druge organizacije od posebnog društvenog interesa upotrebljavaju u svom radu dvojezične pečate, žigove i štambilje. Ima određenih odstupanja u praksi od obveze da se na području Općine svi javni natpisi, oglasi na oglasnim pločama državnih tijela upravne i sudbene vlasti, tijela lokalne samouprave odnosno područne (regionalne) samouprave, ustanova, pravnih i fizičkih osoba ističu na hrvatskom i talijanskom jeziku slovima istog oblika i veličine. Materijali za sjednice predstavničkog i izvršnog tijela ne izrađuju se dvojezično. U naseljima Općine natpisi na pločama i nazivima mjesta, ulica i trgova moraju biti na hrvatskom i talijanskom jeziku. Općina je osigurala potreban broj službenika koji se služi talijanskim jezikom na radnim mjestima na kojima se neposredno komunicira s građanima iako se u praksi svi pripadnici talijanske nacionalne manjine služe hrvatskim jezikom.

Općina Višnjan – Visignano

(256.) U Općini Višnjan ravnopravna uporaba jezika i pisma talijanske nacionalne manjine uređena je za 10 naselja: Višnjan, Markovac, Deklevi, Benčani, Štuti, Bucalovići, Legovići, Strpačići, Barat i Farini. Potvrde, rješenja i sl. ne izdaju se dvojezično. U navedenih 10 naselja dvojezično su ispisani nazivi naselja i imena ulica.

Općina Vrsar – Orsera

(257.) Statutom Općine Vrsar propisana je mogućnost vođenja postupaka na talijanskom jeziku te se u većina djelatnika u Općini aktivno služi talijanskim jezikom čime je omogućeno vođenje postupaka na talijanskom jeziku za pripadnike talijanske nacionalne manjine.

4.4.3. Uporaba manjinskog jezika u postupcima koje vode pravne osobe s javnim ovlastima

(258.) U Centru za socijalnu skrb Buje u službenoj uporabi, pored hrvatskog jezika i latiničnog pisma, je i pismo talijanske nacionalne manjine, a sve isprave, obrasci, pozivi, žigovi, natpisne ploče i zaglavlja akata su dvojezično ispisani.

(259.) U Centru za socijalnu skrb Pula za pripadnike talijanske nacionalne manjine osigurana je komunikacija na talijanskom jeziku.

(260.) U Centru za socijalnu skrb Daruvar za pripadnike češke nacionalne manjine osigurana je komunikacija na češkom jeziku.

(261.) U ostalim centrima za socijalnu skrb nije iskazan interes pripadnika nacionalnih manjina za službenom ravnopravnom uporabom jezika i pisma nacionalnih manjina te niti u jednom postupku radi ostvarivanja prava iz sustava socijalne skrbi nije dvojezično ili višejezično ispisivan tekst pečata, štambilja, natpisnih ploča i zaglavlja akata.

4.4.4. Osobne iskaznice na jeziku i pismu nacionalnih manjina

(262.) Odredbom članka 9. stavka 2. *Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina* (NN 155/02) propisano je da pripadnici nacionalnih manjina imaju pravo da se obrazac osobne iskaznice tiska i popunjava i na jeziku i pismu kojim se služe. Prema odredbi članka 8. stavka 2. i 3. *Zakona o osobnoj iskaznici* (NN 11/02, 122/02 i 31/06), kada je to utvrđeno posebnim zakonom ili međunarodnim ugovorima, obrazac osobne iskaznice za osobu pripadnika nacionalne manjine, tiska se i na jeziku nacionalne manjine, a popunjava na hrvatskom jeziku latiničnim pismom i jeziku i pismima pripadnika nacionalnih manjina.

(263.) Pripadnicima nacionalnih manjina tijekom 2006., 2007. i 2008. godine izdan je sljedeći broj osobnih iskaznica tiskanih na jeziku i pismu pripadnika nacionalnih manjina:

Tabela 9. – Osobne iskaznice izdane na jeziku i pismu nacionalnih manjina

Nacionalna manjina	Godina izdavanja osobne iskaznice		
	2006.	2007.	2008.
- talijanska nacionalna manjina	2913	2561	3120
- srpska nacionalna manjina	34	66	36
- mađarska nacionalna manjina	36	42	23
- češka nacionalna manjina	1	1	8
- rusinska nacionalna manjina	-	-	1
UKUPNO	2984	2670	3188

(264.) Od navedenog broja sljedeći broj osobnih iskaznica izdan je izvan područja na kojima je manjinski jezik u službenoj uporabi:

Tabela 10. – Osobne iskaznice izdane na jeziku i pismu nacionalnih manjina izvan područja na kojima je manjinski jezik u službenoj uporabi

Nacionalna manjina	Godina izdavanja osobne iskaznice		
	2006.	2007.	2008.
- talijanska nacionalna manjina	10	10	20
- srpska nacionalna manjina	1	14	9
- mađarska nacionalna manjina	2	2	3
- češka nacionalna manjina	-	-	3
- rusinska nacionalna manjina	-	-	-
UKUPNO	13	26	35

(265.) U 2006., 2007. i 2008. godini u policijskim upravama i postajama Ministarstva unutarnjih poslova nije bilo zahtjeva za vođenjem upravnih postupaka na jeziku i pismu nacionalnih manjina, ali je građanima na njihov zahtjev u 2006. godini izdano 1274 dvojezičnih uvjerenja o činjenicama o kojima Ministarstvo unutarnjih poslova vodi službenu evidenciju, 1722 uvjerenja u 2007. godini i 1812 uvjerenja u 2008. godini.

(266.) Ministarstvo unutarnjih poslova je ishodilo odobrenje te dalo izraditi 125 pečata s grbom Republike Hrvatske i dvojezičnim sadržajem pečata (uz hrvatski jezik i latinično pismo i jezik i pismo pripadnika pojedine nacionalne manjine) za policijske uprave i postaje na čijem je području u ravnopravnoj službenoj uporabi jezik i pismo pojedine nacionalne manjine.

4.5. Članak 11. – Javni mediji

Stavak 1:

podstavak a) točka iii

podstavak d)

podstavak e) točka ii

Stavak 2.

Stavak 3.

4.5.1. Hrvatska radio televizija (HRT)

- (267.) HRT je u posljednje tri godine učinio bitan napredak u tretiranju manjinskih tema, a prema HRT-ovoj programskoj orijentaciji uskoro će se pokrenuti ciklus TV emisija na jezicima nacionalnih manjina.
- (268.) Valja napomenuti da HRT nema tzv „diversity policy“ – propisane modele tretiranja manjinskih tema unutar svojega programa, niti postoji tzv. pozitivna diskriminacija manjina pri angažiranju suradnika. Pa ipak, reflektirajući društvo u cijelosti, programi HRT-a često se neposredno ili posredno bave manjinskim pitanjima. Manjinski jezici, ipak, svoje mjesto gotovo isključivo nalaze u specijaliziranim emisijama.

4.5.1.1. Hrvatska televizija (HTV)

- (269.) Vezano uz upit Odbora stručnjaka iz paragrafa 189. [ECRML (2008)1; MIN-LANG (2008)27], u nastavku se vrlo detaljno izlaže postojanje jezično-specifične prisutnosti regionalnih ili manjinskih jezika na hrvatskoj javnoj televiziji.
- (270.) Redakcija za nacionalne manjine, iseljeničtvo i civilno društvo informativnog programa Hrvatske televizije proizvodi tjedni **multinacionalni magazin Prizma** koji se kontinuirano emitira više od 16 godina, od ožujka 1993. Prizma je jedan od rijetkih programa koji se emitiraju tijekom cijele godine, bez ljetne stanke, na prvom programu HTV-a, subotom 13:20 – 14:05. Gledanost se kreće oko 7%, a udio oko 30% što možemo tumačiti kao izrazito visoku gledanost s obzirom na usko specijalizirano područje te termin. Emisija je u potpunosti financirana iz sredstava HRT-a.
- (271.) Informativni, multinacionalni magazin Prizma obuhvaća sve aspekte života manjina: od političke participacije, rada vijeća, predstavnika i institucija do manjinske kulture, tradicije, obrazovanja na jezicima i uopće života u zemlji. Riječ je o atraktivnom programu u kojem se poruka multikulturalnosti pokušava prenijeti kroz pojedinačne sudbine privlačeći tako i onaj dio publike koji tradicionalno ne prati ozbiljnije, javne programske sadržaje. Emisija sustavno prati manjine na način da izvještava za njih, ali i o njima – pokušavajući u gledatelju stvoriti pozitivnu emociju koja je prvi korak pri razumijevanju drugih i drugačijih. Za razliku od profila prije 10-ak godina, emisija nema folklorni karakter već se bavi pitanjima manjinskih prava gdje tradicijski dio zauzima manji prostor.
- (272.) Pojedine manjine u emisiji su zastupljene razmjerno njihovom udjelu u stanovništvu, ali i ovisno o stupnju njihove organiziranosti. Iako HTV svojim programom obuhvaća i druge jezike nacionalnih manjina, u nastavku se navode podaci za one regionalne ili manjinske jezike na koje se u Republici Hrvatskoj primjenjuje dio III. *Povelje*.

Tabela 11. – Prizma u 2007. godini

MANJINE	BROJ PRILOGA	MINUTAŽA
ČESI	46	2:25:51
MAĐARI	46	2:14:05
RUSINI	9	33:00
SLOVACI	15	43:20
SRBI	83	4:19:40
TALIJANI	70	3:03:45
UKRAJINCI	12	35:40
VIŠENACIONALNI		
DOGAĐAJI (koordinacije vijeća manjina, zajedničke kulturne manifestacije)	49	2:31:10
INTERKULTURALNI		
DOGAĐAJI (aktivnosti NGO-a, ljudska prava i slično)	32	2:06:31
EIDG (razmjena s TV magazinima manjina srednje Europe)	5	35:00

Tabela 12. - Prizma u 2008. godini

MANJINE	BROJ PRILOGA	MINUTAŽA
ČESI	46	2:24:20
MAĐARI	38	1:51:25
RUSINI	8	19:30
SLOVACI	18	47:35
SRBI	87	4:24:55
TALIJANI	57	2:52:35
UKRAJINCI	20	47:35
VIŠENACIONALNI		
DOGAĐAJI (koordinacije vijeća manjina, zajedničke kulturne manifestacije)	3	2:12:05
INTERKULTURALNI		
DOGAĐAJI (aktivnosti NGO-a, ljudska prava i slično)	27	77:00
IPG (eurovizijska razmjena)	4	28:45

(273.) Pripadnici nacionalnih manjina koji su govornici jezika manjina u emisiji govore na svojim jezicima, a prati ih titlani prijevod na hrvatski. Iako se ne pravi razlika između jezika manjina koje *Povelja* štiti ili ne štiti, za tri jezika; češki, talijanski i mađarski postoje novinari koji

čitave reportaže realiziraju na manjinskim jezicima. Također, postoji novinar, pripadnik srpske manjine, koji istu prati na području istočne Slavonije i Baranje – služeći se jezikom Srba na tome području.

- (274.) Nakon provedene edukacije mladih novinara pripadnika nacionalnih manjina i govornika jezika manjina koju je financirala Vlada Republike Hrvatske te temeljite audicije, od travnja 2005. godine na HTV-u kao novinari vanjski suradnici rade, između ostalih, pripadnici češke, talijanske, srpske i mađarske nacionalne manjine.
- (275.) Za doprinos u zaštiti i promicanju ljudskih prava na području medijskog djelovanja, ekipa emisije Prizma dobila je 2007. nagradu Hrvatskog helsinškog odbora.
- (276.) Novinari Redakcije za nacionalne manjine, iseljništvo i civilno društvo „servisiraju“ dnevni informativni program HTV-a manjinskim temama pa su one zastupljene u emisijama Život u živo, Vijesti, Dnevnik, Otvoreno, ali i emisijama poput Latinica, Dossier.hr i dr. Neke od spomenutih studijskih emisija poput Otvorenog ili Latinice, koje se emitiraju u udarnim večernjim terminima, jednom do dva puta godišnje cijele emisije posvete temama iz područja nacionalnih manjina.

Tabela 13. – Prikaz zastupljenosti tema iz područja nacionalnih manjina u informativnom programu HTV-a

OTVORENO 2008.

02.06.	45:00	Skupština Srpskog narodnog vijeća u Lisinskom
10.09.	45:00	Status Srba u Republici Hrvatskoj povodom Otvorenog pisma Srpskog demokratskog foruma

PROCES 2008.

22.09.	8:00	prilog o povratu imovine Srpske pravoslavne Crkve
15.10	4:15	prilog o ratnom zločinu nad srpskim stanovništvom u Sisku gost : Saša Milošević

ZAGREBAČKA PANORAMA 2008.

17.12.	1:10	Mađarska kuhinja
--------	------	------------------

HRT PLUS – IZRAVAN PRIJENOS 2008.

09.11.	2:50:40	11. Manifestacija kulturnog stvaralaštva nacionalnih manjina
25.12.	60:00	skraćena snimka 11. manifestacije

VIJESTI IZ KULTURE, slučajni odabir, listopad 2008.

14.10.	1:00	tjedan češkog filma
18.10.	1:42	tjedan talijanskog jezika u svijetu

- (277.) Možda je najbolji primjer sustavnog objavljivanja priloga iz područja kulture dnevna informativna emisija **Vijesti iz kulture** gdje se mjesečno objavi desetak priloga vezanih uz nacionalne manjine. Ipak, tonski inserti koji se emitiraju u tim emisijama su na hrvatskom, a ne na jezicima nacionalnih manjina. Razlog tomu je dvojak; s jedne strane u brzom ritmu dnevnih informativnih emisija često nema vremena za titlanje stranoga jezika već se on nad-

sinhronizira, s druge strane pripadnici manjina često u nastupu za „mainstream“ programe žele govoriti hrvatskim, a ne manjinskim jezikom.

- (278.) Svake godine HTV prenosi i/ili objavljuje skraćenu snimku trosatnog koncerta kulturnog stvaralaštva nacionalnih manjina u Hrvatskoj s najavama na jezicima nacionalnih manjina.
- (279.) Redakcija za nacionalne manjine, iseljeništvo i civilno društvo sudjeluje u EBU-ovim (European Broadcasting Union) dokumentarnim koprodukcijskim serijalima; City Folk – o stanovnicima europskih metropola 2004 – 2009, Inside Offside 2006, Muslimani u Europi 2007, Romi u Europi 2009. Nositelj potonjeg serijala je HTV, a koprodukcijski partneri su javne europske televizije.
- (280.) U **Programu za djecu i mlade**, u okviru redovnih emisija koje su se emitirale prema prihvaćenoj Programskoj shemi emitiranja obrađen je niz tema i ugošćeni su mnogi predstavnici nacionalnih manjina u razdoblju od 2005. do 2008. godine.
- (281.) Tijekom navedenih godina obrađivali su se i emitirali sadržaji o nacionalnim manjinama, njihovim pripadnicima i problemima, načinu života i kulturi. Prava na jednakosti primjenjiva su i na djecu kao i na odrasle. Stoga je Program za djecu i mlade „prostor“ u okviru koga su svoje mjesto našli svi, i Talijani, Česi, Slovaci, Mađari, Romi, Srbi... i mnogi drugi.
- (282.) U nagradnom projektu NULTOGA SATA Europska godina jednakih mogućnosti (od svibnja do prosinca 2007.) svakodnevno su promovirana prava nacionalnih manjina, (uz ostala prava). Projekt je osvješćivao podizanje svijesti u društvu o pravu na jednakost i nediskriminaciju bez obzira na spol, spolnu orijentaciju, rasu, etničko podrijetlo, vjeru, starost, ili invalidnost.
- (283.) Nacionalne manjine kao tema provlače se na više načina kroz **dramski program** u okviru filmskog i televizijskog stvaralaštva. Dramski program pri realizaciji domaćeg programa, koprodukciji ili otkupu filmova i serija, učestalo surađuje s velikim brojem autora i izvođača koji su pripadnici nacionalnih manjina. Mnogi od relevantnih hrvatskih autora u svojim filmskim promišljanjima koriste motiv manjina bilo kao glavnu liniju priče, bilo kao jedan od elementa u konstruiranju fabule.

Tabela 14. – Dramski program HTV-a koji se odnosio na pitanja nacionalnih manjina

1. SVJEDOCI – redatelj Vinko Brešan
Film i TV- serija, emitirano 2005., 2007.
Problem srpske nacionalne manjine u vrijeme Domovinskog rata.
 2. KONJANIK – redatelj Branko Ivanda
Film i TV serija - emitirano 2004., 2005., 2006., 2007.
Sukobi izazvani razlikama vjerske i nacionalne pripadnosti.
 3. DVA IGRAČA S KLUPE – redatelj Dejan Šorak
Film – emitirano 2006, 2007.
Okosnicu filma čini priča o dvojici neprijatelja u vrijeme rata, Srbinu i Hrvat, koji igrom slučaja nakon rata dijele istu sudbinu i iste probleme.
- (284.) Posljednjih 5 godina HTV je u okviru stranog programa prikazao brojne igrane filmove i serije proizvedene u nacionalnim državama iz kojih potječu nacionalne manjine u Hrvatskoj (Srbija, Italija, Češka, Mađarska i mnoge druge).

(285.) U **zabavnome programu** emisija *Lijepom našom* mjesto je prezentacije manjinske tradicijske glazbe, a samo u posljednjih godinu dana nastupile su sljedeće manjine:

- u Našicama – slovačka manjina
- u Daruvaru i Požegi – češka manjina
- u Belom Manastiru – mađarska manjina
- u Pazinu – talijanska manjina

(286.) U razdoblju od 2005. – 2008. u **programu za kulturu** snimljene su sljedeće emisije koje su se tematski bavile nacionalnim manjinama:

- 2005. – Svečana priredba 39. Međunarodne smotre folklor (sudjelovao je srpski KUD Branislav Nušić iz Borova)
- 2005. – 8. manifestacija kulturnog stvaralaštva nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj
- 2006. – 40. Međunarodna smotra folklor (nastupila folklorna grupa zajednice Talijana iz Vodnjana)
- 2007. – dokumentarna emisija „Kraljice (sudjelovao je srpski KUD Branislav Nušić iz Borova).

(287.) U emisijama **programa religijske kulture** sudjelovali su mnogi pripadnici nacionalnih manjina. U manjinskim vjerskim zajednicama koje djeluju u Republici Hrvatskoj ima pripadnika nacionalnih manjina, a u nekim zajednicama su pripadnici nacionalnih manjina većinski članovi.

(288.) **Dokumentarni program** je od 2005. do 2008. emitirao sljedeće sadržaje koji su se na razne načine dotakli pripadnika nacionalnih manjina:

- 25.04.08 – HTV1 – 20:10 R Tesla, 45'46", Miro Branković
U dokumentarnom filmu prikazan je životni put Nikole Tesle od rodnog Smiljana, školovanja i rada u Grazu, Mariboru, Pragu i Parizu, sve do smrti u New Yorku. Otkriveni su dosad nepoznati dokumenti i osobni predmeti čuvani u arhivima i muzejima.
- 30.10.08 – HTV 1 15:35 P Hrvatske priče iz Slovačke (29'07"), Stjepan Kolak
U dokumentarnom filmu snimljenom u Slovačkoj studentica Danica iz sela Čunova kraj Bratislave čija je majka Slovačkinja, a otac Hrvat, priča priču nastalu u maloj zajednici Hrvata u Slovačkoj.
- 07.03.09. – HTV 2 – 21:50 Lepu mamu imaš (30'39) Shenida Billali
Dokumentarni film govori o poznatom rovinjskom galebu Stevanu Nikoliću zvanom Limbo. Šezdesetdvostrani Beograđanin u Hrvatskoj živi od 1964., u istarskom gradu Rovinju.

(289.) S obzirom na **predstojeće planove** potrebno je istaknuti da je u programskoj orijentaciji HTV-a za 2009. godinu predviđeno pokretanje ciklusa *Manjinski mozaik*. Naime, razvojem civilnoga društva u nas pa tako i manjinske scene, a što je posebno bilo uvjetovano donošenjem *Ustavnoga zakona u pravima nacionalnih manjina*, *Zakona o udrugama* te osnivanjem vijeća i predstavnika manjina, specijalizirana emisija za nacionalne manjine Prizma ne uspijeva u potpunosti odgovoriti na zahtjeve manjinskih udruga.

(290.) Uzimajući u obzir da je pravo na korištenje jezika manjina u privatnom i javnom životu neotuđivo pravo prema načelima utjelovljenima u *Međunarodnom paktu UN-a o građanskim*

i političkim pravima (1966) te u duhu *Konvencije Vijeća Europe za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda* (1950), HTV namjerava emitirati dokumentarno-reportažne emisije koje bi temeljito obrađivale određenu manjinsku temu. Kroz prizmu intimne priče pojedinca, portretirati će se položaj manjinske zajednice u zemlji – koliko je integrirana, do kolike joj mjere prijete asimilacija, a koliko je matični narod doživljava kao „prijetnju“. Ciklus bi, prema planu, trebale otvoriti upravo one nacionalne manjine čije jezike štiti Povelja.

(291.) Iako su pojedini politički predstavnici manjina tražili povratak „Manjinske kronike“ – televizijski format u kojem su bile obrađivane manjinske teme do 90-ih, HTV želi stvoriti program na jezicima manjina koji će biti jednako atraktivan, informativan, edukativan i zanimljiv kao i ostatak programa Hrvatske televizije kako bi uz pripadnike određene manjinske skupine privukao i ostale gledatelje. Manjinske su kronike krajnje zastarjela forma, neprimjerena današnjem stupnju razvoja televizije.

4.5.1.2. Hrvatski radio (HR)

(292.) Hrvatski radio na svom kratkom i srednjem valu objavljuje niz emisija o manjinama i za manjine, a neke se od njih emitiraju na jezicima manjina:

- Informativni program – FM – internet – kratki val
 - Sustavno izvješćivanje u informativnim emisijama o dnevnim događajima u radu nacionalnih manjina, praćenje rada Savjeta za nacionalne manjine, praćenje rada Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Hrvatskoga sabora.
 - Emisija za nacionalne manjine “Multikultura” – 55 minuta svake subote od 16:05-17:00 sati - mozaična emisija o životu i radu nacionalnih manjina (reportaže, razgovori, intervjui).
 - Emisija “Agora” – 55 minuta utorkom 09:05-10:00 sati dva puta na mjesec – mozaična emisija (razgovori, reportaže o radu nacionalnih manjina).
 - Informativne emisije regionalnih centara: Radio Sljemena, Radio Dubrovnik, Radio Splita, Radio Zadra, Radio Rijeke, Radio Pule, Radio Knina, Radio Osijeka – sustavno izvješćivanje o aktivnostima nacionalnih manjina na tim područjima.
- Međunarodni program HR-a “Glas Hrvatske” – sateliti – internet – srednji val – kratki val
 - Emisija za nacionalne manjine “Multikultura” - 55 minuta, repriza u nedjelju od 13:05-14:00 sati.
 - Giornale radio – svaki dan emisija za talijansku manjinu od 10 do 15 minuta, uključenje u Radio Rijeku u 16:00 sati.
 - Emisija za Mađare – svaki dan 10 do 15 minuta, uključenje u Radio Osijek.
- Radio Osijek – FM – internet
 - Emisija za Mađare – svaki dan od 18:30 do 19:00 sati.
 - Emisija za Slovence – nedjeljom od 19:15 do 19:45 sati.
- Radio Rijeka – FM – internet
 - Vijesti na talijanskome jeziku svaki dan u 10:00, 12:00 i 14:00 – osim nedjelje u trajanju do pet minuta.

- Informativna emisija za talijansku manjinu - Giornale radio u 16:00 sati – svaki dan osim nedjelje – u trajanju do petnaest minuta.
- Radio Pula – FM
 - Vijesti za talijansku nacionalnu manjinu svaki dan u 11:00 i 14:00 sati.
 - Velika informativna emisija za talijansku nacionalnu manjinu “Mezz’ora italiana” svaki dan u 16:30 – 17:00
 - „Duga“ – emisija za nacionalne manjine – emitira se srijedom od 20.10 do 20:40
 - Emisija „Pola piu“ – financirana od talijanske Vlade – emitira se svaki dan od 17:05 u trajanju od 30 minuta.
- Radio Knin – FM
 - Vjerska emisija namijenjena vjernicima pravoslavne vjeroispovijesti – emitira se srijedom od 18:10 do 18:40

4.5.1.3. HRT web

(293.) U svibnju 2008 na službenom HRT-ovu web portalu manjine su označene kao posebna kategorija pa internetska stranica na dnevnoj osnovi donosi informacije o manjinama u zemlji, šire od onoga što je objavljeno u TV i radio programima. Web sadržaj čine video ulomci i prateći tekst o dnevnim manjinskim događajima, ali i šire informacije o manjinama u nas.

4.5.2. Fond za poticanje pluralizma i raznovrsnosti medija

(294.) Vežano uz upit Odbora stručnjaka iz paragrafa 193. i 200. [ECRML (2008)1; MIN-LANG (2008)27], a sukladno odredbama *Zakona o elektroničkim medijima* (NN 122/03, 79/07 i 32/08), osnovan je *Fond za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija*. Sredstvima Fonda potiče se proizvodnja i objavljivanje programskih sadržaja elektroničkih medija na lokalnoj i regionalnoj razini koji je od javnog interesa, a osobito je važan za:

- ostvarivanje prava građana na javno informiranje,
- nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj,
- poticanje posebnih programa na područjima od posebne državne skrbi,
- poticanje kulturnog stvaralaštva,
- razvoj obrazovanja, znanosti i umjetnosti,
- promicanje stvaralaštva na narječjima hrvatskog jezika,
- poticanje razvoja svijesti o ravnopravnosti spolova.

Sredstvima Fonda potiče se i zapošljavanje visokoobrazovanih stručnih radnika u elektroničkim medijima na lokalnoj i regionalnoj razini

(295.) Vijeće za elektroničke medije, temeljem članka 57. stavka 5. *Zakona o elektroničkim medijima*, donijelo je *Pravilnik o načinu i postupku provedbe javnog natječaja za sufinanciranje programskih sadržaja iz sredstava Fonda za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija, kriterijima za raspodjelu sredstava te načinu praćenja trošenja sredstava i ostvarivanja programskih sadržaja za koja su dodijeljena* (NN 07/08 i 11/08). Na temelju članka 12. navedenoga Pravilnika usvojena je *Odluka o načinu*

vrednovanja prijava na natječaj za raspodjelu sredstava Fonda za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija (NN 16/08). Na temelju navedenih propisa provodi se postupak javnog natječaja te se dodjeljuju sredstva po propisanim kriterijima i vrši pravdanje dodijeljenih sredstava.

(296.) Prvi javni natječaj za raspodjelu sredstava Fonda za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija raspisan je 10. svibnja 2005. godine, a nakladnici koji su dobili sredstva, za proizvodnju programskih sadržaja namijenjenih nacionalnim manjinama su:

- Radio Mrežnica (sveukupno 253.870,00 kn)
 - emisije Manjinski dnevnik i Otvoreno za manjine
- Radio Banovina (sveukupno 253.870,00 kn)
 - emisija Tu je moj dom
- Hrvatski radio Karlovac (sveukupno 253.870,00 kn)
 - emisije Etnos i Manjinski forum
- Radio Istra (sveukupno 253.870,00 kn)
 - emisija Microfono aperto
- Radio Stella Maris (sveukupno 103.870,00 kn)
 - emisija Vijesti na talijanskom jeziku
- Radio Daruvar (sveukupno 103.870,00 kn)
 - za cjelokupni program namijenjen nacionalnim manjinama, a koji je prijavljen na natječaj
- Radio Đakovo (sveukupno 103.870,00 kn)
 - za programe za nacionalne manjine na području od posebne državne skrbi
- Radio Brod (sveukupno 103.870,00 kn)
 - emisija Etnoss
- Radio Borovo (sveukupno 103.870,00 kn)
 - emisije Razgovor s povodom, Dnevnik i ARS skala
- BBR radio (sveukupno 103.870,00 kn)
 - emisija Županijska kronika
- Slavonski radio (sveukupno 103.870,00 kn)
 - emisija D-funk
- Radio Našice (sveukupno 53.870,00 kn)
 - program za nacionalne manjine na području od posebne državne skrbi
- Radio Nova Gradiška (sveukupno 53.870,00 kn)
 - programski sadržaji namijenjeni nacionalnim manjinama
- Radio Ogulin (sveukupno 53.870,00 kn)
 - programi za nacionalne manjine
- Radio Sisak (sveukupno 53.870,00 kn)
 - emisije Etnos i Fokus o nacionalnim manjinama s područja od posebne državne skrbi
- Slavonija radio (sveukupno 53.870,00 kn)
 - emisija Moj dom
- Media-Mix-Radio 105 (sveukupno 33.870,00 kn)
 - emisija Kako žive Hrvati u slovenskom Prekmurju
- Radio Grubišno Polje (sveukupno 18.870,00 kn)
 - emisije o nacionalnim manjinama
- Radio Dunav (sveukupno 8.870,00 kn)
 - emisija o nacionalnim manjinama
- TV Nova (sveukupno 897.058,00 kn)

- emisije Neobavezni smjer i Comunita
- Kanal RI (sveukupno 897.058,00 kn)
 - emisije Vijesti, Tribine, Povećalo, Planet RI i Mozaik
- Vinkovačka televizija (sveukupno 547.058,00 kn)
 - emisije Dijalog, Pressica, Suživot
- TV Moslavina (sveukupno 547.058,00 kn)
 - emisija Manjine u medijima
- KA Vision (sveukupno 247.058,00 kn)
 - emisija Iver

(297.) U 2006. godini javni natječaj za raspodjelu sredstava Fonda za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija raspisan je 01. veljače 2006. godine, a odluka o dodjeli sredstava donijeta je 12. svibnja 2006. godine. Za proizvodnju programskih sadržaja namijenjenih nacionalnim manjinama sredstava su dodijeljena sljedećim nakladnicima:

- Krugoval Garešnica (sveukupno 25.000,00 kn)
 - emisija Konac
- Radio Bljesak (sveukupno 50.000,00 kn)
 - emisija I mi smo tu
- Radio Brod (sveukupno 93.520,00 kn)
 - emisija Ej Romale
- Radio Daruvar (sveukupno 93.250,00 kn)
 - emisije za češku nacionalnu manjinu
- Radio Dunav (sveukupno 25.000,00 kn)
 - emisija Iskon
- Radio Labin (sveukupno 50.000,00 kn)
 - emisija Setimanale alboneze
- Radio Mrežnica (sveukupno 191.744,00 kn)
 - emisija Manjinski dnevnik
- Radio Našice (sveukupno 50.000,00 kn)
 - emisija na slovačkom jeziku
- Radio Pitomača (sveukupno 93.520,00 kn)
 - emisija Etničke skupine i mi
- Radio postaja Drniš (sveukupno 50.000,00 kn)
 - emisija Kod kuće
- Radio postaja Nova Gradiška (sveukupno 25.000,00 kn)
 - emisija Mostovi povjerenja
- Radio Rovinj (sveukupno 93.520,00 kn)
 - emisija Rovigno Canta
- Radio Eurostar (sveukupno 93.520,00)
 - emisija Senza Confini
- Radio Stella Maris (sveukupno 50.000,00 kn)
 - emisija Vijesti na talijanskom jeziku
- Radio Zona Buzet (sveukupno 25.000,00 kn)
 - emisija Domaće u 3
- TV Nova (sveukupno 452.700,00 kn)
 - emisije Neobavezni smjer i Comunita

(298.) U 2007. godini javni natječaj za raspodjelu sredstava Fonda za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija raspisan je 18. siječnja 2007. godine, a odluka o dodjeli

sredstava donijeta je 14. svibnja 2007. godine. Za proizvodnju programskih sadržaja namijenjenih nacionalnim manjinama sredstava su dodijeljena sljedećim nakladnicima:

- Arting d.o.o. - Radio Rovinj (sveukupno 201.015,00 kn)
 - emisija Zajedno
- CIK dr. Božo Milanović - Radio Istra (sveukupno 201.015,00 kn)
 - emisija Microfono aperto
- Difuzija d.o.o. - Radio Dunav (sveukupno 70.988,00 kn)
 - emisije Etnos i Iskon
- DTR d.o.o. – Radio Zona Buzet (sveukupno 120.371,00 kn)
 - emisija Domaće u 3
- Hilaris d.o.o. - Radio Imotski (sveukupno 120.371,00 kn)
 - emisija Zajedno
- Hrvatski radio Gospić (sveukupno 120.371,00 kn)
 - emisija Povratak i obnova
- Hrvatski radio Karlovac (sveukupno 201.015,00 kn)
 - emisija Manjinski forum
- Hrvatski radio Otočac (sveukupno 120.371,00 kn)
 - emisija Sastanak s razlogom
- Hrvatski radio Valpovština (sveukupno 120.371,00 kn)
 - emisija Različitosti – most povezivanja
- Hrvatski radio Vukovar (sveukupno 201.015,00 kn)
 - emisije Domovina u srcu i Povratnički radio
- Infantinfo d.o.o. – Radio maestral (sveukupno 70.988,00 kn)
 - emisija U manjini
- Jadranka d.d. – Radio Mali Lošinj (sveukupno 70.988,00 kn)
 - emisija zajednice Talijana
- Krugoval Garešnica (sveukupno 50.314,00 kn)
 - emisija Konac
- Novi radio Đakovo (sveukupno 120.371,00 kn)
 - emisija Most
- Petrinjski radio (sveukupno 70.988,00 kn)
 - emisija Zajedno
- Radio 052 (sveukupno 50.314,00 kn)
 - emisija Vlak iz Pazina
- Radio Banovina (sveukupno 120.371,00 kn)
 - emisija Tu je moj dom
- Radio Baranja (sveukupno 70.988,00 kn)
 - emisija za nacionalnu manjinu na mađarskom jeziku
- Radio Daruvar (sveukupno 120.371,00 kn)
 - emisije na češkom jeziku
- Radio Grubišno Polje (sveukupno 34.755,00 kn)
 - emisija Češka reč
- Radio Labin (sveukupno 120.371,00 kn)
 - emisija Senttimestenale alboneze
- Radio Mrežnica (sveukupno 201.015,00 kn)
 - emisije RM Report, Manjinski dnevnik i Otvoreno o manjinama
- Radio Pitomača (sveukupno 70.988,00 kn)
 - emisija Etničke skupine i mi
- Radio postaja Drniš (sveukupno 120.371,00 kn)

- emisija Kod kuće
- Radio postaja Nova Gradiška (sveukupno 34.755,00 kn)
 - emisija Mostovi povjerenja
- Radio postaja Novska (sveukupno 70.988,00 kn)
 - emisija Otvoreni studio
- Radio Sisak (sveukupno 201.015,00 kn)
 - emisija Manjinski parlamentarac
- Radio Star TV d.o.o. – Radio Eurostar (sveukupno 201.015,00 kn)
 - emisija Senza confini
- Slavonska posavina d.o.o. – Radio Slavonija (sveukupno 201.015,00 kn)
 - emisije Moj dom i Općinarnica
- Studio Minsk d.o.o. – Radio Stella Maris (sveukupno 70.988,00 kn)
 - emisija Svojezične obavijesti
- Ultravox d.o.o. – Gradski radio Čakovec (sveukupno 120.371,00 kn)
 - emisija Kako žele živjeti Romi
- VFM radio (sveukupno 50.314,00 kn)
 - emisija Oko nas
- Kanal RI (sveukupno 899.945,00 kn)
 - emisija Mozaik
- KA-Vision d.o.o. – TV 4 rijeke (sveukupno 358.118,00 kn)
 - emisija Iver
- Nezavisna televizija Kutina (sveukupno 650.307,00 kn)
 - emisija Zbivalica
- TV Nova Pula (sveukupno 899.945,00 kn)
 - emisija Comunità
- Vinkovačka televizija (sveukupno 899.945,00 kn)
 - emisija Suživot

(299.) Dana 17. lipnja 2008. godine donijeta je odluka o dodjeli sredstava Fonda za poticanje pluralizma i raznovrsnosti elektroničkih medija, a na temelju raspisanog javnog natječaja. Za poticanje programskih sadržaja namijenjenih nacionalnim manjinama sredstava dodijeljena su nakladnicima:

- CIK dr. Božo Milanović – Radio Istra (sveukupno 170.810,19 kn)
 - emisija Microfono aperto
- Difuzija d.o.o. – Radio Dunav (sveukupno 103.162,59 kn)
 - emisija Spektar
- Hrvatski radio – Radio Gospić (sveukupno 169.119,00 kn)
 - emisija Povratak i obnova
- Hrvatski radio Valpovština (sveukupno 133.604,01 kn)
 - emisija Različitosti – most povezivanja
- Hrvatski radio Vukovar (sveukupno 189.413,28 kn)
 - emisija na rusinskom i bjeloruskom
- Ilok ton d.o.o. – Radio Ilok (sveukupno 103.162,59 kn)
 - emisije na slovačkom
- Media-mix radio 105 (sveukupno 103.162,59 kn)
 - emisija za Rome
- Novi radio Đakovo (sveukupno 123.456,87 kn)
 - emisija Most
- Novi radio Zadar (sveukupno 179.266,14 kn)

- emisija Machiato na Kalelargi
- Radio Banovina (sveukupno 147.133,53 kn)
 - emisija Tu je moj dom
- Radio Baranja (sveukupno 130.221,63 kn)
 - emisija na mađarskom
- Radio Bljesak (sveukupno 148.824,72 kn)
 - emisija I mi smo tu
- Radio Daruvar (sveukupno 142.059,96 kn)
 - emisija Češki jezik
- Radio Drava (sveukupno 121.765,68 kn)
 - emisija Glas manjina
- Radio Labin (sveukupno 130.221,63 kn)
 - emisija Settimanell albanese
- Radio Pitomača (sveukupno 116.692,11 kn)
 - emisija Manjinska potpora
- Radio Sisak (sveukupno 138.677,58 kn)
 - emisija Manjinski parlamentarac
- Rapsodija d.o.o. – Radio Borovo (sveukupno 77.794,74 kn)
 - emisija Baština
- S-Tel d.o.o. – Radio Quirinus (sveukupno 126.839,25 kn)
 - emisija Bakina škrinjica
- KA-Vision d.o.o. – Televizija 4 rijeke (sveukupno 755.313,60 kn)
 - emisija Iver
- Nezavisna istarska televizija (sveukupno 783.637,86 kn)
 - emisija Panorama regionale
- Televizija Primorja i Gorskog kotara (sveukupno 925.259,16 kn)
 - emisija Barufe pod urun
- Televizija Slavonije i Baranje (sveukupno 859.169,22 kn)
 - emisija Dravotaj
- TV Nova (sveukupno 651.457,98 kn)
 - emisija Comunita
- Varaždinska televizija (sveukupno 1.265.150,28 kn)
 - emisija Svijet Roma
- Vinkovačka televizija (sveukupno 802.520,70 kn)
 - emisija Suživot

(300.) Potrebno je napomenuti da se navedena dodijeljena sredstva Fonda ne odnose isključivo za emisije za nacionalne manjine već za sve programske sadržaje koje je nakladnik prijavio na javni natječaj.

4.6. Članak 12. – Kulturne aktivnosti i ustanove

Stavak 1:

podstavak a)

podstavak f)

podstavak g)

(301.) Iz Državnog proračuna Republike Hrvatske putem Savjeta za nacionalne manjine financijski se pomažu različiti programi 19 nacionalnih manjina između kojih su i talijanska, češka,

slovačka, mađarska, rusinska, ukrajinska i srpska nacionalna manjina. Sukladno Odluci Savjeta i utvrđenim kriterijima financiraju se programi udruga i ustanova nacionalnih manjina iz područja informiranja, izdavaštva, kulturnog amaterizma, kulturnih manifestacija, programi koji proizlaze iz bilateralnih ugovora i sporazuma te programi stvaranja pretpostavki za ostvarivanje kulturne autonomije nacionalnih manjina.

- (302.) U proteklom je razdoblju za pripadnike **talijanske nacionalne manjine** nastavljeno financiranje programa informiranja izdavanjem dnevnika „La voce del popolo“, dvotjednika „Panorama“ dječijeg lista „Arcobaleno“ i književne revije „La batana“ koje izdaje Novinsko-izdavačka ustanova „Edit“ iz Rijeke. Za programe informiranja u 2009. godini izdvojena su sredstva u iznosu od 6.296 kuna.
- (303.) U proteklom je razdoblju za pripadnike **češke nacionalne manjine** nastavljeno financiranje tjednika „Jednota“, mjesečnog dječijeg lista „Detsky koutek“ i godišnjaka „Prehled“ i „Češky lidovy kalendar“ i više naslova knjiga koje izdaje Novinsko izdavačka ustanova „Jednota“ iz Daruvara. Za programe informiranja i izdavaštva u 2009. godini izdvojena su sredstva u iznosu od 2.112.000 kuna.
- (304.) U proteklom je razdoblju za pripadnike **slovačke nacionalne manjine** nastavljeno financiranje programa informiranja izdavanjem mjesečnog glasila „Pramen“ koje izdaje Savez Slovaka iz Našica. U okviru programa izdavaštva objavljeno je više naslova knjiga. Za programe informiranja i izdavaštva u 2009. godini izdvojena su sredstva u iznosu od 270.000 kuna.
- (305.) Za pripadnike **mađarske nacionalne manjine**, pored tjednika „Uj Magyar Kepes Ujsag“ mjesečnika „Horvatoszagi Magyarasag“, tromjesečnog dječijeg lista „Barkoca“ i godišnjaka „Rovatkak“ koje izdaje Demokratska zajednica Mađara Hrvatske, Osijek. Pored ovog u proteklom je razdoblju financiran i mađarski tjednik „Horvathorszagi Magyar Naplo“, mjesečnik „Hagyatek“, dječji list „Scivarvany“ i godišnjak „Evkonyv“ koji izdaje Savez mađarskih udruga iz Zagreba. Navedene mađarske udruge godišnje su izdavale po dva naslova knjiga. Za programe informiranja i izdavaštva u 2009. godini razdoblju izdvojena su sredstva u iznosu od 2.062.000 kuna.
- (306.) Za pripadnike **rusinske i ukrajinske nacionalne manjine** nastavljeno je financiranje tromjesečnog časopisa „Nova Dumka“ i polugodišnjeg dječijeg lista „Vjenčić“ koji izdaje Savez Rusina i Ukrajinaca u Republici Hrvatskoj iz Vukovara. U proteklom je razdoblju financiran još jedan list na ukrajinskom jeziku „Naša gazeta“ koji izdaje Društvo za ukrajinsku kulturu iz Zagreba. Za programe informiranja i izdavaštva u 2009. godini izdvojena su sredstva u iznosu od 540.000 kuna.
- (307.) Za pripadnike **srpske nacionalne manjine** nastavljeno je financiranje tjednika „Novosti“, koji izdaje Srpsko narodno vijeće, Zagreb, mjesečnika „Identitet“ koji izdaje Srpski demokratski forum, Zagreb, dvomjesečnog časopisa „Prosvjeta“ i mjesečnog dječjeg lista „Bijela pčela“ koje izdaje Srpsko kulturno društvo „Prosvjeta“ Zagreb. U okviru programa izdavaštva u navedenom su razdoblju tiskano je više naslova knjiga. Za programe informiranja i izdavaštva u 2009. godini izdvojena su sredstva u iznosu od 6.680.000 kuna
- (308.) Obveze iz članka 12. Povelje s obzirom na kulturne aktivnosti i ustanove Ministarstvo kulture izvršava izdvajanjem značajnih financijskih sredstva koja usmjerava u brojne vidove kulturnih aktivnosti nacionalnih manjina. Tako se u duhu Povelje posebno mjesto daje u

prvom redu pisanoj i usmenoj riječi na jeziku i pismu nacionalnih manjina. Značajna sredstva izdvajaju prije svega za knjižničnu djelatnost. Nadalje, Ministarstvo kulture izdvaja značajna sredstva za arhivsku djelatnost, potiče i pomaže tiskanje knjiga i časopisa na manjinskim jezicima, potiče glazbeno i scensko stvaralaštvo kao i svekoliki rad na njegovanju i očuvanju ostalih kulturnih posebnosti nacionalnih manjina.

4.6.1. Knjižnična djelatnost

(309.) Zakon o knjižnicama (NN 105/97, 5/98 i 104/00) zakonski je okvir za knjižničnu djelatnost. Za potrebe nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj knjižničnu djelatnost obavljaju središnje knjižnice nacionalnih manjina, a između ostalih, to su:

- Gradska knjižnica Beli Manastir – Središnja knjižnica Mađara
- Pučka knjižnica i čitaonica Daruvar – Središnja knjižnica Čeha
- Hrvatska narodna knjižnica i čitaonica Našice – Središnja knjižnica Slovaka
- Gradska knjižnica i čitaonica Pula – Središnja knjižnica Talijana
- Knjižnice grada Zagreba – Središnja knjižnica Rusina i Ukrajinaca
- Srpsko kulturno društvo „Prosvjeta“ – Središnja knjižnica Srba

(310.) Ministarstvo kulture osigurava sredstva za plaće radnika u središnjim knjižnicama nacionalnih manjina, za korištenje knjižne i neknjižne građe, za programe i informatizaciju središnjih knjižnica nacionalnih manjina te za tribine, predavanja i izložbe. Posebno mjesto pripada međuknjižničnoj posudbi koja omogućuje da knjižnične usluge budu dostupne pripadnicima manjina izvan sjedišta središnje knjižnice.

(311.) Ministarstvo kulture putem redovitih godišnjih poziva za predlaganje programa javnih potreba u kulturi, sufinancira nabavu knjižne i neknjižne građe narodnim knjižnicama, razne akcije i manifestacije u knjižničnoj djelatnosti, izložbe te razvojne programe uključujući radionice, seminare i stručno usavršavanje knjižničara. Sve to pozitivno utječe i na nabavu knjiga na manjinskim jezicima kao i uključivanje pripadnika nacionalnih manjina u spomenute programe i aktivnosti knjižnica.

(312.) Iako Ministarstvo kulture odobrava sredstva za knjižničnu, novinsku i književno-nakladničku djelatnost te investicije i informatizaciju ustanova različitih nacionalnih manjina, u nastavku se navode podaci za one regionalne ili manjinske jezike na koje se u Republici Hrvatskoj primjenjuje dio III. *Povelje*.

Tabela 15. – Pregled odobrenih sredstava za knjižničnu djelatnost u 2006. godini

PROGRAMSKA DJELATNOST / NOSITELJ	MANJINA	PROGRAM	IZNOS
Knjižnična djelatnost			
Središnja knjižnica Mađara - Gradska knjižnica, Beli Manastir	Mađari	Sredstva za plaće djelatnika i tekuće izdatke središnje knjižnice	126.538,24
Središnja knjižnica Čeha - Narodna knjižnica "Petar Preradović", Bjelovar	Česi	Sredstva za plaće djelatnika i tekuće izdatke središnje knjižnice	130.512,99

Središnja knjižnica Talijana - Gradska knjižnica i čitaonica, Pula	Talijani	Sredstva za plaće djelatnika i tekuće izdatke središnje knjižnice	128.088,76
Središnja knjižnica Slovaka - Hrvatska narodna knjižnica i čitaonica, Našice	Slovaci	Sredstva za plaće djelatnika i tekuće izdatke središnje knjižnice	134.605,29
Središnja knjižnica Rusina i Ukrajinaca - Knjižnice grada Zagreba, Zagreb	Rusini i Ukrajinci	Sredstva za plaće djelatnika i tekuće izdatke središnje knjižnice	167.689,20
Središnja knjižnica Srba - Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta", Zagreb	Srbi	Sredstva za plaće djelatnika i tekuće izdatke središnje knjižnice	247.691,42

Tabela 16. – Pregled odobrenih sredstava za novinsku i književno-nakladničku djelatnost u 2006. godini

PROGRAMSKA DJELATNOST / NOSITELJ	MANJINA	PROGRAM	IZNOS
Novinsko-nakladnička djelatnost			
Izdavačka kuća „Edit“, Rijeka	Talijani	Izdavačka djelatnost na talijanskom jeziku	1.070.000,00
Potpora izdavanju knjiga			
Matica slovačka, Zagreb	Slovaci	Ferdinand Takač: I vas ćemo progoniti	10.000,00
Prosvjeta d.o.o., Zagreb	Srbi	Rajko Đurić: Povijest Roma	20.000,00
Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta", Zagreb	Srbi	Milovan Matić: Milutin Tesla 1819-1879.	15.000,00
Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta", Zagreb	Srbi	Turković-Munitić-Ajanović: Bordo	30.000,00
Otkup knjiga			
Društvo mađarskih znanstvenika i umjetnika u Hrvatskoj, Zagreb	Mađari	B. Ivan Julijanska akcija u Slavoniji... početkom 20. st.	3.000,00
Matica slovačka, Zagreb	Slovaci	F. Takač: Uzničke uspomene Hrvata isusovaca za komunizma u Slovačkoj	4.200,00
Matica slovačka, Zagreb	Slovaci	Kučerova Kvetoslava: Slovaci u Hrvatskoj	5.750,00
Prosvjeta d.o.o., Zagreb	Srbi	Krleža Miroslav:	16.500,00

		Razgovori i svjedočanstva	
Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta", Zagreb	Srbi	Branko Čolović: Manastir Krka	15.000,00
Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta", Zagreb	Srbi	Dugandžija Nikola: Od nacije do reakcije	10.000,00
Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta", Zagreb	Srbi	Grupa autora, B... znači bordo B... is for bordo	15.000,00
Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta", Zagreb	Srbi	Josip Horvat: Pobuna omladine 1911-1914.	15.000,00
Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta", Zagreb	Srbi	Mraović Simo: Nula nula	5.000,00
Hrvatsko-talijanska kulturna udruga "Dante Alighieri", Split	Talijani	Garanjin Ivan Luka: O odgoju, obrazovanju i javnoj nastavi	3.000,00

Tabela 17. – Investicije i informatizacija ustanova kulture u 2006. godini

PROGRAMSKA DJELATNOST / NOSITELJ	MANJINA	PROGRAM	IZNOS
Investicijska potpora			
Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta", Zagreb	Srbi	Adaptacija i uređenje knjižnice	150.000,00
Hrvatsko-mađarski kulturni centar, Bilje	Mađari	Nabava opreme	60.000,00
Središnja knjižnica Slovaka - Hrvatska narodna knjižnica i čitaonica, Našice	Slovaci	Opremanje odjela za Slovake	80.000,00
Informatizacija ustanova kulture			
Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta", Zagreb	Srbi	Program informatizacije SKD "Prosvjeta"	7.259,00
Hrvatsko-mađarski kulturni centar, Bilje	Mađari	Nabava računalne opreme	5.612,00
Češka beseda, Daruvar - Knjižnica Frante Buriana, Daruvar	Česi	Nabava računala za knjižnicu Frante Buriana Češke besede Daruvar	5.612,00
SVEUKUPNO DJELATNOST			

Tabela 18. – Pregled odobrenih sredstava za knjižničnu djelatnost u 2007. godini

PROGRAMSKA DJELATNOST / NOSITELJ	MANJINA	PROGRAM	IZNOS
Knjižnična djelatnost			

Središnja knjižnica Mađara - Gradska knjižnica, Beli Manastir	Mađari	Sredstva za plaće djelatnika i tekuće izdatke središnje knjižnice	135.572,84
Središnja knjižnica Čeha - Pučka knjižnica i čitaonica, Daruvar	Česi	Sredstva za plaće djelatnika i tekuće izdatke središnje knjižnice	139.713,16
Središnja knjižnica Talijana - Gradska knjižnica i čitaonica, Pula	Talijani	Sredstva za plaće djelatnika i tekuće izdatke središnje knjižnice	137.219,36
Središnja knjižnica Slovaka - Hrvatska narodna knjižnica i čitaonica, Našice	Slovaci	Sredstva za plaće djelatnika i tekuće izdatke središnje knjižnice	144.716,62
Središnja knjižnica Rusina i Ukrajinaca - Knjižnice grada Zagreba, Zagreb	Rusini i Ukrajinici	Sredstva za plaće djelatnika i tekuće izdatke središnje knjižnice	175.575,20
Središnja knjižnica Srba - Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta", Zagreb	Srbi	Sredstva za plaće djelatnika i tekuće izdatke središnje knjižnice	274.932,90

Tabela 19. – Pregled odobrenih sredstava za novinsku i književno-nakladničku djelatnost u 2007. godini

PROGRAMSKA DJELATNOST / NOSITELJ	MANJINA	PROGRAM	IZNOS
Novinsko-nakladnička djelatnost			
Izdavačka kuća „Edit“, Rijeka	Talijani	Izdavačka djelatnost na talijanskom jeziku	1.000.000,00
Potpora izdavanju knjiga			
Prosvjeta d.o.o., Zagreb	Srbi	Heise Jens: ABC Freud	10.000,00
Zajednica Srba, Rijeka	Srbi	Jovan Savičin Prica: Cvijet srce i sunce	5.000,00
Otkup knjiga			
Prosvjeta d.o.o., Zagreb	Srbi	Jenas Heise: ABC Freuda	11.000,00
Prosvjeta d.o.o., Zagreb	Srbi	T. P. Ribkin: Emigranti iz Rusije u kulturnom i znanstvenom životu Zagreba	13.000,00
Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta", Zagreb	Srbi	Aleksandra Kučeković: Manastir	20.000,00

		Orahovica	
Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta", Zagreb	Srbi	Dragan Božić: Uz Kupu	12.000,00
Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta", Zagreb	Srbi	Jovan Mirić: Sumrak intelekta	18.000,00
Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta", Zagreb	Srbi	Milan Radeka: Gornja Krajina-Karlovačko vladičanstvo	7.500,00
Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta", Zagreb	Srbi	Nenad S. Kosović: Naš trenutak istine	12.000,00
Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta", Zagreb	Srbi	Grigor Vitez: Šaka Čičaka,	16.000,00
Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta", Zagreb	Srbi	Vladimir Pavić: Ovaj život	10.000,00
Zajednica Talijana, Rijeka - Cominta'degli Italiani di Fiume, Rijeka	Talijani	Rikardo Staraj i Anton Papp: Slike sjećanja i života	3.000,00
Književne manifestacije			
Središnja knjižnica za talijansku nacionalnu manjinu u RH - Gradska knjižnica i čitaonica, Pula	Talijani	Književna nagrada "Mate Balota"	10.000,00
Društvo hrvatskih književnika - Ogranak Rijeka	Talijani	Večer talijanskih pjesnika	3.000,00

Tabela 20. – Investicije i informatizacija ustanova kulture u 2007. godini

PROGRAMSKA DJELATNOST / NOSITELJ	MANJINA	PROGRAM	IZNOS
Investicijska potpora			
Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta", Zagreb	Srbi	Adaptacija knjižnice	150.000,00
Hrvatsko-mađarski kulturni centar Bilje	Mađari	Obnova Centra	50.000,00
Informatizacija ustanova kulture			
Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta", Zagreb	Srbi	Nabava prijenosnog notebook računala	8.000,00
Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta", Zagreb	Srbi	Osobno računalo za potrebe novinske redakcije	6.000,00
Središnja knjižnica za talijansku nacionalnu - Gradska knjižnica i čitaonica, Pula	Talijani	Informatizacija središnje knjižnice i ogranaka	15.000,00

Središnja knjižnica Slovaka u RH - Narodna knjižnica i čitaonica, Našice	Slovaci	Informatizacija knjižnice	5.000,00
--	---------	---------------------------	----------

Tabela 21. – Pregled odobrenih sredstava za knjižničnu djelatnost u 2008. godini

PROGRAMSKA DJELATNOST / NOSITELJ	MANJINA	PROGRAM	IZNOS
Knjižnična djelatnost			
Središnja knjižnica Mađara - Gradska knjižnica, Beli Manastir	Mađari	Sredstva za plaće djelatnika i tekuće izdatke središnje knjižnice	123.562,63
Središnja knjižnica Čeha - Pučka knjižnica i čitaonica, Daruvar	Česi	Sredstva za plaće djelatnika i tekuće izdatke središnje knjižnice	151.793,03
Središnja knjižnica Talijana - Gradska knjižnica i čitaonica, Pula	Talijani	Sredstva za plaće djelatnika i tekuće izdatke središnje knjižnice	150.057,76
Središnja knjižnica Slovaka - Hrvatska narodna knjižnica i čitaonica, Našice	Slovaci	Sredstva za plaće djelatnika i tekuće izdatke središnje knjižnice	159.224,56
Središnja knjižnica Rusina i Ukrajinaca - Knjižnice grada Zagreba, Zagreb	Rusini i Ukrajinaci	Sredstva za plaće djelatnika i tekuće izdatke središnje knjižnice	181.721,60
Središnja knjižnica Srba - Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta", Zagreb	Srbi	Sredstva za plaće djelatnika i tekuće izdatke središnje knjižnice	299.649,57

Tabela 22. – Pregled odobrenih sredstava za novinsku i književno-nakladničku djelatnost u 2008. godini

PROGRAMSKA DJELATNOST / NOSITELJ	MANJINA	PROGRAM	IZNOS
Novinsko-nakladnička djelatnost			
Izdavačka kuća „Edit“, Rijeka	Talijani	Izdavačka djelatnost na talijanskom jeziku	4.300.000,00
Potpورا izdavanju knjiga			
Matica slovačka, Zagreb	Slovaci	Ferdinand Takač: Životopis slovačkog	7.000,00

		Hrvata	
Srpsko narodno vijeće, Zagreb	Srbi	Filip Škiljan: Znameniti Srbi (I.dio)	10.000,00
Zajednica Talijana, Rijeka - Cominta'degli Italiani di Fiume, Rijeka	Talijani	Osvaldo Ramous: Il cavallo di cartapesta	10.000,00
Otkup knjiga			
Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta", Zagreb	Srbi	Mladen Blažević: Tragovi goveda	8.000,00
Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta", Zagreb	Srbi	Radovan Kovačević: Čuvari jarbola	20.000,00

Tabela 23. – Investicije i informatizacija ustanova kulture u 2008. godini

PROGRAMSKA DJELATNOST / NOSITELJ	MANJINA	PROGRAM	IZNOS
Investicijska potpora			
Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta", Zagreb	Srbi	Adaptacija knjižnice	250.000,00
Hrvatsko-mađarski kulturni centar Bilje	Mađari	Obnova Centra	100.000,00
Matica Slovačka Miljevci, Nova Bukovica	Slovaci	Izgradnja hrvatsko-slovačkog doma	200.000,00
Informatizacija ustanova kulture			
Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta", Zagreb	Srbi	Nabava prijenosnog računala	10.000,00
Hrvatsko mađarski kulturni centar, Bilje	Mađari	Informatizacija kulturne ustanove	10.000,00
Središnja knjižnica Slovaka – Hrvatska narodna knjižnica i čitaonica Našice	Slovaci	Informatizacija knjižnice	10.000,00

Tabela 24. – Pregled planiranih sredstava za knjižničku djelatnost u 2009. godini

PROGRAMSKA DJELATNOST / NOSITELJ	MANJINA	PROGRAM	IZNOS
Knjižnička djelatnost			
Središnja knjižnica Mađara - Gradska knjižnica, Beli Manastir	Mađari	Sredstva za plaće djelatnika i tekuće izdatke središnje knjižnice	148.534,28
Središnja knjižnica Čeha - Pučka knjižnica i čitaonica, Daruvar	Česi	Sredstva za plaće djelatnika i tekuće izdatke središnje knjižnice	154.630,28
Središnja knjižnica	Talijani	Sredstva za plaće	151.952,60

Talijana - Gradska knjižnica i čitaonica, Pula		djelatnika i tekuće izdatke središnje knjižnice	
Središnja knjižnica Slovaka - Hrvatska narodna knjižnica i čitaonica, Našice	Slovaci	Sredstva za plaće djelatnika i tekuće izdatke središnje knjižnice	161.201,64
Središnja knjižnica Rusina i Ukrajinaca - Knjižnice grada Zagreba, Zagreb	Rusini i Ukrajinci	Sredstva za plaće djelatnika i tekuće izdatke središnje knjižnice	182.980,76
Središnja knjižnica Srba - Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta", Zagreb	Srbi	Sredstva za plaće djelatnika i tekuće izdatke središnje knjižnice	300.822,20

Tabela 25. – Pregled planiranih sredstava za novinsku i književno-nakladničku djelatnost u 2009. godini

PROGRAMSKA DJELATNOST / NOSITELJ	MANJINA	PROGRAM	IZNOS
Novinsko-nakladnička djelatnost			
Izdavačka kuća „Edit“, Rijeka	Talijani	Izdavačka djelatnost na talijanskom jeziku	1.300.000,00
Potpora izdavanju knjiga			
Hrvatsko - talijanska kulturna udruga "Dante Alighieri", Split	Talijani	Carrara Francesco (Frane): Dnevnik s putovanja (1843.-1848)	10.000,00
Hrvatsko - talijanska kulturna udruga "Dante Alighieri", Split	Talijani	Šimunković Ljerka: Hrvatsko-talijanski jezični kontakti u Dalmaciji	10.000,00
Matica slovačka	Slovaci	Kučera Matuš: Hrvati i Slovaci, uzajamni politički i kulturni odnosi kroz povijest	15.000,00
Književne manifestacije			
Gradska knjižnica Umag	Talijani	Forum Tomizza	30.000,00
Hrvatsko kulturno društvo "Franjo Glavinić", Rovinj	Razne manjine	Susreti književnika hrvatskih manjina s književnicima u Hrv.	10.000,00

4.6.2. Arhivska i muzejsko - galerijska djelatnost

(313.) *Zakon o arhivskom gradivu i arhivima* (NN 105/97 i 64/00) zakonski je okvir za arhivsku djelatnost, a *Zakon o muzejima* (NN 142/98) za muzejsku djelatnost. U obavljanju arhivske

djelatnosti mreža od 15 državnih arhiva u Republici Hrvatskoj redovito prikuplja, obrađuje i čuva arhivsko gradivo koje se odnosi na nacionalne manjine.

- (314.) Arhivska djelatnost obuhvaća zaštitu arhivskog gradiva – mikrosnimanjem, restauriranjem i konzerviranjem, zaštitnim snimanjem (svjetlopisa, zemljovida i dr.), te zaštitom fono gradiva i glazbene baštine, otkupom arhivskog gradiva i sl. Značajna je i izdavačka djelatnost arhiva te djelatnost kulturno prosvjetnog karaktera (izložbe, predavanja, znanstveni skupovi i sl). Svi ovi vidovi arhivske djelatnosti jednako se i u punoj mjeri odnose i na gradivo vezano uz nacionalne manjine i njihovu djelatnost na pojedinom području.
- (315.) Muzejsko-galerijska djelatnost prvenstveno obuhvaća čuvanje, zaštitu i prezentiranje muzejskih fondova i zbirki uključujući i građu vezanu uz rad i djelovanje nacionalnih manjina. Muzeji također održavaju izložbe, objavljuju izdanja vezana uz svoju djelatnost (katalog, zbornik, plakat, ostalo), otkupljuju građu, obavljaju arheološka i druga istraživanja isl. kako za većinsko stanovništvo tako i za pripadnike manjina. Osim toga u okviru Sustava muzeja organizira se i pedagoško-edukativna djelatnost i slični programi.
- (316.) Iako Ministarstvo kulture odobrava sredstva za arhivsku i muzejsko-galerijsku djelatnost različitih nacionalnih manjina, u nastavku se navode podaci za one regionalne ili manjinske jezike na koje se u Republici Hrvatskoj primjenjuje dio III. *Povelje*.

Tabela 26. – Pregled odobrenih sredstava u 2006. godini

PROGRAMSKA DJELATNOST / NOSITELJ	MANJINA	PROGRAM	IZNOS
Muzejsko-galerijska djelatnost			
Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta", Zagreb	Srbi	Izložba svih Teslinih diploma u produkciji Muzeja Nikole Tesle, Beograd	10.000,00

4.6.3. Glazbeno – scenska djelatnost, kulturno - umjetnički amaterizam, likovna, novomedijska i filmska djelatnost

- (317.) Ministarstvo kulture svojim sredstvima posebno potiče djelatnost manjinskih udruga kulturno-umjetničkog amaterizma što obuhvaća festivale i druge manifestacije, smotre, nabavu i održavanje nošnji i instrumenata, pjevačke zborove, puhačke orkestre, nakladničku djelatnost, obilježavanje obljetnica, seminare, radionice i ostale programe kulturno-umjetničkog amaterizma.

- (318.) Isto se odnosi i na programe likovne, vizualne i audiovizualne umjetnosti, dizajn i arhitekturu, ostale likovne djelatnosti kao i na nove medijske kulture koje uključuju umjetničku produkciju, jednokratne projekte, permanentne programe, manifestacije i ostale programe novih medijskih kultura.
- (319.) Posebno treba naglasiti da je u području scenskih umjetnosti *Zakonom o kazalištima* (NN 71/06) izričito propisano da u sastavu Hrvatskog narodnog kazališta Ivana pl. Zajca Rijeka obvezno djeluje Talijanska drama za koju se sredstva, osim u proračunu osnivača – Grada Rijeke, osiguravaju također i iz sredstava Ministarstva kulture namijenjenih kulturnim aktivnostima nacionalnih manjina.

Tabela 27. – Pregled odobrenih sredstava za glazbeno-scensku djelatnost i kulturno-umjetnički amaterizam u 2006. godini

PROGRAMSKA DJELATNOST / NOSITELJ	MANJINA	PROGRAM	IZNOS
Dramska umjetnost i kazališni amaterizam			
Hrvatsko-mađarski kulturni centar, Bilje	Mađari	Kazališna gostovanja i kazališna radionica	5.000,00
Glazba i glazbeno-scenske umjetnosti			
Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta", Zagreb	Srbi	Dani srpske kulture - koncert pijanista Miloša Petrovića	12.000,00
Kulturno-umjetnički amaterizam			
Bjelovarsko-bilogorska županija, Bjelovar	Česi	Žetvene svečanosti - Dožinky, Veliki i Mali Zdenci	10.000,00
Hrvatska glazbena unija - podružnica Rijeka	Sve manjine	Manifestacija nacionalnih manjina "Bogatstvo je živjeti u raznolikosti"	10.000,00
Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta", Pododbor Okučani	Srbi	2. smotra kulturnog stvaralaštva nacionalnih manjina Zapadne Slavonije	10.000,00

Tabela 28. – Pregled odobrenih sredstava za likovnu, novomedijsku i filmsku djelatnost u 2006. godini

PROGRAMSKA DJELATNOST / NOSITELJ	MANJINA	PROGRAM	IZNOS
Likovne umjetnosti i monografije			
Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta", Zagreb	Srbi	150 godina Nikole Tesle - Čovjek koji je izumio budućnost	50.000,00

Tabela 29. – Pregled odobrenih sredstava za glazbeno-scensku djelatnost i kulturno-umjetnički amaterizam u 2007. godini

PROGRAMSKA DJELATNOST / NOSITELJ	MANJINA	PROGRAM	IZNOS
Kulturno-umjetnički amaterizam			
Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta" - Pododbor Okučani	Srbi	Smotra stvaralaštva	15.000,00
Češka beseda, Prekopakra	Česi	Nabava narodnih nošnji	7.550,00

Tabela 30. – Pregled odobrenih sredstava za glazbeno-scensku djelatnost i kulturno-umjetnički amaterizam u 2008. godini

PROGRAMSKA DJELATNOST / NOSITELJ	MANJINA	PROGRAM	IZNOS
Dramska umjetnost i kazališni amaterizam			
Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta", Zagreb	Srbi	Dani srpske kulture – gost. predstave "Moja domovina - sedam snova"	25.000,00
Glazba i glazbeno-scenske umjetnosti			
Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta", Zagreb	Srbi	Dani srpske kulture - koncert grupe "Gyass band"	15.000,00
Kulturno-umjetnički amaterizam			
Hrvatska glazbena unija – podružnica Rijeka	Sve manjine	12. etno smotra „Bogatstvo je živjeti u zajedništvu“	10.000,00

Tabela 31. – Pregled planiranih sredstava za glazbeno-scensku djelatnost i kulturno-umjetnički amaterizam u 2009. godini

PROGRAMSKA DJELATNOST / NOSITELJ	MANJINA	PROGRAM	IZNOS
Dramska umjetnost i kazališni amaterizam			
Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta", Zagreb	Srbi	Dani srpske kulture – gost. dviju predstava	45.000,00
Hrvatsko narodno kazalište Ivana pl. Zajca Rijeka: Redovna djelatnost	Talijani	Talijanska drama (u okviru ukupnih sredstava za redovni program u 2009. godini – 2.350.000,00)	
Glazba i glazbeno-scenske umjetnosti			
Srpsko kulturno društvo "Prosvjeta", Zagreb	Srbi	Dani srpske kulture - koncerti	25.000,00

Kulturno-umjetnički amaterizam			
SKD "Prosvjeta" Zagreb - Pododbor Darda, Darda	Srbi	Međunarodna smotra folklor nacionalnih manjina	5.000,00
Hrvatska glazbena unija – podružnica Rijeka	Sve manjine	12. etno smotra „Bogatstvo je živjeti u zajedništvu“	20.000,00
Češka beseda, Prekopakra	Česi	Izdavanje monografije u povodu 100. obljetnice	5.000,00

4.6.4. Hrvatski audiovizualni centar

(320.) Vezano uz upit Odbora stručnjaka iz paragrafa 206. [ECRML (2008)1; MIN-LANG (2008)27], navodimo da je Hrvatski audiovizualni centar (www.havc.hr) javna ustanova koju je temeljem *Zakona o audiovizualnim djelatnostima* (NN 67/07) osnovala Vlada Republike Hrvatske u svrhu sustavnog promicanja audiovizualnog stvaralaštva u Republici Hrvatskoj. Centar priprema i provodi *Nacionalni program promicanja audiovizualnog stvaralaštva* potičući obavljanje, organiziranje i financiranje priprema, razvoja, proizvodnje, distribucije i prikazivanja hrvatskih, europskih i svjetskih audiovizualnih djela.

(321.) Sredstva za rad Centra i provedbu Nacionalnog programa osiguravaju se iz državnog proračuna te iz dijela ukupnog godišnjeg bruto-prihoda ostvarenog obavljanjem audiovizualnih djelatnosti: Hrvatske radiotelevizije, nakladnika televizijskih programa na nacionalnoj razini, nakladnika televizijskih programa na regionalnoj razini, operatora sustava kabelaške distribucije, operatora u nepokretnim i pokretnim telekomunikacijskim mrežama, davatelja usluga pristupa Internetu i osoba koje javno prikazuju audiovizualna djela.

(322.) U nastavku se iznose podaci o aktivnostima, filmovima i festivalima sufinanciranim od strane Centra u proteklom razdoblju.

Dugometražni igrani filmovi

- ARMIN, redatelj: Ognjen Sviličić; produkcija: Maxima Film; manjinski jezik: bosanski.
- BUICK RIVIERA, redatelj: Goran Rušinović; produkcija: Propeler Film; manjinski jezici: bosanski i srpski.
- MORAM SPAVAT ANDELE, redatelj: Dean Ačimović; produkcija: D.A. Film; manjinski jezici: bosanski i srpski.
- ŽIVI I MRTVI, redatelj: Kristijan Milić; produkcija: Mainframe Production, Porta Produkcija, Olimp, Uma; manjinski jezik: bosanski.
- NIČIJI SIN, redatelj: Arsen Anton Ostojić; produkcija: ALKA FILM; manjinski jezik: srpski.
- KRADLJIVAC USPOMENA, redatelj: Vicko Ruić; produkcija: Filmska udruga vizija, INTERFILM; manjinski jezik: srpski.
- NIJE KRAJ, redatelj: Vinko Brešan; produkcija: INTERFILM; manjinski jezik: srpski.
- U ZEMLJI ČUDESA, redatelj: Dean Šorak; produkcija: INTERFILM; manjinski jezik: bosanski.

- METASTAZE, redatelj: Branko Schmidt; produkcija: TELEFILM; manjinski jezici: bosanski.
- ZAPAMTITE VUKOVAR, redatelj: Fadil Hadžić; produkcija: ALKA FILM; manjinski jezik: srpski.
- KENJAC, redatelj: Antonio Nuić; produkcija: PROPELER FILM; manjinski jezik: bosanski.
- ZAGREBAČKE PRIČE, grupa autora; produkcija PROPELER FILM; manjinski jezik: romski.

Kratkometražni igrani filmovi:

- KRUPNI OTPAD, redatelj: Igor Mirković; produkcija: STUDIO DIM; manjinski jezik: romski.

Dokumentarni filmovi:

- HRVATSKA (K)RAJ NA ZEMLJI, redatelj: Oliver Sertić; produkcija: RESTART; manjinski jezici: albanski, ruski.
- POVRATAK MRTVOG ČOVJEKA, redatelj: Petar Orešković; produkcija: NUKLEUS; manjinski jezik: bosanski.
- FURMANI, redatelj: Rasim Karalić; produkcija: VIS VIDEOSTUDIO; manjinski jezik: bosanski.
- PREKO GRANICE, redatelj: Petar Krelja; produkcija: HFS, HRT; manjinski jezik: bosanski.

Filmski festivali:

- JEWISH FILM FESTIVAL ZAGREB, organizator: Udruga Festival suvremenog židovskog filma Zagreb.

4.7. Članak 13. – Gospodarski i socijalni život

Stavak 1:

- podstavak a)*
- podstavak b)*
- podstavak c)*

(323.) Republika Hrvatska izvještava da u odnosu na čl. 13. Povelje – gospodarski i socijalni život nema novih podataka, odnosno izmjena, u odnosu na podatke dostavljene Vijeću Europe u trećem izvješću Republike Hrvatske o primjeni *Povelje* te shodno navedenome upućujemo na relevantne odlomke iz trećeg izvješća (str. 48-49).

4.8. Članak 14. – Prekogranična suradnja

(324.) Od 2004.-2008. godine u RH je kroz suradnju Ureda za nacionalne manjine i Vijeća Europe organizirano pet seminara o provedbi Okvirne konvencije za zaštitu nacionalnih manjina.

(325.) U organizaciji Ureda za nacionalne manjine Vlade Republike Hrvatske i Srednjoeuropske inicijative 2. i 3. listopada 2006. godine u Dubrovniku je održan Okrugli stol o ulozi udruga

nacionalnih manjina u očuvanju nacionalnog identiteta i prekograničnoj suradnji. Skup je održan u prijateljskom i intenzivnom ozračju suradnje, a sudionici su predstavljali Albaniju, Austriju, Bosnu i Hercegovinu, Hrvatsku, Mađarsku, Italiju, Makedoniju, Crnu Goru, Poljsku, Rumunjsku, Srbiju i Sloveniju. Sudionici su sudjelovali u radu četiri radionice: očuvanje kulture nacionalnih manjina i uloga udruga, prekogranična suradnja nacionalne manjine i izdavaštvo te prekogranična suradnja etničkih manjina koje nemaju matičnu državu.

(326.) Zaključci i preporuke dostavljene su vladama svih država sudionica, s ciljem jačanja prekogranične suradnje i očuvanja kulturnog identiteta nacionalnih manjina koje su sastavni dio stanovništva tih zemalja. Zemlje sudionice izrazile su veliko zadovoljstvo što im je seminar ponudio dobru priliku za razmjenu iskustava, ideja i planova za buduće aktivnosti koje će provesti države sudionice i predstavnici udruga nacionalnih manjina, a s ciljem ostvarenja veće prekogranične suradnje i očuvanja manjinskog kulturnog identiteta.

(327.) U organizaciji Ureda za nacionalne manjine, Vlade Republike Hrvatske i Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske na Brijunima je 19-21. lipnja 2008. godine održana *Međunarodna konferencija o prekograničnoj suradnji nacionalnih manjina*. Na Konferenciji su sudjelovali predstavnici državnih tijela i nacionalnih manjina iz Austrije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Makedonije, Mađarske, Rumunjske, Slovenije i Hrvatske, te predstavnici međunarodne zajednice u koji su u prijateljskoj i konstruktivnoj raspravi razmotrili mogućnosti unapređenja suradnje na području kulture i obrazovanja, medija te putem bilateralnih i multilateralnih sporazuma. Sudionici konferencije jednoglasno su pohvalili napore Vlade Republike Hrvatske na unapređenju prava nacionalnih manjina te posebice ovakve načine suradnje, koji omogućavaju da se susretnu predstavnici državnih tijela iz različitih zemalja te predstavnici nacionalnih manjina sa predstavnicima matične države. Time se ujedno predstavnicima državnih tijela i predstavnicima nacionalnih manjina omogućuje da na partnerskoj osnovi razmotre bitna pitanja ostvarivanja prava nacionalnih manjina, potiču prekograničnu suradnju.

(328.) Pod pokroviteljstvom Vlade Republike Hrvatske u listopadu 2008. godine u Zagrebu je održan VII. Svjetski kongres Roma.

4.8.1. Ugovori i programi kulturne suradnje potpisani u razdoblju 2006. -2008.

(329.) Iako je u navedenom razdoblju potpisano više bilateralnih ugovora i programa kulturne suradnje između Republike Hrvatske i drugih država, u nastavku se navode podaci vezano za one regionalne ili manjinske jezike na koje se u Republici Hrvatskoj primjenjuje dio III. *Povelje:*

- **Češka**
 - *Program kulturne suradnje između Ministarstva kulture Republike Hrvatske i Ministarstva kulture Češke Republike za 2006.-2008. godine, potpisan u Pragu 25. 04. 2006. godine, a stupio na snagu danom potpisivanja.*
- **Italija**
 - *Ugovor o filmskoj koprodukciji između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Talijanske Republike, potpisan 10. rujna 2007.*
 - *Ugovor između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Talijanske Republike o suradnji u području kulture i obrazovanja, potpisan u Zagrebu, 16. listopada 2008. godine*

- **Mađarska**
 - *Ugovor između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Mađarske o znanstvenoj i tehnološkoj suradnji. Potpisan u Zagrebu, 25. siječnja 2002., stupio na snagu 3. prosinca 2002.*
 - *Protokol prve sjednice Zajedničkog povjerenstva za znanstvenu i tehnološku suradnju između Republike Hrvatske i Republike Mađarske, potpisan 11. veljače 2005, stupio na snagu isti dan.*
 - *Program kulturne suradnje između Ministarstva kulture Republike Hrvatske i Ministarstva kulturne baštine Republike Mađarske za 2006., 2007. i 2008. godinu, potpisan u Dubrovniku, 9. srpnja 2005. godine, stupio na snagu 1. siječnja 2006, prestanak 31. prosinca 2008.*
 - *Program suradnje između Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske i Ministarstva obrazovanja Republike Mađarske za godine 2006.-2008., potpisan 26. siječnja 2006. u Budimpešti, stupio na snagu isti dan, prestanak 31. prosinca 2008.*
 - *Memorandum o razumijevanju između Vlade Republike Hrvatske i Vlade Republike Mađarske o suradnji na europskim kulturnim pitanjima potpisan je 17. svibnja 2007.*
- **Slovačka**
 - *U Dubrovniku, 10. srpnja 2007. godine potpisan je Program kulturne suradnje između Ministarstva kulture RH i Ministarstva kulture SR za razdoblje 2007. – 2010.*
- **Ukrajina**
 - *Program kulturne suradnje između Ministarstva kulture Republike Hrvatske i Ministarstva kulture i umjetnosti Ukrajine za 2008. - 2010. godinu, potpisan u 8. rujna 2008.*
 - *Program kulturne suradnje između Ministarstva kulture Republike Hrvatske i Ministarstva kulture i umjetnosti Ukrajine 2008-2010. potpisan 8. rujna 2008. godine. Program predviđa uzajamno održavanje Dana kulture, Dani kulture Ukrajine u RH organizirat će se 2009. godine*

5. Zaključak

- (330.) U Republici Hrvatskoj postoji snažna politička volja za ostvarivanje zaštite prava na uporabu regionalnih ili manjinskih jezika u skladu s odredbama *Povelje*, a što se provodi putem redovitih aktivnosti nadležnih tijela državne uprave.
- (331.) Republika Hrvatska ima u potpunosti uspostavljen zakonodavno-pravni okvir potreban za implementaciju odredbi *Povelje* vezano uz zaštitu i ostvarivanje prava na uporabu manjinskih jezika.
- (332.) U smislu ispunjenja preporuka Odbora ministara iz prethodnih evaluacijskih izvješća te u želji da se ojača proaktivan pristup Republike Hrvatske u zaštiti prava na uporabu manjinskih jezika, potrebno je naglasiti da je u 2008. godini usvojen *Akcijski plan za provedbu Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina* koji je predvidio, između ostalog, provođenje mjera usmjerenih na zaštitu manjinskih jezika, a koje su u velikoj mjeri već uspješno implementirane. Akcijskim planom stavljen je naglasak na one aspekte zaštite regionalnih ili manjinskih jezika koji na osobit način zahtijevaju posebnu skrb Republike Hrvatske.
- (333.) S ciljem primjerenog rješavanja određenih poteškoća s kojima se susreću govornici manjinskih jezika, Republika Hrvatska u skladu s objektivnim mogućnostima pruža financijsku potporu iz sredstava državnog proračuna za one djelatnosti udruga nacionalnih manjina koje su usmjerene na promicanje vrijednosti zaštite manjinskih jezika. U proteklom razdoblju nastavljen je pozitivan trend značajnog povećanja proračunskih sredstava za potrebe financiranja programa zaštite prava govornika regionalnih ili manjinskih jezika, a unatoč svim poteškoćama globalne ekonomske krize.
- (334.) Na temelju analize prikupljenih podataka relevantnih tijela državne uprave, moguće je konstatirati da je u razdoblju od 2006. do 2008. godine za koje se podnosi 4. periodično izvješće Republika Hrvatska učinila daljnji napredak u ostvarivanju programa zaštite i promicanja prava na uporabu regionalnih ili manjinskih jezika šticećenih sukladno odredbama *Povelje*.
- (335.) Republika Hrvatska će i u predstojećem razdoblju nastaviti s provođenjem programa zaštite i promicanja prava govornika manjinskih jezika, a sukladno preporukama Odbora ministara evaluacijskog izvješća Odbora stručnjaka Vijeća Europe.